

2021 ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ

О ПОСЛОВАЊУ Пензијског резервног фонда
Републике Српске и Друштва за управљање
Пензијским резервним фондом Републике Српске

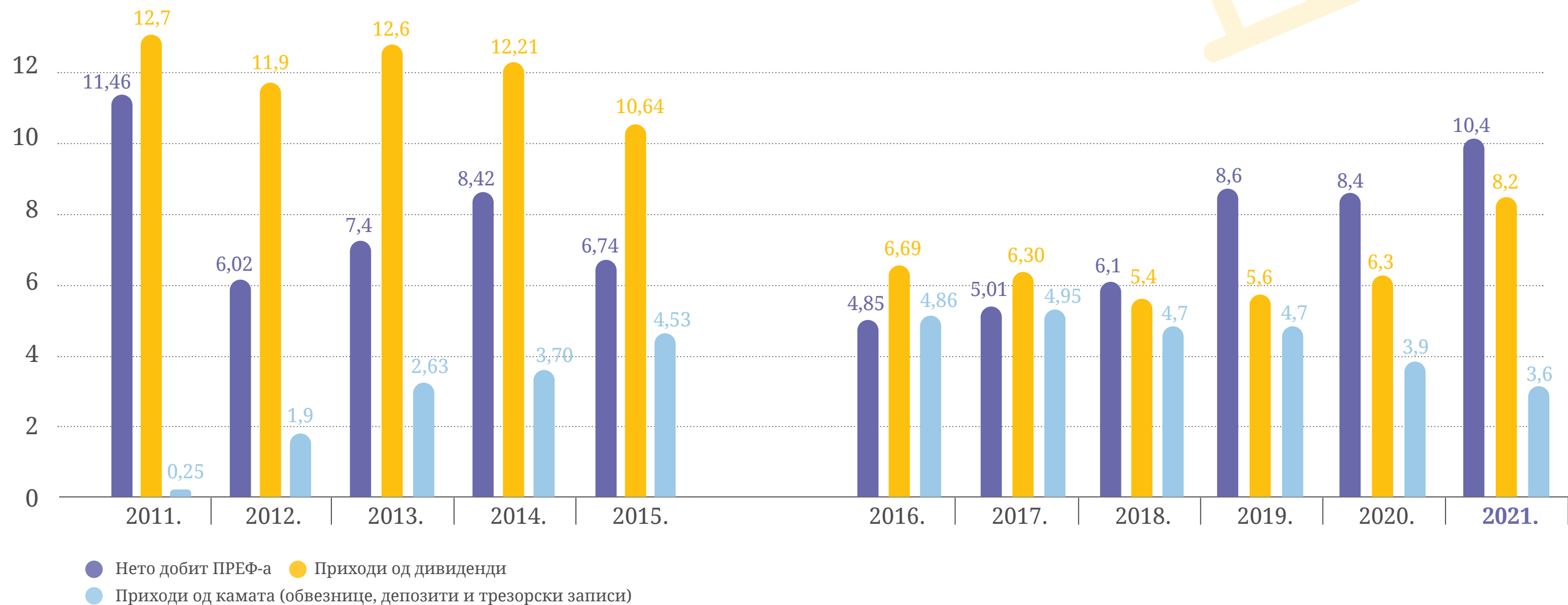
Садржај

3	УВОД
6	ПРЕФ у 2021. години
8	Основне информације о пословању ПРЕФ-а: 2011 - 2021. година
10	Писмо Управе Друштва за управљање
14	Пословни амбијент у 2021. години у Републици Српској
17	Тржиште капитала
19	● ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПЕНЗИЈСКОГ РЕЗЕРВНОГ ФОНДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
20	Укратко о ПРЕФ-у
22	Финансијски резултат ПРЕФ-а
24	Приходи од дивиденде
26	Камате по основу улагања у обвезнице, трезорске записе и банкарске депозите
29	Реализовани добици и губици од продаје хартија од вриједности
30	Признавање дијела негативних ревалоризационих резерви на терет расхода
33	Трошкови пословања ПРЕФ-а
35	Ребалансирање портфеља ПРЕФ-а
39	Продаја хартија од вриједности
41	Куповина хартија од вриједности
43	Структура портфеља ПРЕФ-а
47	О Европском добровољном пензијском фонду
48	Корпоративне активности
50	Стечајни поступци и брисање емитената из портфеља ПРЕФ-а
53	Извјештај о ризицима ПРЕФ-а
57	Инвестициона политика ПРЕФ-а у 2022. години и осврт на 2021. годину
58	● ПРЕДСТАВЉАЊЕ ДРУШТВА ЗА УПРАВЉАЊЕ
59	Укратко о Друштву за управљање
60	Извјештај о пословању Надзорног одбора и извјештај о раду Управе
65	Тим Друштва за управљање
67	Извршење Финансијског плана Друштва
70	Приноси, финансијски и имовински положај
73	Етички кодекс и друштвено одговорно пословање
75	Интерна контрола у Друштву за управљање
77	Извјештај о ризицима Друштва за управљање
80	Прилог 1: Скраћени финансијски извјештаји Пензијског резервног фонда Републике Српске, са мишљењем ревизора
87	Прилог 2: Скраћени финансијски извјештаји Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске, са мишљењем ревизора
95	● ENGLISH VERSION

ПРЕФ у 2021. години

у мил. КМ

Основне информације о пословању ПРЕФ-а: 2011 - 2021. година

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Нето добит ПРЕФ-а (у мил. КМ)	11,46	6,02	7,4	8,42	6,74	4,85	5,01	6,1	8,6	8,42	10,42
Максималан дио добити која може бити исплаћена Фонду ПИО РС (у мил. КМ)	6,3	5,57	6,8	7,79	6,23	4,49	4,63	5,8	5,17	5,08	5,87
Приходи од дивиденди (у мил. КМ)	12,7	11,9	12,6	12,21	10,64	6,49	6,30	5,4	5,6	6,28	8,18
Приходи од камата (обвезнице и депозити) (у мил. КМ)	0,25	1,9	2,63	3,70	4,53	4,86	4,95	4,75	4,7	3,9	3,55
Инвестиције у обвезнице и трезорске записе (у мил. КМ)	11,8	16,72	22,18	28,22	20,33	28,41	11,57	10,38	41,3	5,29	1,38
Инвестиције у акције и друге власничке ХОВ (у мил. КМ)	0	0,44	0	0	0	0	0	0	0	3,97	22,90
Нето вриједност имовине ПРЕФ-а (31.12.) (у мил. КМ)	264	258,5	261	261,88	260,77	220,56	225,08	221,23	232,78	238,79	269,5
Вриједност обвезница, депозита, трез. записа, готовине и потраживања (у мил. КМ)	19,32	32,07	48,93	63,41	76,71	81,58	88,35	93,50	100,57	102,96	92,42
Број предузећа у портфељу ПРЕФ-а (31.12.)	678	593	504	445	415	376	346	301	288	283	315 ¹
Број пакета акција понуђених на продају	337	207	199	132	57	92	90	101	127	96	84

1 Број пакета акција домаћих предузећа и предузећа у иностранству.

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Број продатих цјелокупних пакета акција	55	44	48	29	9	13	10	16	10	6	8
Број предузећа у којима је дјелимично смањено учешће у власништву	1	2	2	1	1	0	0	0	0	0	1
Укупна вриједност продатих акција (у мил. КМ)	6,6	5,54	6,02	7,07	2,89	1,80	1,17	1,78	1,44	3,16	1,00
Број закључених стечајних поступака (брисано из портфеља)	40	41	41	29	25	26	22	19	11	6	8
Број отворених стечајних поступака	32	22	7	7	8	8	4	5	5	3	4
Реализовани губици по основу стечајева, смањења капитала, губитака изнад капитала и остали расходи (у мил. КМ)	2,6	5,23	6,66	6,22	7,28	4,97	5,61	1,84	1,50	2,11	1,09
Број предузећа који је исплаћивао дивиденду	8	10	11	11	10	9	9	8	10	17	37 ²
Број датих налога за продају и куповину хартија од вриједности	1.165	789	817	419	416	335	270	289	288	375	340
Вриједност реализованих налога за продају и куповину хартија од вриједности (у мил. КМ)	18,4	29, 5	40,06	41,92	30,07	37,69	12,02	12,16	53,11	14,86	24,89
Број одржаних скупштина акционара емитената из портфеља	478	400	336	243	212	218	209	180	179	166	172

2 Седам домаћих предузећа, 18 иностраних предузећа и 12 фондова из иностранства.

Писмо Управе Друштва за управљање

У години која је иза нас остварили смо добит у износу од 10,42 милиона конвертибилних марака што је за 24% више него у 2020. години. Остварени су приходи у износу од 13,19 милиона КМ а расходи од 2,77 милиона КМ. Имовина на почетку 2021. године је износила 239 милиона КМ а на крају 269,5 КМ што представља раст од 13%. Приходи од дивиденди износе 8,18 милиона КМ и већи су за 30,38% у односу на исти период 2020. године.

Добијене дивиденде износе 8,18 милиона КМ. Од тога, од 30 еминената из иностранства, добили смо 225 хиљада КМ. Једна од активности, на коју можемо бити поносни представљају операције на међународном тржишту. Почетком 2020. године смо опрезно искорачили на стране берзе и у складу са начелима сигурности, ликвидности, диверзификације и профитабилности осигурали додатни извор прихода из иностранства. На тај начин смо имовину под управљањем учинили ликвиднијом, профитабилнијом и сигурнијом. Током 2021. године смо од продаје хартија од вриједности у иностранству зарадили 468 хиљада КМ. Ови износи не би пристигли у Републику Српску да није било улагања у иностранство. Хартије од вриједности које смо купили за 1,95 милиона КМ смо продали за 2,4 милиона КМ. На крају 2021. године укупна вриједност хартија од вриједности из иностранства износила је 21.757.706 што представља повећање од 13,58% у односу на набавну цијену.

Законом је уређено да се дио годишње нето добити може исплатити оснивачу, односно Фонду ПИО РС, под условом да износ исплаћене нето добити не буде већи од 50% вриједности дивиденди које је Резервни фонд примио у новцу и 50% прихода од камата које је остварио Резервни фонд. Уколико Скупштина ПРЕФ-а буде доносила одлуку о исплати дивиденде, имајући у виду прописани максимални износ, досадашњу праксу и инвестиционе потребе за ликвидношћу, може бити исплаћен износ у распону од 4,89 милиона КМ до 5,87 милиона КМ, што представља износе и веће од просјека дивиденди у петогодишњем периоду.

Подсјећања ради, укупан износ остварене добити за 11 година пословања Фонда износи 83,44 милиона КМ, а исплаћене дивиденде, укључујући и наведену, износе око 62 милиона КМ.

У протеклој години смо продали акције у девет емитената. Наше опредјељење је да никад нисмо нити ћемо продавати акције само зато што у одређеном тренутку постоји интерес за куповину нашег пакета. Продајне налоге смо давали почевши од цијена за које ми сматрамо да су адекватне у датом моменту.

Поштовање Међународних рачуноводствених стандарда и принципа опрезности и прошле године нас је приморало да дио негативних ревалоризационих резерви признамо на терет расхода у билансу успјеха. Тај отпис се односи на предузећа код којих је отворен стечај и гдје су очекивања да ће доћи до стечаја. На крају 2021. овај износ је био 1,05 милиона КМ. Од оснивања Фонда до сада укупан износ отписа по овом основу је 36 милиона конвертибилних марака. Наведена брисања и закључења стечајних поступака нису имала значајније негативно дејство на резултат пословања ПРЕФ-а у 2021. години. За све емитенте који су брисани у току 2021. године, а који су имали одређену набавну вриједност, расходи су признати у ранијим периодима, те није било негативних ефеката на резултат пословања ПРЕФ-а у 2021. години.

Инвестициони циљеви резервног фонда су ребалансирање портфеља ради оптимизације структуре имовине, ризика и приноса у петогодишњем периоду у циљу увећања вриједности капитала у дугом року и остваривање текућих прилива, а ради пружања подршке дугорочној финансијској одрживости обавезног пензијског осигурања. Наша мисија јесте да се бринемо о старијој популацији. Од нас се очекује да наставимо да подржавамо пензионери систем Републике Српске не само у садашњости већ и дугорочно.

Говорећи о међународним рачуноводственим стандардима треба нагласити да је најзна-

чајнија одлука за будућност примјена новог међународног стандарда финансијског извјештавања – IFRS 9. Наиме, овај стандард је замијенио међународни рачуноводствени стандард 39. Његова примјена уводи нове захтјеве у односу на класификацију и вредновање финансијских инструмената. Ступање на снагу IFRS 9 битно утиче на пословање свих институција и предузећа, јер уводи додатну неизвјесност и изазове са становишта управљања и извјештавања. Очекиване промјене првенствено се одражавају у подручју класификације и мјерења улагања за инвестиционе и пензијске фондове. Наиме, убудуће ће се промјене фер вриједности финансијске имовине означене по фер вриједности кроз биланс успјеха рефлектовати на резултате фонда. Дакле, за те инструменте, промјене тржишних цијена ће се директно одразити на резултат текућег периода.

На пословање и резултате у будућности ће се одразити и прошлогодишње измјене и допуне Закона о ПРЕФ-у. Разлози за доношење овог закона садржани су у потреби редефинисања ограничења улагања фонда, с циљем настављања остваривања позитивних резултата. Овим измјенама географски је проширен простор за заједничка улагања фонда

и међународних финансијских организација и мултилатералних развојних банака са подручја БиХ на земље чланице ЕУ, ОЕСД и СЕФТА-е. Истовремено, редефинисана су ограничења улагања фонда што се огледа у повећању могућности улагања нето имовине фонда у финансијске инструменте емитента чије је сједиште изван БиХ са досадашњих 20% на предложених 35%. Предметне измјене Закона искоришћене су и за неопходно прецизирање надлежности Надзорног одбора Друштва за управљање, у регулисању одређених питања.

Описани показатељи су резултат наше стратегије још од оснивања - континуираног реструктурирања портфеља на дуги рок. Ова стратегија подразумијева повећавање учешћа ликвидних хартија у портфељу ПРЕФ-а које носе стабилан принос. Циљ нам је да остваримо структуру портфеља у којем доминантну улогу имају најмање ризични али профитабилни финансијски инструменти. У том процесу, један дио имовине улажемо у инструменте који носе већи ризик али и већи потенцијални принос. У наредном периоду постоји опредјељење да се активности излагања у иностранство наставе с циљем повећања профитабилности ПРЕФ-а уз задржавање приближно истог нивоа

ризичности портфеља. Новац добијен улагањем у иностранство ће бити подршка домаћем финансијском тржишту а исплатом дивиденде наставићемо подржавати Буџет.

Осим испуњавања мисије Пензијског резервног фонда, кроз разне активности и донације смо се трудили да, у оквиру својих могућности, помогнемо колико можемо пензионере, удружења пензионера или лица са инвалидитетом. Досадашње акције су се показале ефикасним што нам даје потврду да сличне активности треба да наставимо и у будућности. Паралелно средовним активностима и даље разматрамо заједничка улагања по узору на оснивање Друштва за управљање добровољним пензијским фондом. Наиме, према Закону о ПРЕФ-у имамо могућност уговорног суфинансирања пројеката или других финансијских споразума ради подјеле ризика улагања с међународним финансијским организацијама и мултилатералним развојним банкама. Истовремено, кроз учешће у раду управних и надзорних одбора у привредним друштвима из портфеља ПРЕФ-а настојимо да будемо укључени у пословање емитената из нашег портфеља и да пружимо подршку остваривању бољих пословних резултата тих привредних друштава. Као и до сада, наставићемо да значајну пажњу посвећујемо унапређењу корпоративног управљања у привредним друштвима из портфеља ПРЕФ-а. Управљачку функцију ћемо обављати кроз стални додир с нашим представницима у тим

предузећима у складу са усвојеном инвестиционом политиком. Један од праваца нашег дјеловања биће и заговарање усвајања дивидендне политике код емитената код којих имамо власничко учешће.

Као и до сада, свјесни смо повјерења које су нам указали Влада Републике Српске и наш оснивач - Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске. Поносни смо на сарадњу с њима и трудимо се да оправдамо повјерење које нам је указано. Такође, настојаћемо да и даље унапређујемо добре односе са домаћим и међународним финансијским институцијама, домаћим и страним инвеститорима, те с предузећима из нашег портфеља с циљем остварења што бољих резултата. На овај начин ћемо створити још квалитетнији портфељ, који ће наставити да обезбјеђује редован прилив новца за подмирење свих текућих и процијењених будућих обавеза Фонда. На крају, али не и најмање важно, поносни смо на добро функционисање и организовање пословања у Друштву за управљање ПРЕФ-ом. Резултата ПРЕФ-а не би било да нема свакодневног залагања запослених. Наш тим је и у отежаним условима рада због пандемије у потпуности одговорио свим оперативним и развојним изазовима. Знања, звања и вјештине свих садашњих и бивших запослених су уткани у све инвестиционе одлуке, заступање ПРЕФ-а на сједницама скупштина акционара и процјени вриједности финансијских инструмената.

др Милош Грујић
Директор

мр Љиљана Амићић-Глигорић
Извршни директор

др Саша Стевановић, FRM
Извршни директор

Фото: Александар Чавић

“Одавно сам запазио да успјешни људи ријетко сједе и чекају да им се ствари дешавају. Они изађу и десе се стварима.”

Leonardo Da Vinci

Фото: Невен Попадић

Пословни амбијент у 2021. години у Републици Српској

Након привредних кретања у 2020. години, гдје је свакако криза изазвана појавом вируса корона (COVID 19) имала највећи негативан утицај, те након многобројних мјера “закључавања” и ограничења на глобалном нивоу, у оквиру пројекција међународних финансијских организација је истакнут ризик по питању одвијања процеса вакцинације, поремећаја у ланцима снабдијевања и могућности значајног раста ин-

флације, али се ипак очекује одређени опоравак привреде како на глобалном нивоу, тако и у земљама ЕУ. Према доступним пројекцијама, опоравак се очекује и у привреди Републике Српске.

Преглед основних макроекономских показатеља за период 2017-2020. године, као и пројекција за 2021. годину су приказани у сљедећој табели:

Табела 1 - Преглед макроекономских показатеља за период 2017 – 2021. године, процјена за 2020.

Опис	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
БДП					
БДП номинални у мил. КМ	10.077	10.680	11.251	11.132	11.894
Број становника – у мил.	1,15	1,15	1,14	1,14	1,13
БДП по становнику у КМ	8.740	9.304	9.848	9.795	10.529
% раста БДП-а, номинално	4,6%	6%	5,4%	-1,1%	6,9%
% раста БДП-а, реално	3,1%	3,9%	2,5%	-2,5%	5,4%
Инфлација (CPI)–просјечна годишња стопа	0,5%	1,2%	0,5%	-1,2%	1,2%
(реалне стопе раста %)					
БДП	2,6	2,5	2,8	-2,5	5,4
Приватна потрошња	-0,8	1,8	1,5	0,2	3
Потрошња државе	-0,7	11	-2,1	3,9	-0,5
Бруто инвестиције у стална средства	2,6	2,5	2,8	10,1	2
Претпоставке:					
Просјечна плата након опорезивања, у КМ	831	857	906	956	1.005
Извоз робе, годишњи раст у %	21,2%	7,6%	-3,5%	-13,9	22,3
Увоз робе, годишњи раст у %	10,7%	6,6%	-8,4%	-3,8	15,8
Покривеност увоза извозом у %	71%	71,7%	75,5%	75,9%	79,7%
Стопа незапослености %	21%	17,2%	11,7%	-	14,6%

Извор: Програм економских реформи РС за период 2022-2024. године

Ради упоредних показатеља за основне макроекономске показатеље, у наставку је дата табела

у којој су приказане процјене за економске индикаторе у земљама Европске уније.

Табела 2 - Макроекономске пројекције, за Европску унију, јесен 2021.

Показатељ	2021.	2022.	2023.
Реални раст БДП (% г/г)	5	4,3	2,5
Инфлација (% г/г)	2,6	2,5	1,6
Незапосленост (%)	7,1	6,7	6,5
Укупне инвестиције (%)	5,5	4,8	4,1
Буџетски дефицит/суфицит, општа влада (% БДП)	-6,6	-3,6	-2,3
Укупни дуг, општа влада (% БДП)	92,1	90	89,1
Биланс текућег рачуна (% БДП)	3	3	3,2

Извор: Програм економских реформи РС за период 2022–2024. године

БДП

Полазећи од пројекција које претпостављају стабилизацију привреде у земљама ЕУ, које су најзначајнији спољнотрговински партнери Републике Српске, може се очекивати позитиван утицај на економију Републике Српске кроз опоравак и јачање извозне тражње, те раст извоза. Реални БДП Републике Српске у прва два квартала 2021. године имао је позитивну стопу раста (Q1: 2,3% и Q2: 10,2%), док просјечан раст БДП у том периоду износи 6,2%. По подручјима класификације дјелатности, у првој половини године сва подручја су имала позитиван допринос укупном расту БДП-а. Највећи раст (13%) имала су подручја: Индустрија и Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала; саобраћај и складиштење; дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство, а слиједе подручја: Грађевинарство, Информације и комуникације и Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање; образовање; дјелатности здравствене заштите и социјалног рада.

Инфлација

Након забиљеженог пада просјечних годишњих цијена од 1,2%, у 2020. години у Републици Српској, у периоду јануар–септембар 2021. године, цијене су просјечно више за 0,6%. Наведено је највише резултат раста у одјељку Превоз (3%), услед виших цијена у групи Горива и мазива (4,8%), затим у одјељку Алкохолна пића и дуван (1,5%), услед виших цијена у групи Дуван (2,1%). У истом периоду цијене су највише пале у одјељку Одјећа и обућа (цијене су ниже за 10,2%), услед сезонских снижења конфекције и обуће током године. Посматрајући годишње индексе потрошачких цијена, цијене робе су се

опоравиле у првој половини 2021. године, иако се дефлација задржала у првом кварталу. У другом и трећем кварталу долази до инфлације услед значајног раста цијена енергената.

Просјечна нето плата и пензија

Позитиван тренд раста плата настављен је у 2020. години упркос негативним ефектима пандемије, а као резултат примјене Закона о подстицајима у привреди Републике Српске, затим повећања плата у јавној управи од почетка 2020. године (прије пандемије), као и мјера Владе Републике Српске ради очувања радних мјеста и плата радника током пандемије, гдје су повећане су просјечне плате након опорезивања. Просјечна плата након опорезивања у 2020. години износила је 956 КМ, док је за период јануар–септембар 2021. године износила 994 КМ, што представља номинални раст од 4,5% на годишњем нивоу. За наредни период очекује се благи раст плата, тако да ће се плата након опорезивања кретати у распону од 1.005 КМ у 2021. до 1.130 КМ у 2024. години.

Тренд раста пензија наставља се и у 2021. години када је за девет мјесеци исплаћена просјечна пензија у износу од 407 КМ и у односу на исти период претходне године већа је за 3,3%. Такође, биљежимо и благо повећање броја пензионера, тако да просјечан број пензионера за поменути период износи 270.236 лица.

Запосленост и рад

И поред негативних ефеката пандемије вируса COVID 19 на привреду, ситуацију на тржишту рада карактеришу релативно повољна кретања. Просјечан број незапослених за девет мјесеци 2021. године износи 77.829 лица и представља

смањење од 11,4% у односу на исти период претходне године. Број лица брисаних са евиденције Завода ради запослења износи 22.767 лица и већи је за 10,6% на годишњем нивоу. Закључно са 31. мартом 2021. године, у Републици Српској регистровано је 275.358 запослених, што представља повећање од 0,7% у односу на септембар 2020. године, док у односу на март исте године представља раст од 0,1%. Најзначајнијеповећањезапосленихзабиљежено је у подручју Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада, те дјелатност Образовања.

Спољна трговина

У периоду јануар-септембар 2021. године дошло је до позитивних кретања у спољнотрговинској размјени Републике Српске, при чему је обим спољнотрговинске размјене повећан за 25,4% у односу на исти период 2020. године. Већи раст извоза (29,9%) у односу на раст увоза (22,1%) имао је за резултат да покривеност увоза извозом износи 79,7%. Истовремено, спољнотрговински дефицит износи 809,7 милиона КМ. Треба имати у виду да је један од разлога који су довели до значајног раста спољне трговине у посматраном периоду ниска база из истог периода 2020. године под утицајем пандемије COVID 19. По групама производа, највећи допринос расту извоза у периоду јануар-септембар 2021. године, у поређењу са истим периодом 2020. године, дао је извоз сљедећих производа: дрво обрађено, водоник, племенити (ријетки) гасови и остали неметали и електрична енергија. У посматраном периоду највеће учешће у извозу остварује електрична енергија са 264,1 милион КМ, што износи 8,3% од укупног извоза.

Финансијски сектор

У првом полугодишту 2021. године банкарски систем Републике Српске одржао је стабилност и ликвидност. У овом периоду на нивоу бан-

карског сектора Републике Српске, који чини осам банака, одржани су капитал и показатељи адекватности капитала изнад прописаних минимума, остварен је раст билансне активе и укупних депозита, укључујући и депозите привреде и грађана. Све банке су исказале нето добит, која је укупно износила 64,4 милиона КМ и већа је за 69% у односу на исти период 2020. године. На крају првог полугодишта 2021. године депозити у банкама Републике Српске износили су 7,1 милијарду КМ и већи су за 574,7 милиона КМ или 9% у односу на 2020. годину.

Укупни кредити су 30. јуна 2021. године износили 5,6 милијарди КМ и већи су за 2% или 111,4 милиона КМ у односу на крај 2020. године. Кредитирање је и даље углавном усмјерено на грађане, док кредити приватним предузећима чине 34,8% укупних кредита и већи су за 2% у односу на крај 2020. године. Неквалитетни кредити (NPL) износе 258,6 милиона КМ и у односу на крај 2020. године мањи су за 28,9 милиона КМ, односно за 10%. У укупним кредитима учешће NPL-а износи 4,6% и смањено је за 0,6 процентних поена у односу на крај 2020. године.

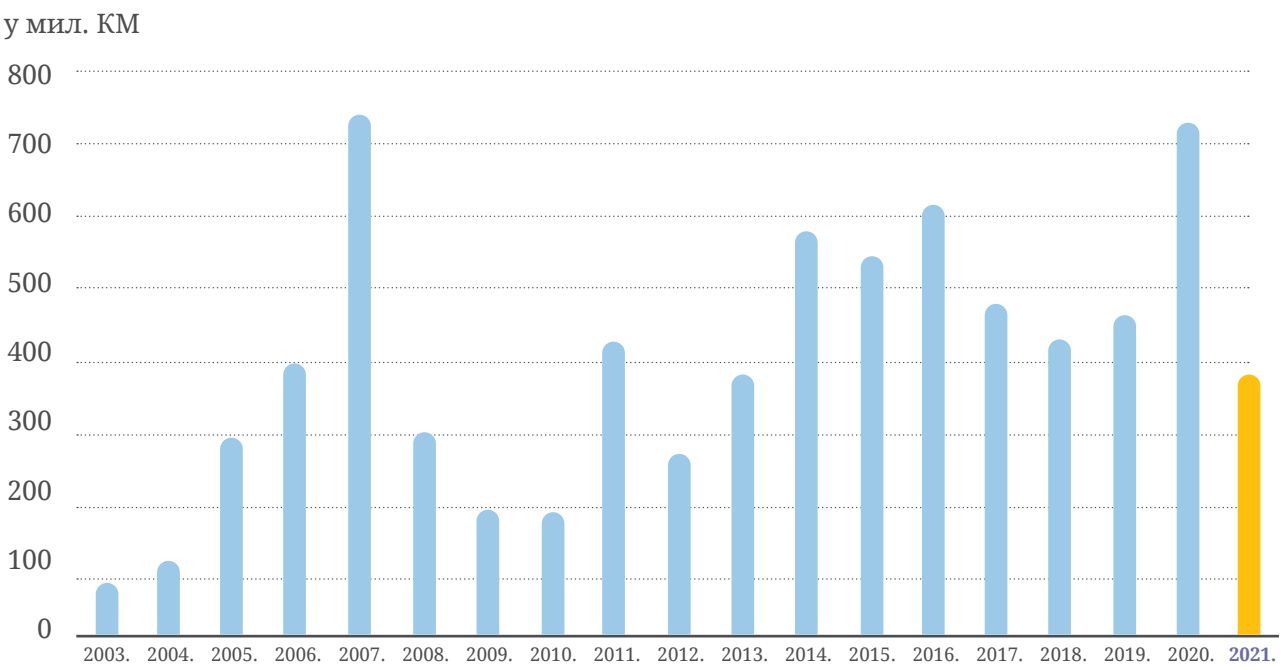
У првом полугодишту 2021. године, на тржишту осигурања Републике Српске пословало је 14 друштава за осигурање са сједиштем у Републици Српској и 10 филијала друштава за осигурање чије је сједиште у ФБиХ, која су обрачунала премију у износу 125,9 милиона КМ или за 8,9% више, у односу на исти период претходне године. Премија неживотних осигурања је повећана за 6,7%, а премија животних осигурања за 18,9%, при чему је премија осигурања од одговорности за моторна возила учествовала са 54,6%, премија животног осигурања са 20%, док је заједничко учешће премије осталих врста неживотних осигурања било 25,4% у укупно обрачунатој премији. Повећана конкуренција на тржишту осигурања, посматрана кроз број друштава за осигурање, уз доминатно учешће премије осигурања од одговорности за моторна возила, може угрозити стабилност сектора осигурања.

Тржиште капитала

Тржишна капитализација домаћег тржишта капитала износи 4,15 милијарди КМ или 34,9% БДП-а Републике Српске у 2021. години. У односу на претходну, 2020. годину, тржишна капитализација је већа за 3,5%. Укупно је листирано 575 хартија од вриједности. У суспендованом статусу је 41 хартија од вриједности. Укупан промет на Бањалучкој берзи у 2021. години износио је 378 милиона КМ и мањи је за 356 милиона КМ у односу на 2020. годину. Укупан промет можемо посматрати према промету финансијских инструмената. Финансијски инструменти којима се тргује на домаћем тржишту капитала су обвезнице, акције и трезорски записи. Већину промета чиниле су обвезнице и трезорски записи којима се само на примарном тржишту трговало у износу од 213 милиона КМ. Очигледно је смањење промета дужничких финансијских инструмената у овој у односу на претходну годину. Дужнички финансијски инструменти

представљају тржишни материјал који као класа активе све више проналази мјесто у портфељима финансијских институција. На домаћем тржишту капитала и даље су присутне тежње акционарских друштава за делистирање и формирање облика организовања другачијег од акционарског друштва. Најквалитетнија хартија од вриједности – власнички финансијски инструмент, мјерена дивидендним приносом је Телеком Републике Српске који и даље заузима високо мјесто на Бањалучкој берзи. Дивидендна стопа од преко 10% утицала је на то да акције Телекома, у тргованом износу од 13,7 милиона КМ, буду међу три акције са највећим редовним прометом на Бањалучкој берзи у 2021. години. Иако је у питању квалитетна хартија од вриједности, због ризика концентрације у портфељу, у наредном периоду управљачким активностима настојаћемо и даље умањивати ризик концентрације.

Графикон 1 - Промет на Бањалучкој берзи

Табела 3 - Регионални берзански индекси

Берза	Индекс	Процентуална промјена по годинама										Кумулативна промјена
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	
Бањалучка берза	BIRS	-7,9	-7,9	-3,0	-8,6	-17,0	-0,6	4,1	9,3	-6,7	15,8	-10,1
Сарајевска берза	SASX-10	-3,9	-2,1	-4,1	-2,2	-1,2	-18,5	11,5	24,2	-0,4	27,9	33,1
Београдска берза	BELEX15	5	6,5	19,5	-3,4	11,4	5,9	0,2	5,3	-6,6	9,6	47,1
Загребачка берза	Crobex	0	3,1	-2,7	-3,2	18,1	-7,6	-5,1	15,4	-13,8	19,6	15,9
Љубљанска берза	SBI TOP	7,8	3,2	19,6	-11,2	3,1	12,4	-0,2	15,0	-2,8	39,8	92,0
Македонска берза	MBI 10	-12,3	0,4	6,1	-0,6	16,5	18,9	36,6	34,0	1,2	30,8	253,9
Монтенегро берза	MONEX 20	5,6	0,0	15,3	6,8	-5,1	-11,6	6,5	5,2	-9,4	-4,5	0,2

У 2021. години дошло је до раста свих регионалних индекса осим индекса Монтенегро берзе. Бањалучка берза је једина која има негативну кумулативну промјену индекса у посматраном периоду. Највећи кумулативни

пад је код индекса Бањалучке берзе чиме је потврђено одређење да се реструктурира портфељ ПРЕФ-а и смањи учешће капитала ПРЕФ-а на домаћем тржишту.

Табела 4 - Глобални берзански индекси

Берза	Индекс	Процентуална промјена по годинама										Кумулативна промјена
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	
NASDAQ NYSE	Dow Jones Industrial Average	7,3	26,5	7,5	-2,2	14,1	24,9	-6,0	23,8	6	18,7	119,2
NASDAQ NYSE	S&P 500	13,4	29,6	11,4	-0,7	10,5	19,4	-7,0	28,9	16,3	26,9	157,9
London SE	UK FTSE 100	5,8	14,4	-2,7	-4,9	15,0	6,6	-12,0	12,1	-14,3	14,3	9,4
Frankfurt SE	DAX	29,1	25,5	2,7	4,9	12,8	11,0	-17,8	26,5	2,5	16,7	67,7
Euronext Paris	CAC 40	15,2	18,0	-0,5	8,5	5,3	8,3	-10,5	26,4	-7,1	28,9	66,5
Athnes SE	ASE	33,4	28,1	-28,9	-23,6	1,9	24,7	-23,6	49,5	-11,7	10,4	-23,2
Tokyo SE	NIKKEI	22,9	56,7	7,1	5,7	6,2	20,0	-16,8	18,6	17,5	7,5	79,9

Представљање Пензијског резервног фонда Републике Српске

Укратко о ПРЕФ-у

Пензијски резервни фонд Републике Српске (у даљем тексту: ПРЕФ) основан је 31.05.2010. године, у складу са Законом о Пензијском резервном фонду Републике Српске („Службени гласник РС“, број: 73/08/, 50/10, 102/12, 20/18, 111/21 - у даљем тексту: Закон). Оснивач ПРЕФ-а је Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, а основан је с циљем подршке обезбјеђењу дугорочне финансијске одрживости обавезног пензијског осигурања.

Пун назив: Пензијски резервни фонд Републике Српске а.д. Бања Лука
Скраћени назив: ПРЕФ а.д. Б. Лука
Назив на енглеском језику: Pension Reserve Fund of Republic of Srpska
Вриједност основног капитала: 278.608.989 КМ
Датум регистрације у судском регистру: 20. јануар 2011. године
Датум уписа у Регистар код Комисије за хартије од вриједности РС: 07.02.2011.
Датум регистрације у Централном регистру хартија од вриједности: 18.02.2011.
Матични број: 11072810
Дјелатност: 64.30 - трустови, фондови и слични финансијски субјекти
Адреса: Бана Милосављевића 8, 78.000 Бања Лука
Власничка структура: 100% Фонд ПИО Републике Српске
Број запослених: нема запослених
Овлашћени ревизор за 2021. годину: „ERNST & YOUNG” д.о.о. Сарајево
Депозитар: Централни регистар хартија од вриједности а.д. Бања Лука

Ступањем на снагу Закона о Пензијском резервном фонду Републике Српске 16.08.2008. створени су услови за формирање Друштва за управљање и ПРЕФ-а. Како је то већ напоменуто, ПРЕФ је основан 31.05.2010. године, а оснивач ПРЕФ-а је Фонд ПИО. Наиме, орган ПРЕФ-а је Скупштина, а њену функцију врши Управни одбор Фонда ПИО, док Управа Друштва за управљање заступа Друштво за управљање и ПРЕФ, односно у скла-

ПРЕФ-ом, у складу са Законом, управља Друштво за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука (удаљем тексту: Друштво за управљање), које оснива Фонд ПИО. Одлука о оснивању Пензијског резервног фонда Републике Српске и Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука донесена је на сједници Управног одбора Фонда ПИО дана 15.06.2010. године.

ду са чланом 32. став (5) Закона, Управа Друштва за управљање има овлашћења, именује се и дјелује као управа ПРЕФ-а.

Дјелатност ПРЕФ-а је улагање у хартије од вриједности и другу имовину у складу са Законом, а ради увећања имовине ПРЕФ-а. Испуњење овог циља захтијева професионално управљање ПРЕФ-ом, односно усвајање и спровођење инвестиционе политике која

за циљ има оптимизацију односа приноса и ризика, уз уважавање принципа сигурности, солвентности, ликвидности и диверсификације, у мјери у којој то омогућава постојећи портфељ ПРЕФ-а, којег су приликом оснивања чиниле искључиво акције предузећа из поступка приватизације у Републици Српској.

По питању имовине Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске је, као оснивачки улог, унио имовину стечену у складу са прописима о приватизацији државног капитала у предузећима и средства која је стекао управљањем том имовином, а којима је располагао на дан оснивања ПРЕФ-а. Поменутом имовином коју је Фонд ПИО стекао по основу прописа о приватизацији након оснивања ПРЕФ-а, повећан је оснивачки улог – основни капитал ПРЕФ-а. Предвиђена је и могућност да ПРЕФ може стицати имовину из вишкова средстава Фонда ПИО, као и из других извора.

У складу са Методологијом о утврђивању нето вриједности имовине Акцијског фонда Републике Српске и Фонда за реституцију Републике Српске („Службени гласник РС“, број: 95/06, 2/07, 7/07 и 120/08, у даљем тексту: Методологија) процијењена је вриједност оснивачког улога и на дан оснивања ПРЕФ-а износила је 274.812.575 КМ. Накнадним докапитализацијама у новцу (190.320 КМ) и по основу нових улога у акцијама (3.439.328 КМ и 166.765 КМ), основни капитал ПРЕФ-а, у претходној години износио је 278.608.988 КМ. Уписом у судски регистар, те регистре Комисије за хартије од вриједности и Централног регистра хартија од вриједности, извршена је промјена основног капитала, дана 04.02.2021. године. Основни капитал износи 278.608.989 КМ.

Финансијски резултат ПРЕФ-а

Приходи од дивиденде

ПРЕФ је у 2021. години остварио нето добит у износу од 10.422.378 КМ. Највећи дио прихода остварен је од дивиденде у износу од 8,18 милиона КМ и већи су за 30,38% у односу на исти период 2020. године. Највећи дио, 6,88 милиона КМ се односи на дивиденду „Телекома Српске”.

Приходи од камата

Приходи од камата по основу улагања у обвезнице и депозите износили су 3,55 милиона КМ, што је резултат процеса ребалансирања портфеља, односно инвестиција у обвезнице и банкарске депозите.

Реализовани добици и губици од продаје ХОВ

У 2021. години је реализовано укупно 1.385.605 КМ добитка по основу продаје хартија од вриједности, док су реализовани губици износили 284.660 КМ, што је резултирало у реализованом нето добитку по овом основу у износу од око 1,1 милион КМ.

Остали расходи

На страни реализованих расхода, највећи дио у износу од 1,08 милиона КМ се односи на губитке који су реализовани по основу 5 предузећа

код којих је стечајни поступак у току, затим код предузећа код којих је књиговодствена вриједност по акцији једнака нула и код којих је блокиран рачун у току 2021. године, те расходи по основу смањења капитала код једног емитента.

Трошкови пословања

Укупни трошкови пословања у 2021. години износили су 1.133.064 КМ, укључујући накнаду Друштву за управљање, накнаде депозитару, трошкове трговања на Бањалучкој берзи, трошкове ревизије итд.

Исплата добити Фонду ПИО РС

Законом је уређена могућност исплате добити оснивачу, односно Фонду ПИО РС. Нето добит ПРЕФ-а у 2021. години износи 10.422.378 КМ, а у складу са чланом 8. закона: „Годишња нето добит остварена пословањем Резервног фонда, на основу одлуке органа Резервног фонда, може се исплатити оснивачу искључиво за финансирање текућих пензија корисника, под условом да износ исплаћене нето добити не буде већи од 50% вриједности дивиденди које је Резервни фонд примио у новцу и 50% прихода од камата које је остварио Резервни фонд. Уколико Скупштина ПРЕФ-а буде доносила одлуку о исплати дивиденде, имајући у виду прописани максимални износ, досадашњу праксу и инвестиционе потребе за ликвидношћу, може бити исплаћен износ у распону од 4.891.272 КМ до 5.872.667 КМ, што представља износе и веће од просјека дивиденди у петогодишњем периоду.

Табела 5 - Скраћени биланс успјеха ПРЕФ-а за 2021. годину

Опис прихода / добитка	Износ (КМ)
Приходи од дивиденди	8.181.168
Приходи од камата	3.551.146
Реализовани добици по основу продаје ХОВ (акција и обвезница)	1.385.605
Реализовани добитак по основу курсних разлика	50.685
Приходи по основу затезних камата	534
Приходи од камата на депозите	13.021
Остали реализовани добици	11.114
Укупно приходи:	13.193.274

Опис расхода / губитка	Износ (КМ)
Реализовани губици по основу предузећа код којих је стечај/ликвидација у току, књиговодствена вриједност нула, блокирани рачуни, смањење капитала	1.087.444
Реализовани губици од продаје акција и обвезница	284.660
Реализовани губитак по основу курсних разлика	93.237
Реализовани губици по основу куповине обвезница уз премију	172.491
Трошкови пословања ПРЕФ-а	1.133.064
Укупно расходи:	2.770.896

Нето добит: 10.422.378

Приходи од дивиденде

Када је ријеч о приходима које ПРЕФ остварује по основу дивиденде коју исплаћују предузећа из портфеља, може се констатовати да остварен значајан раст од око 30% у односу на 2020. годину. Наиме, укупни приходи од дивиденде (домаћих и страних емитената) су износили 8.181.168 КМ. Док је са домаћег тржишта било укупно седам емитената који су одлучили да исплате дивиденду акционарима укупног износа 7.955.897 КМ, са иностраног тржишта је било 30 емитената који су исплатили дивиденду укупног износа 225.271 КМ.

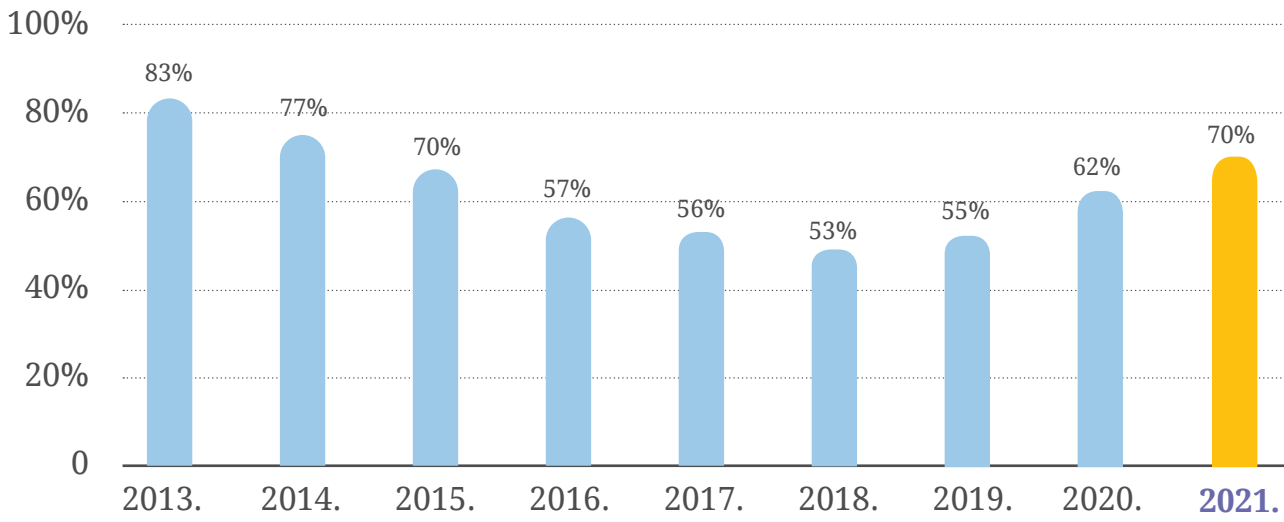
Као и свих година од оснивања ПРЕФ-а доминантно учешће у укупним приходима од дивиденди има дивиденда Телекома Српске, која је исплаћивана у два наврата у току 2021. године, што је у складу са устаљеном корпоративном праксом коју Телеком Српске има и то у укупном износу од 6.876.462 КМ. Приходи од дивиденди који су остварени од Телекома Српске су већи у 2021. години за 29% него годину раније (у 2020. години су били већи за 6,9%, док је у периоду 2016-2019 био присутан негативан тренд). Учешће прихода од дивиденди Телекома Српске у укупним приходима од дивиденди износило је 84%, док је у неким претходним годинама заузимало и већи проценат учешћа.

И ове године су емитенти ГП Крајина а.д. Бања Лука, ТГТ а.д. Лакташи, Гас промет а.д. Источно Сарајево – Пале, Меридиан а.д. Бања Лука и Романијапутеви а.д. Соколац показали висок ниво корпоративне културе кроз исплаћивање дијела добити акционарима на континуиран начин. Поред Телекома Српске, још неколико емитената редовно исплаћује дивиденду, док се исплата дивиденде код осталих емитената најчешће дешава спорадично.

Како је ПРЕФ у 2020. години почео улагати у акције емитената у иностранству, то су остварени износи дивиденди иностраних хартија још увијек на нижим нивоима. По овом основу је укупно остварени приход износио 225.271 КМ, што је резултат исплате дивиденди од стране 30 емитената.

Учешће прихода од дивиденде у пословним приходима ПРЕФ-а је износило 69,73% у 2021. години, док је у 2020. години ова врста прихода у укупним пословним приходима заузимала 61,83% (у периоду 2016-2019. године учешће прихода од дивиденде се кретало између 50 и 60%, док је у годинама до 2015. године било изнад 70%).

Графикон 2 - Учешће дивиденди у укупним приходима

Табела 6 - Приходи од дивиденди домаћих емитената у 2021. години

Емитент	Ознака емитента	Датум пресека	% ПРЕФ-а у емитенту на дан пресека	Број акција ПРЕФ-а на дан пресека	Дивиденда по акцији у КМ	Дивиденда у КМ
Телеком Српске ад Бања Лука	TLKM-R-A	12.07.2021.	8,9218	43.840.269	0,0981163	4.301.445
Телеком Српске ад Бања Лука	TLKM-R-A	30.12.2021.	8,8200	43.340.269	0,0594139	2.575.017
Крајина ГП а.д. Бања Лука	KRJN-R-A	21.07.2021.	16,5838	1.872.179	0,45	842.481
ТГТ а.д. Лакташи	TGTN-R-A	20.05.2021.	6,9075	67.008	1,6	107.213
Меридиан а.д. Бања Лука	MRDN-R-A	21.05.2021.	7,7288	606.136	0,0638	38.644
Гас промет а.д. Источно Сарајево – Пале	GPIS-R-A	20.07.2021.	10,0000	469.063	0,0525	24.610
Романијапутеви а.д. Соколац	ROPT-R-A	16.09.2021.	10,0000	785.139	0,0210	16.488
Индустријске плантаже а.д. Бања Лука	IPBL-R-A	10.8.2021.	10,0000	10.839.360	0,0046	50.000
УКУПНО:						7.955.897

Табела 7 - Приходи од дивиденди из иностранства у 2021. години

Емитент	Ознака емитента	Дивиденда у КМ
iShares International Select Div ETF	IDV	22.866
International Business Machines	IBM	19.154
Total SA	TOT	18.846
Allianz SE	ALV	18.776
Rio Tinto PLC	RIO	18.187
Sanofi-Aventis S.A.	SNW	15.021
iShares Select Dividend ETF	DVY	14.794
Schwab US Dividend Equity ETF	SCHD	13.294
iShares Core EURO STOXX 50 UCITS ETF EUR (Dist)	EUN2	10.441
Invesco S&P 500 High Dividend Low Volatility ETF	SPHD	9.672
Amgen Inc	AMGN	9.019
iShares MSCI Europe ex-UK UCITS ETF EUR (Dist)	IQQU	8.328
Vienna Insurance group AG	WSV2	7.546
iShares STOXX Europe 600 Health Care UCITS ETF (DE)	EXV4	6.724
Molson Coors Brewing Co	TAP	5.759
Coca-Cola Co	KO	4.193
EVRAZ plc	EVRE	3.459
PPG Industries Inc	PPG	3.334
AbbVie Inc	ABBV	3.200
Colgate-Palmolive Company	CL	2.423
iSHARES EURO DIVIDEND	IQQA	2.231
ViacomCBS Inc	VIAC	2.158
Apple Inc	APPL	1.464
Diamondback	FANG	1.456
iShares FTSE 250 UCITS ETF GBP (Dist)	MIDD	911
Church & Dwight Company Inc	CHD	683
CVS Health Corp	CVS	504
iShares Emerging Market Dividend UCITS	DVYE	316
Invesco Dynamic Food & Beverage ETF	PBJ	312
General Electric	GE	200
УКУПНО:		225.271

Камате по основу улагања у обвезнице, трезорске записе и банкарске депозите

У наредној табели је приказана вриједност и структура прихода од камата по основу улагања у обвезнице, трезорске записе и депозите по виђењу у 2021. години:

Табела 8 - Вриједност и структура прихода од камата по основу улагања у обвезнице, трезорске записе и депозите по виђењу у 2021. години

Ознака	Назив	Количина	Номинална вриједност	Набавна вриједност	Фер вриједност	Приходи од камата	Приходи / расходи по основу дисконта	Приходи од затезне камате
BLKI-O-C	ГРАД БАЊА ЛУКА - обвезнице 3. емисија	10.000	976.785,69	978.812,02	1.038.047,24	39.820,85	-432,07	
EKBL-O-A	ЕЛЕКТРОКРАЈИНА АД БАЊА ЛУКА - обвезнице	800	800.000,00	800.000,00	811.032,61	11.032,61		
INSR-O-A	ОПШТИНА ИСТОЧНО НОВО САРАЈЕВО	25.000	2.123.903,46	2.190.092,98	2.129.680,00	99.656,53	-9.331,27	
KDRF-O-A	ОПШТИНА КОЗАРСКА ДУБИЦА	9.999	720.562,43	720.562,43	721.666,52	43.201,81		
KMSR-O-A	КП КОМУНАЛАЦ АД СРБАЦ - обвезнице	1.000	86.822,76	86.822,76	87.256,87	5.384,34		
KNTSK2A	ОБВЕЗНИЦЕ КАНТОНА САРАЈЕВО - 5. Емисија	300	300.000,00	300.214,48	302.249,17	6.900,00	-1.173,84	
KSFO-O-A	ОПШТИНА КОСТАЈНИЦА - прва емисија	2.700	122.742,56	122.742,56	125.204,19	7.880,15		56,14
KSIN-O-A	ОПШТИНА КОСТАЈНИЦА - друга емисија	1.800	74.690,46	74.690,46	75.148,50	5.031,33		80,62
OKRZ-O-A	ОПШТИНА КОТОР ВАРОШ - обвезнице 2. емисија	7.077	707.700,00	707.697,13	715.225,19	31.138,80	-29,80	
OPNS-O-A	ОПШТИНА ПЕТРОВО	1.000	8.594,80	8.594,80	8.817,60	833,06		55,37
OSFC-O-A	ОПШТИНА ФОЧА	2.500	243.199,16	243.199,16	243.771,20	8.714,23		
OLKI-O-B	ОПШТИНА ЛОПАРЕ	0	0,00	0,00	0,00			341,25
OSKI-O-A	ОПШТИНА СРБАЦ - четврта емисија	5.800	580.000,00	580.000,00	581.546,67	13.146,67		
OSSK-O-A	ОПШТИНА ШЕКОВИЋИ	4.000	383.881,64	383.881,64	384.262,43	16.165,00		
OSVL-O-A	ОПШТИНА ВЛАСЕНИЦА	8.000	730.828,36	730.828,36	732.635,79	30.382,74		
OZRN-O-A	Општина Зворник	0	0,00	0,00	0,00	1.295,89		
RSBD-O03	РЕПУБЛИКА СРПСКА 4,50% 21/06/27	1.000	1.000.000,00	1.007.560,08	1.036.917,81	45.000,00	-1.261,78	
RSBD-O04	РЕПУБЛИКА СРПСКА 4% 04/08/27	4.910	4.910.000,00	4.910.000,00	5.521.974,33	199.289,87		
RSBD-O11	РЕПУБЛИКА СРПСКА 4% 05/04/29	13.000	13.000.000,00	13.620.607,66	15.567.482,19	520.000,00	-75.261,42	
RSBD-O14	РЕПУБЛИКА СРПСКА 2,50% 21/08/26	4.000	4.000.000,00	4.105.503,63	4.036.438,36	100.000,00	-21.654,66	
RSBD-O15	РЕПУБЛИКА СРПСКА 2,30% 09/10/29	5.902	5.902.000,00	5.902.328,43	6.061.903,78	137.555,38	-161,77	
RSBD-O16	РЕПУБЛИКА СРПСКА 2,30% 04/12/26	6.903	6.903.000,00	7.097.265,52	7.014.582,74	160.559,92	-38.015,55	
RSBD-O18	Република Српска 2% 08/04/25	0	0,00	0,00	0,00	1.607,01	707,39	
RSBD-O19	Република Српска 2% 16/04/25	0	0,00	0,00	0,00	13.919,35	6.132,33	
RSBD-O20	Република Српска 3,20% 10/06/25	0	0,00	0,00	0,00	24.320,00	-674,22	
RSBD-O-N	РЕПУБЛИКА СРПСКА 4,5% 03/03/23	1.476	1.476.000,00	1.476.000,00	1.580.470,47	69.815,59		
RSBD-O-S	Република Српска 4% 03/08/21	0	0,00	0,00	0,00	117.260,27		
RSBD-O-V	РЕПУБЛИКА СРПСКА 4,5% 07/12/23	4.908	4.908.000,00	4.952.093,07	5.176.380,20	224.183,34	-21.974,96	
RSDS-O-G	Република Српска - стара девизна штедња 7	0	0,00	0,00	0,00	8.521,43	6.888,90	
RSDS-O-H	РЕПУБЛИКА СРПСКА-стара девизна штедња 8	1.706.310	682.524,00	681.790,99	693.568,14	21.352,32	889,39	
RSIO-O-A	РЕПУБЛИКА СРПСКА -опште обавезе	281.637	56.327,40	49.343,83	55.787,27	1.255,80	6.579,36	

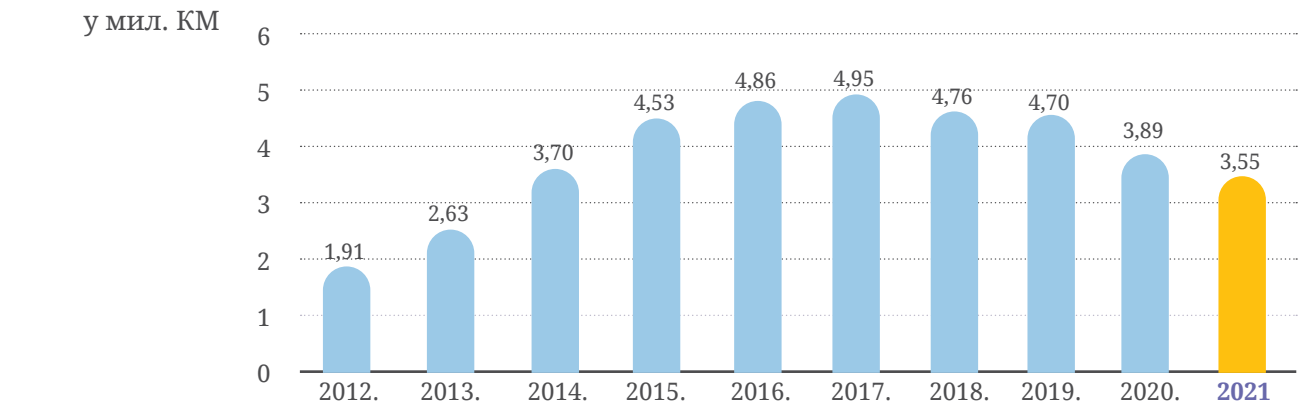
Ознака	Назив	Количина	Номинална вриједност	Набавна вриједност	Фер вриједност	Приходи од камата	Приходи / расходи по основу дисконта	Приходи од затезне камате
RSOD-O-A	РЕПУБЛИКА СРПСКА-обавезе добављачима 1	68.249	6.824,90	6.180,40	6.797,88	204,47	1.219,50	
RSOD-O-B	РЕПУБЛИКА СРПСКА-обавезе добављачима 2	11.510	2.302,00	1.999,63	1.976,72	51,00	285,51	
RSRS-O-D	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 4	4.254.913	1.276.473,90	1.166.312,26	1.276.753,68	22.032,29	82.103,35	
RSRS-O-E	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 5	4.629.168	1.851.667,20	1.556.947,84	1.848.826,29	30.799,82	153.133,97	
RSRS-O-F	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 6	712.554	285.021,60	249.421,09	284.832,24	47.015,80	189.406,18	
RSRS-O-G	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 7	3.914.814	1.565.925,60	1.376.400,65	1.547.649,32	29.232,40	88.998,06	
RSRS-O-H	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 8	2.696.466	1.348.233,00	1.149.646,59	1.340.180,54	33.786,98	111.526,61	
RSRS-O-I	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 9	655.621	393.372,60	384.804,60	387.073,25	6.622,67	2.882,51	
RSRS-O-J	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 10	2.669.633	1.868.743,10	1.562.248,35	1.834.579,11	32.556,63	82.070,88	
RSRS-O-K	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 11	2.278.807	1.823.045,60	1.529.571,46	1.776.820,16	34.854,50	77.650,64	
RSRS-O-L	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 12	6.591.876	6.591.876,00	5.842.291,17	6.522.074,35	98.878,14	147.763,99	
RSRS-O-M	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 13	3.506.338	3.506.338,00	3.365.782,12	3.372.857,00	52.595,07	20.597,36	
RSRS-O-N	РЕПУБЛИКА СРПСКА-измирење ратне штете 14	932.681	932.681,00	889.897,31	907.498,61	13.990,22	5.404,13	
SLRF-O-A	ОПШТИНА СОКОЛАЦ	21.000	2.100.000,00	2.100.000,00	2.101.778,23	94.500,00		
SPSD-O-A	ОПШТИНА ШИПОВО	4.250	28.892,23	28.892,23	28.958,90	4.793,84		
REPSBN	REPUBLIC OF SRPSKA 4,75% 27/04/2026	777	1.519.679,91	1.517.420,28	1.604.788,21	49.243,84	-360,03	
REPSBNFR	REPUBLIC OF SRPSKA 4,75% 27/04/2026	800	1.564.664,00	1.575.665,07	1.684.836,67	40.469,61	-1.692,27	
RS20-T05	Република Српска - трезорски записи 12М 17/08/21	0	0,00	0,00	0,00		4.648,75	
	Камате на орочене банкарске депозите							
	Камате на репо послове							
	Камате на депозите по виђењу					13.020,69		
			77.363.303,36	76.034.113,04	81.230.330,43	2.569.872,26	816.865,17	533,81
Укупно								3.387.271,24

Како је приказано у табели, укупни приходи од камата по основу улагања у обвезнице за 2021. годину, умањени за расходе по основу амортизације дисконта (172.491,04 КМ) и расходе по основу продаје обвезница (4.939,27 КМ), су износили 3.387.271,24 КМ. Сходно наведеном се и даље може констатовати да је задржан континуитет процеса реструктуирања портфеља ПРЕФ-а и улагања у мање ризичну финансијску имовину која доноси стабилније и сигурније приносе, те унапријед познате приливе.

У претходној табели је посебно уочљиво да разлика између укупне набавне и фер вриједности инвестираних средстава износи 5.196.217,39 КМ, поред чега се, као позитиван утицај на вриједност имовине ПРЕФ-а, могу додати и ефекти реинвестирања средстава од прилива по основу главнице и камата од купљених хартија од вриједности.

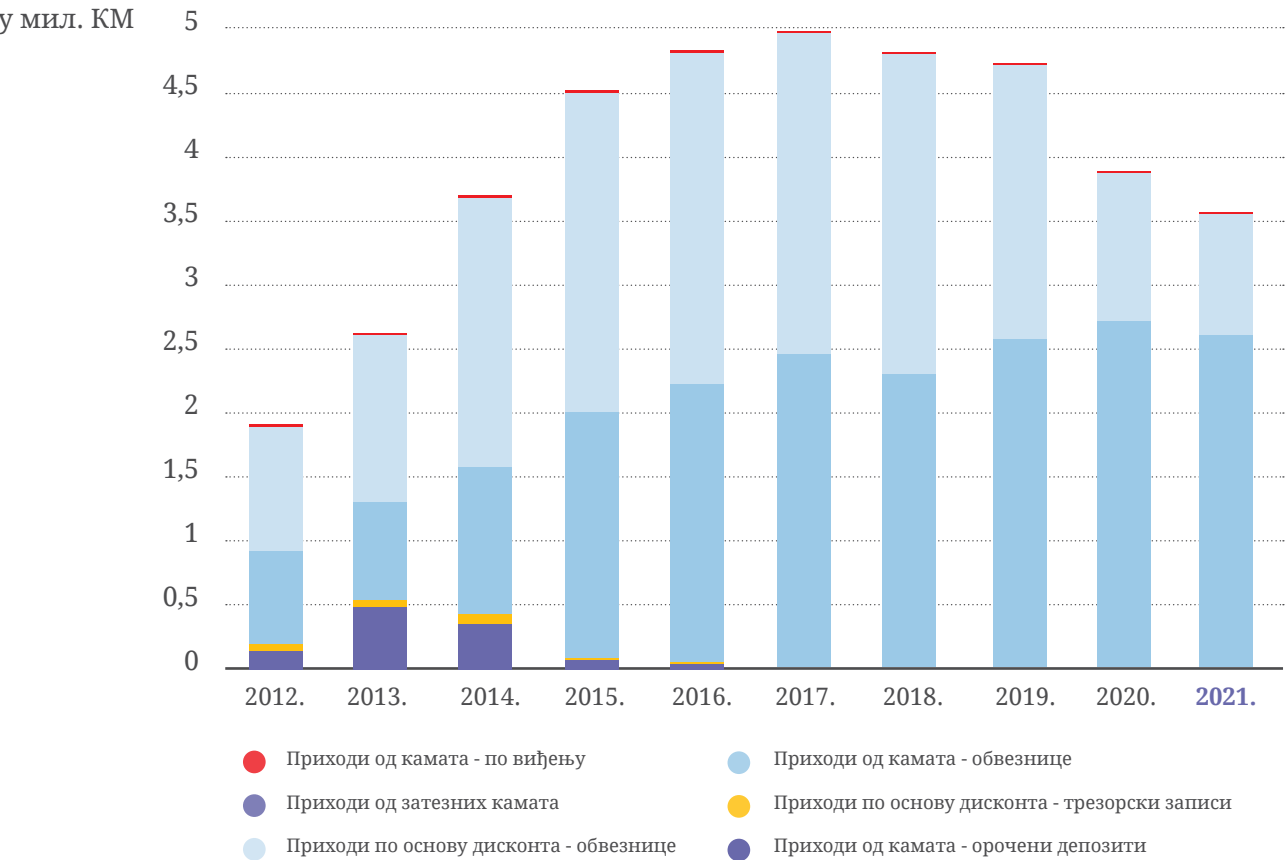
Тренд кретања укупних прихода од камата за период 2011-2021. године, је приказан на сљедећем графикону.

Графикон 3 - Приходи од камата по годинама

Структура претходно наведених прихода од камата за период 2011-2021. годину је приказана на сљедећем графикону:

Графикон 4 - Структура прихода од камата по годинама

Како видимо из претходног графика, у посматраном периоду и даље најзначајније учешће у структури прихода имају приходи од камата на обвезнице, као и приходи по основу дисконта приликом куповине обвезница, док се мањи дио односи на приходе од камата на депозите по виђењу и орочених депозита, те приходе по

основу затезних камата (533,81 КМ), а који се односе на обрачунату камату због кашњења у отплати појединих муниципалних обвезница. По наведеном су подузете активности на усаглашавању стања и наплате доспјелих потраживања са општинама које касне у отплати задужења по емитованим обвезницама.

Реализовани добици и губици од продаје хартија од вриједности

ПРЕФ је у извјештајном периоду изнио на продају укупно 84 акције домаћих емитената, од којих је продато власништво код 8 емитената и дјелимично власништво код једног емитента (Телеком Српске а.д. Бања Лука). Поред домаћих акција, у току 2021. године из портфеља ПРЕФ-а је продато и 12 акција иностраних издавалаца.

Такође, поред акција, ПРЕФ је продавао и државне обвезнице Републике Српске укупне вриједности 7.363.519 КМ.

Књиговодствени реализовани добитак по основу продаје хартија од вриједности износи 1.395.417 КМ, док књиговодствени реализовани губитак по основу продаје хартија од вриједности износи 283.008 КМ.

Укупно нето реализовани добитак од продаје хартија од вриједност износи 1.112.408 КМ.

Табела 9 - Добити и губици по основу продатих пакета акција

Опис	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2022.
Број пакета акција понуђених на продају	199	132	57	92	90	101	127	96	84
Број продатих пакета акција	48	29	9	13	10	16	10	6	8
Број дјелимично продатих пакета акција	2	1	1	0	0	0	0	0	1
Набавна вриједност продатих пакета акција (у КМ)*	6.126.302	7.254.136	2.955.575	2.291.145	841.051	2.437.397	2.426.835	1.786.622	3.283.124
Фер вриједност продатих пакета акција (у КМ)	4.902.814	5.396.803	2.912.889	1.539.773	867.287	1.422.024	842.407	2.142.853	2.976.014
Вриједност продатих пакета акција (у КМ)	6.018.786	7.072.008	2.885.277	1.797.135	1.174.521	1.786.832	1.447.994	3.168.676	3.411.060
Реализована добит – акције (у КМ)	2.029.935	1.519.202	414.085	399.042	657.496	534.783	625.392	1.485.401	684.367
Реализовани губитак – акције (у КМ)	2.156.609	1.702.245	494.627	897.301	324.025	1.191.955	1.609.527	47.198	281.326
Реализована добит – обвезнице (у КМ)							1.871.473	77.351	711.050
Реализовани губици – обвезнице (у КМ)				3.999			0		1.682
Реализована добит трезорски записи (у КМ)	32.193	15.975	7.313	162			0		
Реализовани губици трезорски записи (у КМ)			1.418				0		
Укупно реализовани добици/губици (у КМ)	- 84.945	-167.068	-74.646	-502.097	333.471	-657.171	887.338	1.515.554	1.112.408

* Дио губитка код емитента PUTN-R-A признат 2019. године (25.934,16 КМ) и дио 2020. године у износу од 5.934,27 КМ (укупно 31.868,43 КМ) и код DBRM-R-A дио губитка признат 2020. године (243.236,08 КМ)

Признавање дијела негативних ревалоризационих резерви на терет расхода

У свом досадашњем пословању, Друштво за управљање настоји да се придржава највиших стандарда корпоративног извјештавања и транспарентности. С тим у вези, усвојена је и пракса састављања финансијских извјештаја ПРЕФ-а у складу са начелом опрезности, Међународним рачуноводственим стандардима и Међународним стандардима финансијског извјештавања, те редовно спровођење теста умањења, који има за посљедицу признавање дијела негативних ревалоризационих резерви на терет расхода у билансу успјеха ПРЕФ-а и за 2021. годину.

Досадашњи критеријуми за обухватање овим тестом су сљедећи:

- 1) емитенти над којима је, према сазнањима Друштва, покренут поступак стечаја у периоду од оснивања ПРЕФ-а до краја 2021. године, а који имају набавну вриједност већу од нула и који у претходним извјештајним периодима нису били обухваћени овим тестом – с обзиром на то да је ово десета година у низу како се ради тест умањења, број стечајних поступака који су обухваћени овим тестом је све мањи у односу на претходни период;
- 2) емитенти који, према посљедњим доступним финансијским извјештајима, имају књиговодствену вриједност акција мању, односно једнаку нули (који немају капитал

или имају кумулирани губитак изнад вриједности капитала),

- 3) емитенти који, према доступним подацима, нису предали финансијске извјештаје за 2020. годину Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге (у даљем тексту: АПИФ);
- 4) емитенти са блокираним рачунима у континуитету током 2021. године.

Обухватање емитената другим, трећим и четвртим критеријумом представља превентивно, активно и опрезно дјеловање у вези са састављањем финансијских извјештаја ПРЕФ-а. Наиме, пракса из претходних година је показала да емитенти којима се књиговодствена вриједност акција смањи на нулу или који не састављају и не предају финансијске извјештаје, имају потешкоће у пословању, које се прво јаве на основу блокаде рачуна. Такве појаве обично имају за посљедицу отварање стечајног поступка, и примјеном теста умањења на такве емитенте, отклања се, односно умањује негативан ефекат на финансијске извјештаје ПРЕФ-а у наредним периодима.

У складу са свим критеријумима на терет расхода у билансу успјеха за 2021. годину је признат износ од 1.055.455,06 КМ како слиједи:

Табела 10 - Износи признати на терет расхода

Ознака	Назив	Основ за тест умањена	Набавна вриједност	Фер вриједност 11/2021	Да ли доступне информације представљају објективан доказ о умањењу вриједности имовине	Отпис у претходним годинама	Износ негативних рев. резерви признатих у билансу успјеха 2021 године у КМ
SNCN-R-A	Саничани а.д. Приједор – у стечају	Стечај; књиговодствена вредност акција 0	961.906,74	0,00	ДА	643.582,96	318.323,78
TRST-R-A	Трансттер а.д. Брод	блокиран рачун у 2021. години; књиговодствена вредност акција 0	411.807,26	0,00	ДА	246.859,56	164.947,70
MTLB-R-A	Метал а.д. Бања Лука	блокиран рачун у 2021. години;	759.907,33	252.437,67	ДА	0,00	507.469,66
VSKV-R-A	Ветеринарска станица а.д. Котор Варош	блокиран рачун у 2021. години; књиговодствена вредност акција 0	20.872,00	0,00	ДА	0,00	20.872,00
NBOR-R-A	Нова Борја а.д. Теслић	блокиран рачун у 2021. години; књиговодствена вредност акција 0	53.933,90	0,00	ДА	10.092,98	43.840,92
DIVL-R-A	ДИВ а.д Власеница	књиговодствена вредност акција 0	1,00	0,00	ДА	0,00	1,00
УКУПНО			2.208.428,23	252.437,67		900.535,50	1.055.455,06

Тест умањења, као поступак који се примјењује како би се осигурало да се имовина исказује у висини која није виша од надокнадивог износа на дан билансирања 31.12.2021. године, спроведен је на основу информација и података прикупљених од стечајних управника, ликвидатора, базе података Централне банке БиХ о блокираним рачунима и АПИФ-а.

У складу са Методологијом обрачуна нето вриједности имовине Акцијског фонда Републике Српске (која се, у складу са Законом, примјењује на обрачун нето вриједности имовине ПРЕФ-а), емитенти над којима је покренут поступак стечаја се вреднују са нулом и на тај начин су у билансу стања ПРЕФ-а формиране негативне ревалоризационе резерве, што представља објективан доказ умањења вриједности улагања у складу са Међународним рачуноводственим стандардом 39. Како је смањење фер вриједности финансијске имовине расположиве за продају признато директно у капиталу кроз негативне ревалоризационе резерве и како постоји објективни доказ о умањењу вриједности имовине, кумулативни губитак који је признат директно у капиталу

кроз негативне ревалоризационе резерве уклања се из капитала и признаје у билансу успјеха, иако се финансијска имовина није престала признавати.

За једног емитента у стечају („Саничани“ а.д. Приједор – у стечају), које има књиговодствену вриједност акције нула према задњим доступним билансима, извршено је признавање негативних ревалоризационих резерви на терет биланса успјеха, на основу доступних података на дан 31.12.2021. године. Наиме, код емитената код којих је према посљедњем доступном финансијском извјештају, књиговодствена вриједност акција једнака 0, уз чињеницу да је у билансима емитента најмање један извјештајни период књиговодствена вриједност акција највише једнака нули (у случајевима губитка изнад капитала), представља објективни доказ о умањењу вриједности имовине, и кумулативни губитак који је признат директно у капиталу кроз негативне ревалоризационе резерве уклања се из капитала и признаје у билансу успјеха иако се финансијска имовина није престала признавати.

За емитенте са блокираним рачунима у континуитету током 2021. године и чије су акције на додатним сегментима на Бањалучкој берзи (слободно тржиште – ХОВ емитената који касне с финансијским извјештавањем или слободно тржиште - ХОВ емитената који се налазе у стецајном или ликвидационом поступку), не може се очекивати деблокада рачуна, односно опоравак финансијске способности предузећа, те је у билансима ПРЕФ-а потребно на овај начин примијенити начело опрезности у вредновању имовине.

На основу сачињене базе и прегледа блокираних рачуна, укупно је четири емитента са блокираним рачунима у континуитету током 2021. године (изузимајући отворене стечајеве), а који

имају набавну вриједност већу од нуле, односно укупне набавне вриједности од 1.246.520,49 КМ. Од тог износа је било потребно да се 737.130,28 КМ отпише до фер вриједности. Како је видљиво у табели, највећи расходи су признати код емитената Метал а.д. Бања Лука у износу од 507.469,66 КМ и Саничани а.д. Приједор – у стецају у износу од 318.323,78 КМ.

Без обзира на то што се акције у власништву ПРЕФ-а, које су се водиле као негативне ревалоризационе резерве, признају на терет расхода у билансу успјеха за 2021. годину, постоји могућност да се акције понуде на продају на берзи и да се, у случају реализоване продаје, у билансима за наредне године, оствари капитална добит по основу прилива од продаје ових акција.

“Ипак се свако појединачно знање стиче захваљујући претходним знањима.”

Аристотел

Фото: Сениша Пашалић

Трошкови пословања ПРЕФ-а

Највећи појединачни трошак који настаје у редовном пословању ПРЕФ-а почев од оснивања је накнада према Друштву за управљање. Ова накнада се до 23.06.2018. године обрачунавала у складу са Одлуком Владе Републике Српске о накнади за управљање (Службени гласник Републике Српске, 06/14) у износу од 0,375% од просјечне годишње нето вриједности имовине ПРЕФ-а на мјесечном нивоу, док је од 23.06.2018. године ступила на снагу нова Одлука Владе (Службени гласник РС, 53/18) у износу од 0,42%, као посљедица измјене Закона („Службени гласник Републике Српске“, 20/18), која се тиче основице за обрачун накнаде (Члан 26. и Члан 44.в). Ови трошкови су порасли за око 5%, јер је просјечна нето вриједност имовине била виша.

Услуге банке депозитара обавља Централни регистар хартија од вриједности и накнада износи 0,00125% нето вриједности имовине фонда мјесечно, а највише 2.900,00 КМ мјесечно.

Трошкови куповине и продаје ХОВ су искључиво посљедица активности ПРЕФ-а, а односе се на провизије које се плаћају према берзанским посредницима. Ови трошкови су виши у односу на претходни период због динамичнијих инвестиционих активности на страним берзама. Такође, због истих разлога, трошкови банкарских услуга и кастоди банке су значајно били већи него у години раније. Накнаде, таксе и порези су биле веће скоро троструко, с обзиром да се већи дио ових трошкова у 2021. години односи на трошкове пореза код исплате дивиденде (50.348 КМ).

На укупном нивоу трошкова дошло је до раста за 17% у односу на 2020. годину, највише услед пораста трошкова накнаде за управљање, као и трошкова везаних за трговање на страним берзама и остваривање прихода од дивиденде. Посматрајући ове трошкове у поређењу са имовином под управљањем и профитабилност портфела, они су још увијек на ниском нивоу.

Табела 11 - Трошкови пословања ПРЕФ-а

ОПИС	Износ 2021.	Износ 2020.	Износ 2019.	Индекс 2021/2020	Индекс 2021/2019
Накнада Друштву за управљање	918.113	869.509	845.451	105,59	108,59
Трошкови куповине и продаје ХОВ	38.626	9.527	33.992	405,44	113,63
Накнада банци депозитару	31.900	34.779	34.332	91,72	92,92
Накнаде, таксе и порези	70.365	25.348	18.496	277,60	380,43
Трошкови банкарских услуга и кастоди банке	63.750	10.674	451	597,25	14.135,25
Трошкови Централног регистра ХОВ	5.010	5.255	5.050	95,34	99,21
Накнада за судске таксе	0	6.866	5.082	-	-
Трошкови екстерне ревизије	4.389	4.997	9.664	87,83	45,42
Остали дозвољени расходи фонда	910	1.588	653	57,30	139,36
УКУПНО	1.133.064	968.543	953.171	116,99	118,87

“Концентришите се на то гдје желите стићи, а не гдје сте били.”

J.M. Темплетон

Фото: Невен Попадић

Ребалансирање портфеља ПРЕФ-а

Оснивањем Пензијског резервног фонда 2011. године Законом о пензијском резервном фонду одређен је оквир за управљање портфељом ПРЕФ-а. Основна начела улагања постављена законским оквиром су:

- начело сигурности,
- начело диверзификације,
- начело ликвидности,
- начело профитабилности.

С циљем одређивања оквира и активности за дневно управљање портфељом, као и управљање помоћу перформанси, постављена начела су квантификована на следећи начин.

Начело сигурности имовине Фонда - Фонд ће улагати у финансијске инструменте емитената с високим кредитним рејтингом - ниским ризиком. Као финансијски инструменти с високим кредитним рејтингом тј. ниским ризиком на домаћем тржишту капитала обухваћени су следећи инструменти:

- новчани депозити код банака и сертификати о депозиту које емитују банке у БиХ,
- дужничке хартије од вриједности које емитује или за које гарантују БиХ, Централна банка БиХ, Република Српска, Федерација БиХ и Брчко дистрикт БиХ,
- дужничке хартије од вриједности које емитују или за које гарантују јединице локалне самоуправе Републике Српске и дужничке хартије од вриједности које емитују јединице локалне самоуправе и кантони Федерације БиХ,
- дужничке хартије од вриједности које емитују стране државе или страна правна лица с кредитним рејтингом инвестиционог ранга, а који утврђују екстерне институтције за процјену кредитног рејтинга регистроване код Европске агенције за бан-карство и којима се тргује на берзи или другом уређеном јавном тржишту у државама чланицама ЕУ, ОЕЦД-а и ЦЕФТА.
- Репо уговори с хартијама од вриједности из овог члана.
- Благајнички записи (инструмент тржишта новца - краткорочне хартије од вриједности) које емитују банке или друге финансијске организације.

Начело диверзификације портфеља - улагање ће се вршити у финансијске инструменте који се разликују према врсти и емитентима, као и према другим обиљежјима. Диверзификација се

постиге улагањем у финансијске инструменте чији приноси имају релативно ниске позитивне корелације, негативну корелацију или су индиферентни.

Начело ликвидности - улагање ће се вршити у финансијске инструменте које је могуће брзо и ефикасно купити и продати по релативно уједначеној и стабилној цијени као и финансијске инструменте чији је новчани ток извијестан и унапријед познат.

Начело профитабилности - улагање ће се вршити на начин да се у структури портфеља Фонда налазе финансијски инструменти који, уз уважавање претходних начела, доносе највећи принос за преузети ниво ризика.

Продајом предузећа из портфеља смањује се број продатих пакета из године у годину. У току 2021. године продали смо акције осам емитената. Треба додати и да смо смањили изложеност акцији Телекома продајом 500.000 акција. У 2021. години смо повећали учешће у предузећу ГП Крајина куповином 743.259 акција. Код великог броја предузећа из портфеља евидентни су показатељи угрожености дугорочних перспектива, услед увећаних дугова или губитка тржишта што се рефлектује у мањим приходима. Портфељ ПРЕФ-а се, највећим дијелом, може сматрати реструктурираним. Повећано је учешће ликвидне имовине на задовољавајући ниво а износи ликвидности које посједујемо и које очекујемо су довољни да сервисирамо редовно своје обавезе према оснивачу. Измјенама Закона о ПРЕФ-у отворена нам је могућност повећања изложености у ризичније инструменте, а с циљем остварења већих стопа профитабилности.

Настојимо да дијелимо и стичемо специфична знања за инвестирање у директне пласмане. Будући да та излагања представљају већи и директнији ризик, мањиниво транспарентности, измјенама Закона о ПРЕФ-у омогућено је да у ове облике инвестиција укључимо међународне финансијске институције и на тај начин умањимо ризик услед мање транспарентности и директног излагања. Ово ћемо постићи на начин да подијелимо овај ризик са њима, да искористимо њихово специфично знање, али и да им будемо један од локалних партнера. На тај начин, поред очекиваног повећања профитабилности, искористимо будуће прилике и ликвидност као подршку њиховим активностима у Републици

Српској. У 2020. години направљен је искорак у нову класу активе – акције у иностранство. Укупна вриједност уложена у иностранство до 31.12.2021. године износи 19,14 милиона КМ. Такође, дио имовине изложен је у домаћи фонд који улаже у иностранство WVP фонд у износу од

500.000 КМ чија вриједност на дан извјештавања износи 560.932 КМ. У наредном периоду постоји одређење да се активности излагања у иностранство наставе с циљем повећања профитабилности ПРЕФ-а уз задржавање приближно истог нивоа ризичности портфеља.

Табела 12 - Диверзификација имовине портфеља ПРЕФ-а

Опис	Укупна вриједност на дан извјештавања 31.12.'21.	Учешће у вриједности имовине фонда (%) 31.12.'21.	Учешће у вриједности имовине фонда (%) 31.12.'20.
Акције	149.318.165,27	55,1401	45,13
Обвезнице	81.230.330,45	29,9967	38,55
Остале ХОВ	29.055.979,04	10,7298	12,12
Депозити и пласмани	0,00	0,0000	0,00
Готовина и гот. еквиваленти	8.564.944,87	3,1629	3,25
Остала имовина	2.628.480,99	0,9706	0,95
УКУПНО:	270.797.900,62	100,00	100,00

Кретање структуре имовине ПРЕФ-а по годинама приказаћемо наредном табелом.

Табела 13 - Структура имовине ПРЕФ-а по годинама

Датум	Акције акционарских друштава и друге власничке ХОВ	Удјели у некорпоратизованим предузећима	Обвезнице, депозити, трезорски записи, готовина, потраживања
31.12.2011.	215.030.191 КМ	29.748.947 КМ	19.320.096 КМ
31.12.2012.	197.529.023 КМ	29.150.730 КМ	32.073.283 КМ
31.12.2013.	183.318.276 КМ	29.129.858 КМ	48.926.710 КМ
31.12.2014.	169.924.456 КМ	29.129.830 КМ	63.414.377 КМ
31.12.2015	156.931.906 КМ	28.611.058 КМ	76.710.413 КМ
31.12.2016	111.486.358 КМ	28.543.257 КМ	81.584.386 КМ
31.12.2017	109.362.603 КМ	28.543.257 КМ	88.348.357 КМ
31.12.2018.	99.314.434 КМ	28.495.047 КМ	93.498.152 КМ
31.12.2019.	104.456.972 КМ	28.495.047 КМ	100.573.668 КМ
31.12.2020.	108.241.105 КМ	28.495.047 КМ	102.963.891 КМ
31.12.2021.	149.318.165 КМ	28.495.047 КМ	92.984.688 КМ

Графикон 5 - Кретање структуре имовине ПРЕФ-а по годинама

Посебну пажњу наших управљачких активности у 2021. години је представљало инвестирање у иностранство гдје је кроз 114 реализованих послова и кроз пет стратегија улагања постигнут резултат приказан следећом табелом.

Табела 14 - Нереализовани добици и губици иностраних хартија од вриједности осим обвезница

Ознака хартије	Назив емитента	Број акција фонда	Укупна набавна вриједности	Укупна вриједност на дан извјештавања	Учешће у вриједности фонда	Нереализован добитак/губитак	Нереализован добитак/губитак у %
ABBV	AbbVie Inc	1.460	265.521,13	341.129,58	0,1260	75.608,45	28,48%
AKE	Arkema SA	2.600	618.880,15	629.796,70	0,2326	10.916,55	1,76%
ALV	Allianz SE	2.000	748.423,07	812.256,20	0,2999	63.833,13	8,53%
AMGN	Amgen Inc	365	135.544,85	143.775,03	0,0531	8.230,18	6,07%
APPL	Apple Inc	750	162.036,55	229.815,23	0,0849	67.778,68	41,83%
APPLNY	Apple Inc	750	152.002,73	229.815,23	0,0849	77.812,50	51,19%
BASFN	BASF SE	5.200	621.196,37	628.322,24	0,2320	7.125,87	1,15%
BB	BlackBerry Ltd	6.500	93.679,65	104.874,90	0,0387	11.195,25	11,95%
BRKbNY	Berkshire Hathaway B	2.500	1.089.447,34	1.289.909,25	0,4763	200.461,91	18,40%
CHD	Church & Dwight Company Inc	1.000	138.320,53	176.877,20	0,0653	38.556,67	27,87%
CL	Colgate-Palmolive Company	4.200	537.245,19	618.514,26	0,2284	81.269,07	15,13%
CVS	CVS Health Corp	600	79.916,68	106.809,66	0,0394	26.892,98	33,65%
EVRE	EVRAZ plc	10.000	134.053,54	140.192,00	0,0518	6.138,46	4,58%
FANG	Diamondback	400	48.709,02	74.443,72	0,0275	25.734,70	52,83%
FBNY	Meta Platforms Inc	1.125	550.386,22	652.968,00	0,2411	102.581,78	18,64%
GE	General Electric	1.440	256.542,72	234.749,38	0,0867	-21.793,34	-8,50%
HEXO	Hexo Corp Company	6.000	65.011,29	7.234,20	0,0027	-57.777,09	-88,87%
IBM	International Business Machines	3.000	640.531,19	691.943,40	0,2555	51.412,21	8,03%
KD	Kyndryl Holdings Inc	600	27.963,94	18.740,34	0,0069	-9.223,60	-32,98%
KO	Coca-Cola Co	2.000	166.722,68	204.349,20	0,0755	37.626,52	22,57%
PPG	PPG Industries Inc	3.050	778.952,42	907.581,79	0,3352	128.629,37	16,51%
RIO	Rio Tinto PLC	1.950	248.271,31	225.251,72	0,0832	-23.019,59	-9,27%
RIOADR	Rio Tinto ADR	1.050	121.135,62	121.289,39	0,0448	153,77	0,13%
SNW	SNW - Sanofi-Aventis S.A.	2.400	378.331,84	415.793,76	0,1535	37.461,92	9,90%
T	AT&T Inc	39.000	1.619.190,76	1.655.569,50	0,6114	36.378,74	2,25%
TAP	Molson Coors Brewing Co	5.000	401.039,79	399.915,00	0,1477	-1.124,79	-0,28%
TOT	Total SA	11.400	850.297,09	995.091,18	0,3675	144.794,09	17,03%
TSLA	Tesla Inc	200	204.430,85	364.722,46	0,1347	160.291,61	78,41%
UBER	Uber Technologies Inc	3.400	250.168,98	246.009,38	0,0908	-4.159,60	-1,66%
VIAC	ViacomCBS Inc	5.200	329.238,82	270.813,40	0,1000	-58.425,42	-17,75%
WSV2	Vienna Insurance group AG	10.288	423.197,72	501.027,66	0,1850	77.829,94	18,39%
CUSS	iShares MSCI USA Small Cap ETF USD Acc	220	200.308,68	191.863,01	0,0709	-8.445,67	-4,22%
DVY	iShares Select Dividend ETF	2.325	330.738,00	491.842,36	0,1816	161.104,36	48,71%
EUN2	iShares Core EURO STOXX 50 UCITS ETF EUR (Dist)	5.950	391.009,53	509.999,49	0,1883	118.989,96	30,43%
EXH2	iShares STOXX Europe 600 Financial Services UCITS	1.340	199.057,57	195.145,67	0,0721	-3.911,90	-1,97%
EXH3	iShares STOXX Europe 600 Food & Beverage UCITS	1.190	198.315,24	202.975,80	0,0750	4.660,56	2,35%
EXH7	iShares STOXX Europe 600 Personal & Household Goods UCITS	950	198.775,93	199.553,30	0,0737	777,37	0,39%

Ознака хартије	Назив емитента	Број акција фонда	Укупна набавна вриједности	Укупна вриједност на дан извјештавања	Учешће у вриједности фонда	Нереализован добитак/губитак	Нереализован добитак/губитак у %
EXS3	iShares MDAX UCITS ETF (DE)	855	388.961,78	491.218,96	0,1814	102.257,18	26,29%
EXV4	iShares STOXX Europe 600 Health Care UCITS ETF (DE)	2.160	389.929,92	456.847,56	0,1687	66.917,64	17,16%
GLD	SPDR Gold Shares	1.800	502.673,83	531.025,02	0,1961	28.351,19	5,64%
HEAL	iShares Healthcare Innovation UCITS ETF USD (Acc)	11.754	195.083,17	194.256,01	0,0717	-827,16	-0,42%
IDV	iShares International Select Div ETF	7.630	331.007,88	410.533,68	0,1516	79.525,80	24,03%
IQQA	iSHARES EURO DIVIDEND	3.400	120.044,93	141.275,44	0,0522	21.230,51	17,69%
IQQU	iShares MSCI Europe ex-UK UCITS ETF EUR (Dist)	6.190	390.234,01	513.924,75	0,1898	123.690,74	31,70%
MIDD	iShares FTSE 250 UCITS ETF GBP (Dist)	4.055	198.519,93	208.454,17	0,0770	9.934,24	5,00%
PBJ	Invesco Dynamic Food & Beverage ETF	2.650	199.727,43	206.147,21	0,0761	6.419,78	3,21%
QDVE	iShares S&P 500 Information Technology Sector UCITS ETF USD (Acc)	29.550	814.441,44	1.130.698,25	0,4175	316.256,81	38,83%
QDVH	iShares S&P 500 USD Financials Sector UCITS	20.600	389.738,99	387.953,62	0,1433	-1.785,37	-0,46%
SCHD	Schwab US Dividend Equity ETF	3.530	331.246,10	492.374,28	0,1818	161.128,18	48,64%
SPHD	Invesco S&P 500 High Dividend Low Volatility ETF	9.000	656.163,43	703.229,40	0,2597	47.065,97	7,17%
SXR8	iShares Core S&P 500 UCITS ETF USD (Acc)	268	198.316,86	226.522,04	0,0836	28.205,18	14,22%
SXRV	iShares NASDAQ 100 UCITS ETF USD (Acc)	143	197.680,43	230.403,43	0,0851	32.723,00	16,55%
SXRZ	iShares Nikkei 225 UCITS ETF JPY (Acc)	482	198.676,15	201.881,36	0,0746	3.205,21	1,61%
УКУПНО:			19.157.041,27	21.757.705,77	8,03	2.600.664,50	13,58%

У наредном периоду инвестициони процес у иностранству ћемо усмјеравати у правцу управљањапортфељомпутемкључнихиндикатора успјешности, дужине држања појединих инвестиционих позиција, оствареног приноса мјереног реализованим и нереализованим добицима и губицима, примљених дивиденди, а све у

циљузадовољавања индикативне стопе приноса на финансијске инструменте у иностранству (осим обвезница) од 7% изражене на годишњем нивоу. Као индикатор ризика посматраћемо ризичну вриједност са нивоом поузданости од 95% која не прелази 5% на укупни портфељ и бета коефицијент испод 2.

Продаја хартија од вриједности

У току 2021. године на берзи су понуђени пакети акција у 84 предузећа. Укупна продајна вриједност понуђених пакета акција износила је

29.264.157 КМ, што је за 5,4% мања вриједност од набавне вриједности тих акција на дан продаје, а за 67,8% више од фер вриједности тих акција.

Табела 15 - Пакети акција понуђени на продају

Опис	2021. година
Број пакета акција понуђених на продају	84
Набавна вриједност пакета акција понуђених на продају	30.930.618
Фер вриједност пакета акција понуђених на продају	17.438.979
Почетна продајна вриједност пакета акција понуђених на продају	29.264.157
Број продатих цјелокупних пакета акција	8
Почетна вриједност продатих пакета акција*	1.002.082
Вриједност продатих пакета акција	1.002.082

Напомена:

* Укључене су брокерске провизије

Поред једног пакета акција Телеком Српске а.д. Бања Лука, укупно је продато власништво у осам предузећа укупне вриједности 377.081,97 КМ. Продате акције на домаћем тржишту су дате у табели испод.

Табела 16 - Продати пакети акција у 2021. години

Назив	Симбол ХОВ	Начин продаје	Датум продаје	Број акција	Цијена	Вриједност	Брокерска провизија	Укупна вриједност
Путник а.д. Б. Лука	PUTN-R-A	Редовно трговање	08.07.2021	44.385,00	0,414	18.375,39	67,99	18.307,40
ЈП Комрад а.д. Рогатица	KOMR-R-A	Редовно трговање	08.07.2021	13.618,00	0,351	4.779,92	17,69	4.762,23
Млинпек а.д. Прњавор	MLPS-R-A	Редовно трговање	14.07.2021	101.288,00	0,13	13.167,44	48,72	13.118,72
Дубички робни магазин а.д. К. Дубица	DBRM-R-A	Редовно трговање	23.08.2021	668.231,00	0,047	31.406,86	116,21	31.290,65
Глас Српски - графика а.д. Б. Лука	GLSG-R-A	Редовно трговање	12.10.2021	313.727,00	0,27	84.706,29	313,41	84.392,88
Телеком Српске а.д. Бања Лука	TLKM-R-A	Редовно трговање	27.10.2021	500.000,00	1,25	625.000,00	2312,5	622.687,50
Геофон а.д. Теслић	GEOF-R-A	Редовно трговање	30.11.2021	37.783,00	0,292	11.032,63	40,82	10.991,81
Ушће Босне ВП а.д. Шамац	USBS-R-A	Редовно трговање	03.12.2021	149.773,00	0,351	52.570,32	194,51	52.375,81
Метал а.д. Градишка	METL-R-A	Редовно трговање	24.12.2021	63.906,00	2,52	161.043,12	595,86	160.447,26
Укупно						1.002.081,97	3.707,71	998.374,26

Све продаје пакета акција на домаћем тржишту, које су неликвидне, претходно су најављиване у дневним новинама и на интернет страници Бањалучке берзе и Друштва за управљање ПРЕФ-ом.

Друштво за управљање је прије изношења домаћих акција на продају, у складу са обостраним интересима, настојало да предметне продаје у већини привредних друштава износе заједно са Инвестиционо развојном банком а.д. Републике Српске, а како би се формирао већи и атрактивнији пакет акција у циљу постизања веће продајне цијене.

Табела 17 - Продате акције на иностраном тржишту

Назив	Симбол ХОВ	Број акција	Просјечна набавна цијена	Просјечна цијена	Вриједност обрачуна	Реализован добитак/губитак	Реализован добитак/губитак у %
Thales SA	CSF	1.462	134,69	159,6348	233.386	36.473	18,5%
iShares Emerging Market Dividend UCITS	DVYE	1.969	30,52	35,909	70.705	10.614	17,7%
Meta Platforms Inc	FB	147	394,71	449,8409	66.127	8.105	14,0%
Raiffeisen Bank International AG	RAW	9.355	31,28	35,5374	332.453	39.858	13,6%
BlackBerry Ltd	BB	6.000	14,41	30,4946	182.968	96.494	111,6%
Diamondback	FANGNY	800	112,06	162,1777	129.742	40.098	44,7%
Diamondback	FANG	400	121,77	186,5576	74.623	25.914	53,2%
Tesla Inc	TSLANY	200	1170,04	1.769,39	353.879	119.871	51,2%
Berkshire Hathaway Inc	BRKb	388	351,95	484,5236	187.995	51.437	37,7%
Check Point Software Technologies Ltd	CHKP	317	188,78	197,1477	62.496	2.653	4,4%
Check Point Software Technologies Ltd - NASDAQ	CHKPNQ	320	186,15	197,2186	63.110	3.541	5,9%
Amgen Inc	AMGN	1.675	371,3558	391,166	655.203	33.182	5,3%
УКУПНО:					2.412.686	468.238	

Продаја обвезница

У току 2021. године извршена је продаја више серија државних обвезница, а како је приказано у табели:

Табела 18 - Продаја обвезница у 2021. години

Симбол	Назив	Количина	Укупна вриједност реализоване продаје (KM)
RSBD-O04	Република Српска 4% 04/08/27	90	100.257,97
RSBD-O15	Република Српска 2,30% 09/10/29	98	99.960,16
RSBD-O16	Република Српска 2,30% 04/12/26	97	100.112,87
RSBD-O18	Република Српска 2% 08/04/25	100	100.815,52
RSBD-O19	Република Српска 2% 16/04/25	800	807.236,81
RSBD-O20	Република Српска 3,20% 10/06/25	950	998.040,17
RSBD-O-N	Република Српска 4,5% 03/03/23	94	99.576,03
RSBD-O-V	Република Српска 4,5% 07/12/23	92	100.112,23
RSRS-O-F	Република Српска - измирење ратне штете 6	6.850.000	2.727.950,34
RSRS-O-H	Република Српска - измирење ратне штете 8	2.653.000	1.583.569,44
RSRS-O-J	Република Српска - измирење ратне штете 10	120.000	94.680,00
RSRS-O-K	Република Српска - измирење ратне штете 11	706.000	626.137,92
УКУПНО:		10.331.321	7.438.449,46

Наведене продаје су извршене са циљем ослобађања додатних средстава у сврху улагања у хартије од вриједности на иностраним тржиштима капитала, те су све предметне продаје

За све пакете акција које су понуђене на продају, у складу са интерним актима, Друштво за управљање је одређивало почетну цијену анализом финансијских извјештаја, тржишних цијена и других јавно доступних информација.

У току 2021. године реализоване су и одређене продаје хартија од вриједности на иностраним тржиштима капитала. Наведене продаје су реализоване изнад набавне вриједности, а према подацима који су приказани у сљедећој табели:

реализоване по цијени већој од набавне вриједности, чиме је остварен позитиван ефекат на вриједност имовине ПРЕФ-а.

Куповина хартија од вриједности

Током 2021. године је, у складу са Инвестиционом политиком ПРЕФ-а, настављен процес ребалансирања портфеља ПРЕФ-а, с тим да је фокус са учешћа на примарном и секундарном трговању обвезницама на домаћем тржишту капитала, премјештен на инвестирање средстава на иностраним тржиштима капитала.

Опредјељење за наведена улагања је засновано на већдугорочном трендунижихкаматнихстопа

и непостојања довољног броја квалитетних алтернатива за улагање на домаћем тржишту капитала, као и процјени да се улагањем у хартије од вриједности на иностраним тржиштима капитала, уз прихватљиви ниво ризика, могу остварити већи приноси и дугорочно позитивнији ефекти на вриједност имовине ПРЕФ-а.

Све наведено је приказано у сљедећој табели:

Табела 19 - Куповина хартија од вриједности у 2021. години

Симбол	Назив	Количина	Укупна вриједност реализоване куповине (KM)
Примарна емисија		6.600	1.380.690,00
OPSR-P04	Општина Србац - черврта емисија	5.800	580.290,00
EKBL-PO1	Електрокрајина а.д. Бања Лука - обвезнице	800	800.400,00
Секундарна трговина		743.259	2.611.031,70
KRJN-R-A	Крајина ГП а.д. Бања Лука	743.259	2.611.031,70
Инострана тржишта капитала		212.872	20.291.675,46
ALV	Allianz SE	1.905	721.031,36
AMGN	Amgen Inc	1.705	626.923,35
BRKb	Berkshire Hathaway	2.694	1.166.451,20
CHKP	Check Point Software Technologies Ltd	320	59.673,69
FB2A	Facebook Inc	500	218.545,94
IQQA	iShares EURO Dividend UCITS	2.000	81.036,55
QDVE	iShares S&P 500 Information Technology Sector UCITS ETF USD (Acc)	13.000	424.833,03
RAW	Raiffeisen Bank Intl AG	3.000	97.785,89
SNW	Sanofi-Aventis S.A.	2.400	380.601,84
WSV2	Vienna Insurance group AG	5.144	235.958,27
IBM	International Business Machines	3.000	668.833,76
HEXO	Hexo Corp Company	6.000	65.693,10
KO	Coca-Cola Co	2.000	166.770,61
TSLA	Tesla	400	438.638,08
TOT	Total SA	11.400	855.398,89
RIO	Rio Tinto PLC	3.000	369.821,32
BB	BlackBerry Ltd	12.500	181.603,50
TBD	Republic of Srpska 4,75% 27.04.2026	1.577	3.113.182,35
FANGK	Diamondback Energy	1.600	187.309,65

Симбол	Назив	Количина	Укупна вриједност реализоване куповине (КМ)
APPL	Apple Inc	1.500	314.471,34
SPHD	Invesco S&P 500® High Dividend Low Volatility ETF	9.000	657.297,69
TAP	Molson Coors Brewing Co	5.000	401.591,35
GLD	SPDR® Gold Shares	1.800	502.850,62
ABVV	AbbVie Inc	1.460	265.843,12
CHD	Church & Dwight Company Inc	1.000	138.644,42
CL	CL Colgate-Palmolive Co	4.200	538.074,49
CVS	CVS Health Corp	600	80.023,96
PPG	PPG Industries Inc	3.050	779.455,32
VIAC	ViacomCBS Inc Class B	5.200	329.871,99
SXRV	iShares NASDAQ 100 UCITS ETF USD (Acc)	143	198.372,31
SXR8	iShares Core S&P 500 UCITS ETF USD (Acc)	268	199.010,98
HEAL	iShares Healthcare Innovation UCITS ETF USD (Acc)	11.754	195.765,98
SXRZ	iShares Nikkei 225 UCITS ETF JPY (Acc)	482	199.371,50
MIDD	iShares FTSE 250 UCITS ETF GBP (Dist)	4.055	199.115,49
EVRA	EVRAZ plc	10.000	135.125,97
T	AT&T Inc	39.000	1.622.791,53
BASF	BASF SE	5.200	622.749,36
FB	Meta Platforms Inc	625	332.058,01
UBER	Uber Technologies, Inc	3.400	250.571,03
CUSS	iShares MSCI USA Small Cap UCITS ETF USD (Acc)	220	200.809,45
EXH3	iShares STOXX Europe 600 Food & Beverage UCITS ETF (DE)	1.190	198.811,04
EXH7	iShares STOXX Europe 600 Personal & Household Goods UCITS ETF (DE)	950	199.272,87
EXH2	iShares STOXX Europe 600 Financial Services UCITS ETF (DE)	1.340	199.555,21
PBJ	Invesco Dynamic Food & Beverage ETF	2.650	200.044,45
GE	General Electric	1.440	256.726,81
QDVH	iShares S&P 500 Financials Sector UCITS ETF USD (Acc)	20.600	390.713,33
AKE	Arkema SA	2.600	622.593,44
Укупно			24.283.397,16

Из претходне табеле је видљиво да је:

- укупна вриједност средстава инвестираних у обвезнице у току 2021. године износила 1.380.690,00 КМ, а што се односи на двије примарне емисије,
- на секундарном тржишту је инвестирано 2.611.031,70 КМ у акције Крајина ГП а.д. Бања

Лука у сврху повећања учешћа у власничкој структури тог емитента,

- укупан износ инвестираних средстава на иностраним тржиштима капитала 20.291.675,46 КМ, што се односи на куповину акција глобалних компанија, као и ЕТФ-ова (Exchange-traded-fund)¹.

1 Врста инвестиционих фондова са јасно утврђеном стратегијом улагања чијим акцијама се редовно тргује на тржиштима капитала

Структура портфеља

Посматрајући структуру портфеља ПРЕФ-а закључно са 31.12.2021. године, и даље је доминантно учешће „Телекома Српске” (22,73%) и „Електропривреде Републике Српске” (10,41%). Кроз процес ребалансирања портфеља средства добијена од продаје акција и прихода од дивиденде су инвестирана у обвезнице, трезорске записе и депозите.

На дан извјештавања обвезнице у портфељу фонда износе 81,23 милиона КМ или 29,99%, што заједно са осталом ликвидном имовином износи око 34,13%. Дешавања на домаћем финансијском тржишту се огледају у смањењу каматних стопа на депозите, уз постојање бољих инвестиционих алтернатива за улагање у државне хартије од вриједности. Структура портфеља на годину дана планира се вођењем рачуна о потенцијалној исплати дивиденде Фонду ПИО РС и умањењем ризика ликвидности по том основу.

У 2021. години нето вриједност имовине ПРЕФ-а се кретала у распону од 235,13 милиона до 269,50 милиона КМ, док је на крају године износила скоро 269,50 милиона КМ. Мјесечни извјештаји о нето вриједности имовине ПРЕФ-а се до 15. у мјесецу објављују за претходни мјесец на интернетским страницама Друштва за управљање (pref.rs.ba) и Фонда ПИО РС (fondpiors.org).

Кретање нето вриједности имовине ПРЕФ-а од оснивања до краја 2012. године било је усклађено с кретањем берзанског индекса Републике Српске. Од почетка 2013. године кретање не-

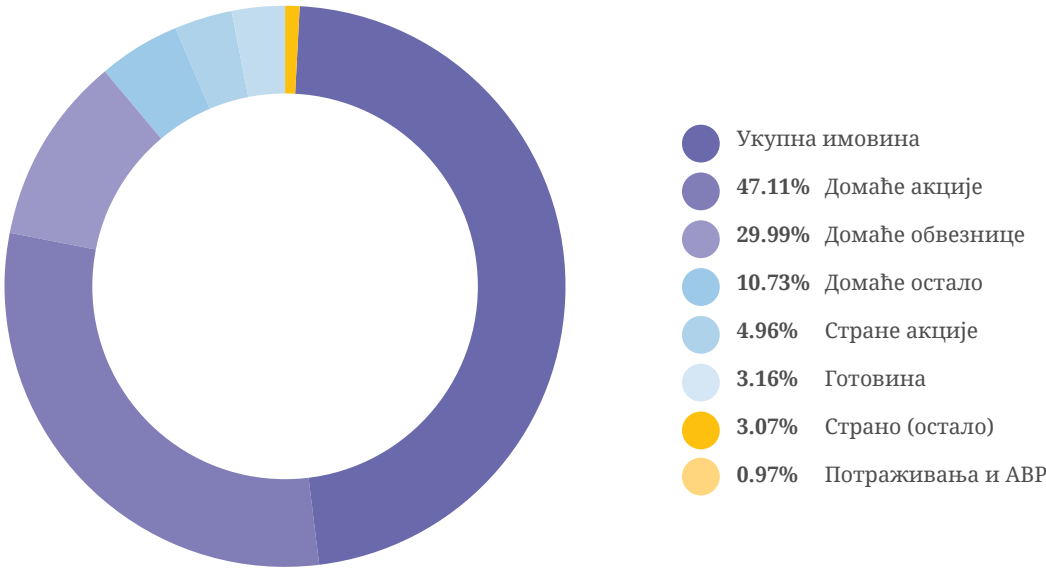
то вриједности имовине у мањем дијелу зависи од кретања берзанског индекса. Нашим активностима које су резултирале смањењем учешћа акција и упошљавањем капитала у обвезнице, остварена је стабилизација кретања вриједности имовине. Наше очекивање за наредни период је повећање вриједности имовине и по том основу стабилно и дугорочно повећање нето вриједности имовине Фонда. Дисконтни фактор у наредном периоду неће имати велику улогу, јер се трудимо да капитал из неликвидних акција са слободног тржишта упослимо у финансијске инструменте нижег степена ризика.

Број предузећа из портфеља ПРЕФ-а се константно смањује. Мишљења смо да ћемо смањивањем броја предузећа на ефикаснији начин управљати ризицима портфеља и да ћемо моћи искористити статистичко-математичке инструменте управљања ризицима. Број предузећа 31.12.2010. године износио је 773. Од оснивања смањили смо број акција домаћих емитената на 259, што брисањем усљед неуређености евиденција, што усљед продаја (укупно 514). На овај начин смо, поред мандата да улажемо у складу с начелима сигурности, ликвидности, профитабилности и диверзификације, ближи циљу одрживости пензијског система Републике Српске. Смањујући број емитената, ослобађањем капитала из непрофитабилних и неликвидних инвестиција отварамо могућност пласирања капитала у инвестиције које ће повећати профитабилност портфеља.

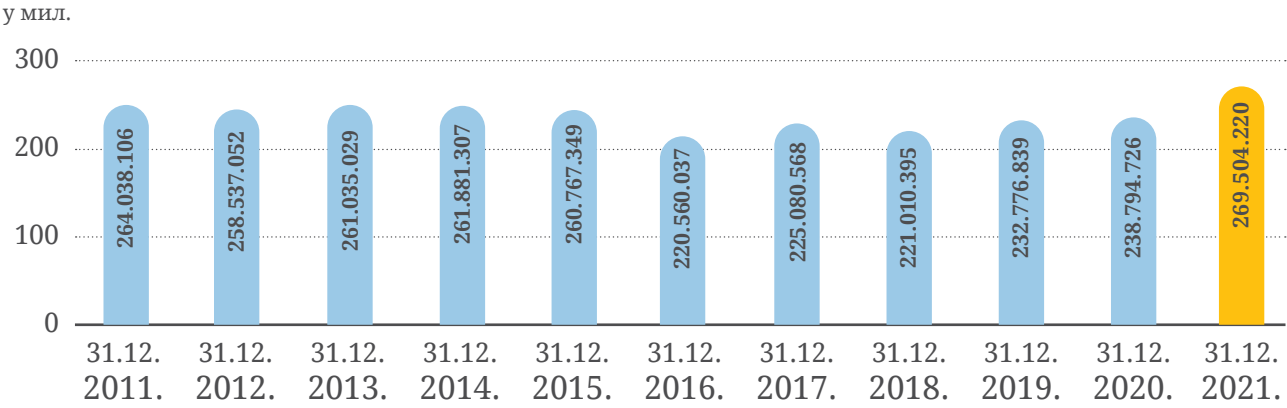
Табела 20 - Структура портфеља ПРЕФ-а по годинама

Структура улагања	Стање на крају године	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Готовина		576.561	3.766.337	1.416.904	857.552	1.855.973	2.325.183	6.584.872	10.204.849	4.341.296	7.787.574	8.564.945
Депозити и пласмани		1.900.000	6.700.000	11.700.000	4.700.000	4.500.000	0	1.500.000	4.500.000	1.300.000	0	0
Потраживања и АВР		4.959.297	109.513	955.838	2.604.435	4.924.391	3.893.343	3.290.401	2.236.047	76.567	2.271.729	2.628.481
Домаће хов		256.663.375	248.177.753	247.302.102	254.306.677	250.973.013	215.395.475	214.878.944	204.366.737	227.807.824	225.380.521	237.846.769
Акције		215.030.191	197.529.023	183.318.276	169.924.455	156.931.906	111.486.358	109.362.603	99.314.434	104.456.972	103.923.956	127.560.460
Обвезнице		11.884.237	21.498.000	31.883.605	48.647.393	65.430.049	75.365.860	76.973.085	76.557.256	94.855.805	92.409.237	81.230.330
Остало		29.748.947	29.150.730	32.100.221	35.734.828	28.611.058	28.543.257	28.543.257	28.495.047	28.495.047	29.047.327	29.055.979
Стране хов		0	0	0	0	0	0	0	0	0	4.260.220	21.757.706
Акције											995.313	13.439.581
Остало											3.264.906	8.318.125
Укупна имовина		264.099.234	258.753.603	261.374.844	262.468.663	262.253.377	221.614.001	226.254.218	221.307.633	233.525.687	239.700.043	270.797.901

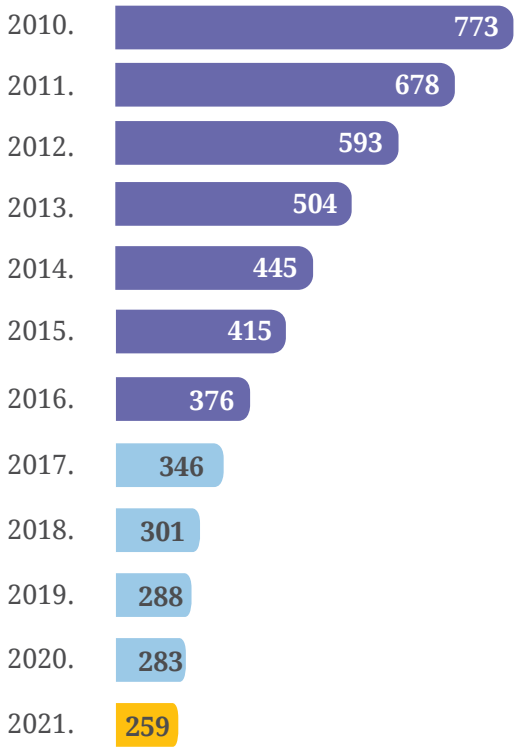
Графикон 6 - Структура портфеља ПРЕФ-а

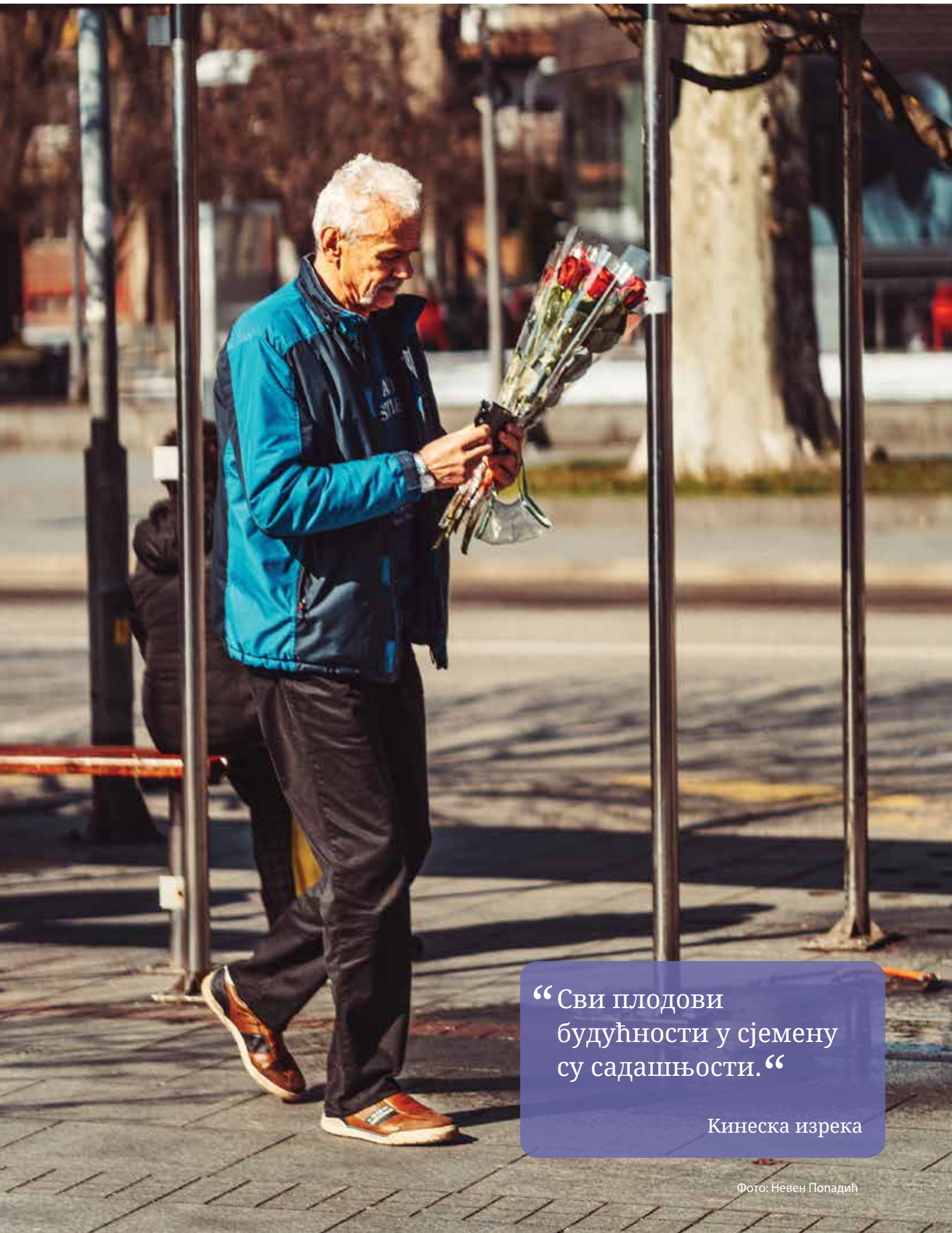

Графикон 7 - Кретање вриједности нето имовине ПРЕФ-а по годинама

Графикон 8 - Број акција привредних друштава у портфељу ПРЕФ-а по годинама

“Сви плодови
будућности у сјему
су садашњости.”

Кинеска изрека

Фото: Невен Попадић

О Европском добровољном пензијском фонду

Све до 2017. године, коју је обиљежило оснивање Друштва за управљање Европским добровољним пензијским фондом, у Републици Српској и у Босни и Херцеговини није било добровољног пензијског осигурања. Овај пројекат је остварен уз подршку Владе Републике Српске, с партнерима Европском банком за обнову и развој и Скупном покојнинском дружном из Љубљане (садашњом Триглав покојнинском дружном, чланицом Триглав групе). Оснивање првог добровољног пензијског фонда представља важан корак у процесу реформе пензијског система у Републици Српској и од значаја је како за финансијски сектор на овим просторима, тако и за друштво у цјелини. Оснивање Друштва за управљање Европским добровољним пензијским фондом је завршено у 2017. години.

Приликом оснивања Друштва за управљање ЕПФ-ом унесен је оснивачки улог ПРЕФ-а у висини 33% учешћа у власништву. У складу са захтјевима МРС 28, ради потребе рачуноводственог обухватања улагања у придружено друштво у финансијским извјештајима методом удјела, признаје се остварени губитак основаног друштва у висини 33%, што износи 15.235 КМ, што је значајно мање него претходне године. Ово је посљедица недавно започетих процеса, а ефикасност пословања Друштва за управљање ЕПФ-ом ће се

моћи оцјењивати у средњем року. Да би Друштво за управљање ЕПФ-ом својим активностима достигло тачку рентабилности, потребно је да се у Европском добровољном пензијском фонду повећа обим имовине под управљањем и прошири база чланова. С тим у вези, у претходној, 2021. години, Друштво за управљање ЕПФ-ом је надмашило очекивања и планове по питању броја чланова. На дан 31.12.2021. године, ЕПФ је имао 35.787 чланова, за које су вршене уплате у претходном периоду. У току 2021. године било је 642 исплате члановима ЕПФ-а или њиховим наследицима који су, у складу са законским прописима, поднијели захтјев за располагање акумулираним средствима у ЕПФ-у. Све више послодаваца и појединаца препознаје предности и значај добровољног пензијског осигурања, односно штедње у ЕПФ-у.

На дан 31.12.2021. године нето имовина ЕПФ-а је износила 17.420.017,09 КМ и континуирано се повећава, као и број чланова. Прикупљена средства се инвестирају у складу са законским прописима и инвестиционом политиком ЕПФ-а. Очекујемо да ће Друштво за управљање ЕПФ-ом до планираног момента достићи тачку рентабилности и покрити планиране губитке настале у почетним годинама пословања.

Корпоративне активности (скупштине акционара и чланство у органима)

У току 2021. опредјељење тима ПРЕФ-а сходно новонасталој ситуацији је да задржи активно учешће на скупштинама акционара, са повећаном пажњом да се односи према достављеним материјалима, контактима са емитентима сходно прописаним мјерама. Током протекле године одржано је 172 скупштина акционара привредних друштава из портфеља ПРЕФ-а, а тим Друштва за управљање присуствовао је на 18 скупштина личним присуством. Наше лично присуство пружа нам додатне информације о пословању привредних друштава из нашег портфеља и представља значајну подлогу за наше управљачке активности. Укупно искуство са 2.720 скупштина од 2011. године обогатило је нашу корпоративну праксу, указало на практичне проблеме са којима се друштва из нашег портфеља сусрећу. Наше корпоративне активности, поред присуствовања скупштини акционара, обухватају и све већи број судских поступака које смо покренули, са циљем заштите имовине којом управљамо. Више о судским поступцима могуће је пронаћи у дијелу законодавна регулатива и покренути судски поступци. Иако имамо смањен број привредних друштава у нашем портфељу, интензитет укључивања у рад привредних друштава се повећава. Наше инсистирање на добијању додатних информација о раду привредних друштва прије свега је мотивисано нашим мандатом за очување имовине којом управљамо. У 2021. години наша комуникација са привредним друштвима, институцијама тржишта капитала и осталим институцијама у Републици Српској манифестовала се кроз 620 упућених дописа. Циљ наше комуникације је мотивисан жељом за отвореношћу и интерактивним рјешавањем проблема са којима се сусрећемо приликом управљања нашим портфељом. Одржано је више састанака на ову тему с циљем рјешавања проблема. Наше анимирање осталих институционалних инвеститора за рјешавање ових проблема јасна је порука да заштита нашег портфеља нема алтернативу. Наше инвестиције у акционарска друштва настојимо пратити и путем чланства у органима управљања. Закључно са 31.12.2021.

године били смо чланови у 36 органа управљања. Према заштити права малих акционара Босна и Херцеговина заузима 134. мјесто од 137 земаља. Ова позиција указује на велики простор и потребу за подизањем нивоа корпоративне свјести, заштити права мањинских акционара, наставак започетих судских процеса на заштити наших права као мањинског акционара, указивање на пропусте и проблеме корпоративног управљања код предузећа из портфеља Пензијског резервног фонда Републике Српске и заштите имовине фонда.

Законодавна регулатива и покренути судски поступци

По питању судских поступака, у 2021. години, активности ПРЕФ-а односе се на предузимање многобројних парничних радњи, достављање поднесака, те заштиту правних интереса ПРЕФ-а изучавањем и прикупљањем документације и доказне грађе како би се омогућило покретање поступака пред надлежним органима, а поготово покретање судских поступака, заступање пред истим, те наплате потраживања редовним и принудним путем.

Да би се омогућила поменута заштита правних интереса, истој увијек претходи детаљна процјена оправданости било каквих правних радњи, јер се увијек тежи ка предузимању радњи у правцу мирног рјешавања спорова. Али, уколико се ипак процијени да се иницира судски поступак, неопходно је детаљно припремање поднесака и благовремено подношење истих, посебно иницијалних парничних радњи и правних лијекова.

Прошла година је такође обиљежена доношењем одлука од стране правосудних органа. Структуру потраживања ПРЕФ-а, чија висина на дан 31.12.2021. године износи 2.409.370,4 КМ, чине потраживања по основу коришћења права несагласних акционара, затим продаје акција путем суда по основу обавезе преузимања, те потраживање за накнаду штете.

Када је у питању законска регулатива, током 2021. године нису донесене знатне измјене и допуне закона који се односе на пословање ПРЕФ-а. Посљедња законска рјешења у сфери привредних друштава донесена су 2019. године, односно донесен је Закон о измјенама Закона о привредним друштвима, којим су наступиле измјене Закона о привредним друштвима у области која се односи на оснивачки акт и друге акте који могу да постоје поред оснивачког акта у привредном друштву. Такође, измјене су донесене и у дијелу посебних права несагласних акционара, прецизније права акционара на несагласност и на откуп акција од акционарског друштва.

Најважнија измјена у 2021. години у смислу регулативе огледа се у доношењу Статута ПРЕФ-а – Пречишћени текст, који је објављен почетком 2021. године, а Закон о измјенама и допунама Закона о Пензијском резервном фонду објављен је крајем исте године. У Статуту је измијењен износ основног капитала ПРЕФ-а и то због докапитализација у новцу, које су извршене крајем 2020. године. Уписом у судски регистар, те ре-

гистре Комисије за хартије од вриједности и Централног регистра хартија од вриједности, извршена је промјена основног капитала, дана 04.02.2021. године, па основни капитал износи 278.608.989 КМ.

У Закону о ПРЕФ-у, знатно је измијењен дио који се односи на инострана улагања, чиме је омогућено превазилажење баријера и раније постављених ограничења, и то све ради постизања бољих пословних резултата. Предметним измјенама омогућено је да ПРЕФ оствари значајне позитивне ефекте по основу заједничких улагања са међународним финансијским организацијама и мултилатералним развојним банкама и улагања у иностранство.

Истичемо да се у 2022. години очекује предузимање одређених активности ради окончања већ започетих судских поступака. Такође, уколико се наметне потреба, очекује нас предузимање нових правних радњи за остваривање судске заштите интереса ПРЕФ-а покретањем нових поступака.

Стечајни поступци и брисање емитената из портфеља ПРЕФ-а

У току претходне године је из надлежних регистара обрисано осам предузећа, свих осам корпоратизованих емитената, који су брисани из судског регистра, Регистра емитената Комисије за хартије од вриједности РС, из Централног регистра ХОВ и са Бањалучке берзе.

Важно је истакнути да иако ови емитенти немају учешће у вриједности нето имовине

ПРЕФ-а, Друштво још од оснивања учествује у активностима у вези са предузећима, која се налазе у некој фази стечаја или нису корпоратизована, те прати и скупља актуелне информације у вези с њима. Зато за претходну годину можемо констатовати да су сва предузећа брисана у надлежним регистрима извршена на иницијативу Друштва за управљање.

Табела 21 - Стечајни поступци и брисање емитената из портфеља ПРЕФ-а

Ознака ХОВ	Назив емитента	Учешће у капиталу (%)	Надлежни суд	Датум брисања
VIHO-R-A	Вихор а.д. Братунац	10,00	Источно Сарајево	15.04.2021
KLOV-R-A	Компанија Ловница а.д. Шековићи	9,83	Источно Сарајево	26.04.2021
BROD-R-A	Брод а.д. Брод	10,00	Добој	08.12.2021
MDEL-R-A	Медицинска електроника а.д. Бања Лука	9,99	Бања Лука	14.12.2021
ZVNP-R-A	Живинопродукт а.д. Србац	9,92	Бања Лука	14.12.2021
TRML-R-A	Термал а.д. Лопаре	10,00	Бијељина	14.12.2021
ADAP-R-A	Адаптер а.д. Брод	10,00	Добој	17.12.2021
OMAR-R-A	Омар ДИ а.д. Кнежево	7,63	Бања Лука	27.12.2021

Будући да је Друштво за управљање ПРЕФ-ом руководећи се начелом опрезности негативне ревалоризационе резерве настале по основу отварања стечаја, као и по другим основама када је процијенило да доступне информације представљају објективан доказ умањења вриједности улагања у складу са Међународним рачуноводственим стандардом 39, признавало кроз биланс успјеха у претходним годинама, наведена брисања и закључења стечајних поступака нису имала значајније негативно дејство на резултат пословања ПРЕФ-а. За све емитенте који су брисани у току 2021. године, а који су имали одређену набавну вриједност, расходи су признати у ранијим периодима, те није било негативних ефеката на резултат пословања ПРЕФ-а у 2021. години.

Завршени стечајни поступци

Поред емитената који су у току 2021. године брисани из надлежних регистра, како је наведено у претходном тексту, за још 16 емитената је

Табела 22 - Завршени стечајни поступци

Ознака ХОВ	Назив емитента	Учешће у капиталу (%)	Датум отварања стечаја	Датум закључивања стечаја
INBL-R-A	Инбел а.д. Бања Лука	10,00	10.05.2012	21.12.2015
RMUM-R-A	Рудник мрког угља а.д. Миљевина	10,00	24.11.2006	23.05.2016
VEZN-R-A	Везионица а.д. Зворник	10,00	15.12.2003	28.11.2016
ZPDR-R-A	Житопромет Дрина а.д. Зворник	9,06	18.05.2012	23.12.2016
FAST-R-A	Фаст а.д. Источно Сарајево	10,00	20.04.2012	10.01.2017
DEKO-R-A	Декоратива а.д. Гацко	10,00	25.12.2017	14.05.2019
FGUM-R-A	Фагум а.д. Зворник	9,28	13.12.2011	18.11.2019
ZLTB-R-A	Златибор ГП а.д. Бијељина	10,00	11.04.2007	30.12.2019
BILE-R-A	Билећанка а.д. Билећа	10,00	04.11.2010	08.09.2020
CVJR-R-A	Цвјећар а.д. Бања Лука	10,00	14.09.2012	11.11.2020
SAVA-R-A	Сава ВП а.д. Градишка	8,50	16.10.2014	11.02.2021
PLDN-R-A	Планинско добро а.д. Невесиње	10,00	16.11.2015	15.06.2021
KPVL-R-A	КП Чистоћа а.д. Власеница	10,00	19.04.2019	27.08.2021
RDNK-R-A	Радник ГИК а.д. Сребреница	10,00	30.01.2006	13.09.2021
LAST-R-A	Ласта а.д. Источно Сарајево	9,67	14.11.2019	01.10.2021
RADB-R-A	Рад ГП а.д. Бијељина	7,36	15.12.2009	25.10.2021

Отворени стечајни поступци

У току 2021. године отворена су четири стечајна поступка над емитентима из портфеља ПРЕФ-а. Процеси стечаја, посебно за емитенте који су имали одређену набавну вриједност су били предмет пажње како би се стекло разумно увјерење као основа за спровођење теста импа-

ритета. Код једног предузећа у стечају (Саничани а.д. Приједор - у стечају), негативне ревалоризационе резерве су признате као расход у билансу успјеха у 2021. години у укупном износу од 318.323,78 КМ. Код осталих предузећа, која су у стечају, негативне ревалоризационе резерве су отписане у ранијим годинама.

Табела 23 - Отворени стечајни поступци

Ознака ХОВ	Назив емитента	Учешће у власништву издаваоца (%)	Датум отварања стечаја	Укупна набавна вриједност (КМ)
TRPD-R-A	Тргопродаја а.д. Приједор	7,94	01.03.2021	0,00
SNCN-R-A	Саничани а.д. Приједор	9,89	26.03.2021	456.796,91
RTAR-R-A	Ратар а.д. Прњавор	10,00	21.07.2021	0,00
VLPR-R-A	Велепромет а.д. Приједор	7,95	23.09.2021	0,00

“Смисао и достојанство пута постоје само утолико уколико умијемо да их нађемо сами у себи.“

Иво Андрић

Извјештај о ризицима ПРЕФ-а

Имајући у виду значај очувања имовине, којом управљамо, од почетка оснивања развијали смо систем за мјерење и управљање ризицима, а који је утемељен у Правилнику о управљању ризицима. Сталним настојањем за усавршавањем система управљања ризицима тежимо да достигнемо највише стандарде.

Тржишни ризик, ризик каматне стопе и цјеновни ризик

На дан извјештавања, укупна вриједност обвезница у портфељу ПРЕФ-а је износила 81 милион, што чини 30% имовине ПРЕФ-а. Иако је учешће смањено у укупној имовини за девет процентних поена у односу на 2020. годину, и даље је имовина ПРЕФ-а у великој мјери изложена ризику промјене нивоа каматних стопа.

Табела 24 - Структура обвезница у портфељу

	2021		2020	
Опис	Bullet	Ануитетне	Bullet	Ануитетне
Муниципалне		8.886.742		8.760.427
Корпоративне		898.289		93.583
Обвезнице Републике Српске	49.285.775	21.857.275	52.452.873	30.800.105
Обвезнице кантона Сарајево	302.249		302.249	
Укупно	49.588.024	31.642.307	52.755.122	39.654.115
Учешће	61%	39%	57%	43%
	81.230.330		92.409.237	
	4,56%		4,73%	

Друштво ризик каматне стопе прати и квантификује дурацијом, која представља апроксимативну мјеру осјетљивости цијене обвезнице на промјене каматне стопе. На извјештајни

период модификована дурација износила је 4,56%, што у апсолутној вриједности износи 3,7 милиона КМ.

Табела 25 - Структура акција у портфељу

Опис	Вриједност на 31.12.2021.	0,95	VaR1	Вриједност на 31.12.2020.		
					0,95	VaR1
Стране акције	21.757.706	2,16%	469.966	4.260.219	3,08%	131.215
Мтел ад Бања Лука	61.538.848	1,91%	1.175.392	43.401.866	2,28%	989.563
Остале домаће акције	66.021.612	n/a	n/a	60.522.091	n/a	n/a
Укупно	149.318.166			108.184.176		

Друштво управља цјеновним ризиком тако што је приступило употреби модела за процјену ризичне вриједности ликвидних акција које су куповане на тржиштима израчуном Var (Value at risk) и за акције на домаћем тржишту ознаке

TLKM-R-A. На бази кретања цијене у посљедњих годину дана, са вјероватноћама 95%, укупан Var за портфељ иностраних акција износи 2,16%, док Var за акције Мтел ад Бања Лука износе 1,91%.

Ризик реинвестирања обвезница

Варијабилност у повратима од реинвестирања по основу изабране стратегије и услед промјене тржишних стопа, представља ризик реинвестирања. Ризик реинвестирања је већи што је дужи период доспјећа обвезница, и уколико су више заступљене обвезнице са анuitетним отплатама.

- Друштво управља ризиком реинвестирања помијерањем структуре обвезница у корист веће заступљености „bullet“ обвезница, те на извјештајни период њихов удио у портфељу обвезница износи 61%, и за четири процентна поена је веће у односу на крај 2020. године.

Валутни ризик

Валутни ризик представља вјероватноћу (неизвјесност) негативног утицаја промјене девизног курса на вриједност портфеља Резервног фонда. На 31.12.2021. године 12 милиона КМ је изложено хартијама од вриједности деномираним у USD. Ваг девизног курса EUR-USD уз вјероватноћу 95% износи 0,61%.

Ризик ликвидности

Ризик ликвидности Резервног фонда Републике Српске се процјењује у складу са начелом ликвидности прописаним Правилима пословања, према коме се улаже у финансијске инструменте који обезбјеђују редовне приливе средстава за измирење свих тренутних и будућих финансијских обавеза Резервног фонда у наредних годину дана или које испуњавају критеријум ликвидности. Стални приливи су обезбијеђени по основу дужничких финансијских инструмената, обвезница, које чине 30% имовине ПРЕФ-а. Ликвидном хартијом од вриједности сматрају се хартије од вриједности (акције), које кумулативно испуњавају услове:

- да се са хартијом од вриједности емитента посљедњих шест мјесеци трговало најмање на 30% дана трговања и
- да се хартијом од вриједности емитента у посљедњих шест мјесеци, у просјеку трговало најмање у вриједности од 5.000 КМ дневно.

У складу са прописаним начелом и критеријумом ликвидности на посматрани датум, 65% имовине ПРЕФ-а је класификовано као ликвидна имовина.

Расходи по основу накнаде за управљање Фондом обрачунавају се у складу са Одлуком Владе Републике Српске о накнади за управљање Друштва за управљање ПРЕФ-ом (“Службени гласник РС”, број 53/18). На посматрани датум обавезе према Друштву за управљање износе 1,2 милиона КМ.

На основу Закона, годишња нето добит остварена пословањем Резервног фонда, на основу одлуке органа Резервног фонда, може се исплатити Оснивачу под условом да не буде већа од 50% вриједности дивиденди које је Резервни фонд примио у новцу и 50% прихода од камата које је остварио Резервни фонд, што износи 5,8 милиона КМ.

Кредитни ризик

Кредитни ризик може да се сагледа кроз: ризик погоршања кредитне способности дужника услед “defaulta” и ризик да ће вриједност обвезнице опасти и/или цијена обвезница се погоршати у односу на друге обвезнице због тога што (а) тржиште захтијева већи „spread“ због уоченог повећања ризика емитента или (б) се додијељени рејтинг оцјене обвезница снижи.

Изложеност кредитним ризицима Резервни фонд има према емитентима дужничких хартија од вриједности, и на дан извјештавања ова изложеност износи 81 милион КМ, од којих је 88% према Републици Српској.

Као резултат својих анализа у фебруару 2022. агенција Standard & Poor’s потврдила је Босни и Херцеговини суверени кредитни рејтинг „Б са стабилним изгледима“, док је Moody’s Investors Service потврдила Босни и Херцеговини суверени кредитни рејтинг „Б3 са стабилним изгледима“.

- В / стабилни изгледи
4.2.2022.

Потврђен рејтинг

- В3 / стабилни изгледи
21.8.2020.

Потврђен рејтинг

Ризик концентрације

Ризик концентрације је свака појединачна директна или индиректна изложеност према једном лицу, односно групи повезаних лица, или скуп изложености које повезују заједнички фактори ризика. Резервни фонд има велику изложеност према емитенту Мтел ад Бања Лука, услед изложености од 25% нето вриједности имовине према једном лицу.

- Резервни фонд управља ризиком концентрације за акције које испуњавају услове ликвидности продајом и усклађивањем, водећи рачуна о дубини тржишта на којем котира акција.

Ризик усклађености

Закон о измјенама и допунама Закона о Пензијском резервном фонду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 111/21) прописане су одређене новине Резервног фонда Републике Српске. Измјене се односе на облике улагања у смислу дозвољеног суфинансирања пројеката или других финансијских споразума ради подјеле ризика заједничког улагања, како у Босни и Херцеговини, тако и у државама чланицама ЕУ, ОЕЦД-а и ЦЕФТЕ, са међународним финансијским организацијама и мултилатералним развојним бан-

кама. Поред наведеног, Резервни фонд може да улаже у дужничке хартије од вриједности иако се њима не тргује на берзи или неком уређеном јавном тржишту у моменту њиховог стицања, али под одређеним условима који се односе на уврштавање на берзу. Корпоративне обвезнице треба у складу са измјенама да буду обезбијеђене квалитетно наплативим колатералом.

У децембру 2021. године је донесен Правилник о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за инвестиционе фондове („Службени гласник Републике Српске“ број 113/21) и Правилник о садржају и форми финансијског извјештаја за инвестиционе фондове („Службени гласник Републике Српске“ број 116/21), који су у примјени од 01.01.2022. године. Тиме су створени услови за прву примјену стандарда МСФИ 9 - Међународни стандард финансијског извјештавања 9, који је од примарног значаја за финансијско извјештавање Резервног фонда, и чиме се намећу нови захтјеви у односу на класификацију и вредновање финансијских инструмената. Ступање на снагу овог стандарда битно утиче на пословање и резултате фонда, јер уводи додатну неизвјесност и изазове у погледу управљања порфељом и извјештавања. У вези с наведеним, могу се очекивати измјене прописа који регулишу вредновање имовине Фонда, а који би могли имати материјално значајан утицај на вредновање имовине и резултате Фонда.

“Било би дивно ако би младост знала све што може и старост могла све што зна.”

Бурманска пословица

Инвестициона политика ПРЕФ-а у 2022. години и осврт на 2021. годину

У складу са регулативом, Друштво за управљање најмање једном годишње ревидира Инвестициону политику и циљеве Пензијског резервног фонда Републике Српске. Поред циљева који Резервни фонд жели остварити улагањем, Инвестиционом политиком су поближе одређена начела којих се Резервни фонд придржава приликом улагања: сигурност, диверзификација, ликвидност и профитабилност.

Инвестициона политика за 2022. годину у фокус ставља поступак ребалансирања који представља процес у којем је потребно постићи оптималну структуру имовине Резервног фонда, гдје би учешће од преко 50% вриједности портфеља Резервног фонда имали финансијски инструменти, који максимизирају однос преузетог ризика и очекиваног приноса.

Начело сигурности инвестирања средстава Резервног фонда за 2022. годину је детаљније дефинисало улагање у хартије од вриједности којима се може постићи ребалансирање портфеља, те које су ликвидне, и изложене чешћим

промјенама цијена. У сврху прецизнијег дефинисања начела сигурности, поставили су се захтјеви за мјерењем Value at risk (ризиčne вриједности), чији VaR са нивоом поузданости од 95% треба да буде испод 5% или β коефицијент испод 2, узимајући при том нижу вриједност од претходне двије.

Инвестициона политика реструктурирања у смислу продаја власничких хартија од вриједности домаћих емитената и улагања у обвезнице, која је протеклу деценију била приоритетна политика инвестирања, стављена је у други план у односу на приоритетну географску реалокацију инвестиција током 2021. године. Улагања током 2021. године (у висини од 15 милиона КМ) су значајније била усмјерена на емитенте са сједиштем изван Босне и Херцеговине, и то углавном у куповину власничких хартија од вриједности, док су обвезнице биле више предмет продаје (7,3 милиона КМ), у односу на вриједност уложену у ове дужничке финансијске инструменте (1,6 милиона КМ).

Представљање Друштва за управљање

Пун назив: Друштво за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука

Скраћени назив: Друштво за управљање ПРЕФ-ом а.д. Бања Лука

Назив на енглеском језику: Republic of Srpska's Pension Reserve Fund Management Company

Вриједност основног капитала: 100.000 КМ

Датум регистрације у судском регистру: 11.11.2010. године

Датум уписа у Регистар код Комисије за хартије од вриједности РС: 09.12.2010.

Датум регистрације у Централном регистру хартија од вриједности: 17.12.2010.

Матични број: 11070329

Дјелатност: 66.30 - управљање фондовима

Адреса: Бана Милосављевића 8, 78.000 Бања Лука

Власничка структура: 100% Фонд ПИО Републике Српске

Број запослених: 9 запослених са пуним радним временом, један запослени на пола радног времена и један запослени на допунском раду

Овлаштени ревизор за 2021. годину: „ERNST & YOUNG” д.о.о. Сарајево

Укратко о Друштву за управљање

Пензијским резервним фондом Републике Српске управља Друштво за управљање. Друштво за управљање је основано у облику акционарског друштва, а у складу са Законом о Пензијском резервном фонду Републике Српске („Службени гласник РС“, број: 73/08/, 50/10, 102/12, 20/18, 111/21 - у даљем тексту: Закон). Одлука о оснивању Друштва за управљање донесена је на сједници Управног одбора Фонда ПИО дана 15.06.2010. године (објављена у „Службеном гласнику Републике Српске“, број: 65/10), а исто је Окружни привредни суд Бања Лука дана 11.11.2010. године уписао у судски регистар. Сједиште Друштва за управљање је у Бањој Луци.

Основни циљ оснивања и пословања Друштва за управљање је управљање имовином ПРЕФ-а, с циљем очувања и повећања вриједности имовине ПРЕФ-а, како би се обезбиједила подршка дугорочној финансијској одрживости обавезног пензијског осигурања у Републици Српској. Односно, дјелатност Друштва за управљање је управљање ПРЕФ-ом и другом имовином коју му повјери Фонд ПИО на привремено управљање као и управљање другим пензијским фондовима основаним у складу са посебним законом.

Органи Друштва за управљање су Надзорни одбор и Управа. У складу са одредбама Закона, након истека мандата Управе, Надзорни одбор је именовао Управу Друштва за управљање и то 2015. године, а затим 2020. године, на мандатни период од пет година. Надзорни одбор има пет чланова које именује Влада Републике Српске и то једног члана на приједлог оснивача, Фонда ПИО, једног члана предлаже већински репрезентативни синдикат организован на нивоу Републике Српске и три члана се бирају на основу јавног конкурса. Надзорни одбор у трећем сазиву именован је у јуну 2018. године на период од четири године.

Друштво за управљање ПРЕФ-ом управља искључиво у интересу ПРЕФ-а. Такође, Друштво за управљање обрачунава мјесечне извјештаје о нето вриједности имовине ПРЕФ-а, које потврђује Депозитар (Централни регистар хартија од вриједности). Мјесечни извјештаји о нето вриједности имовине ПРЕФ-а се објављују на интернет страницама Друштва за управљање (pref.rs.ba) и на интернет страницама Фонда ПИО РС (fondpiors.org). Организациона и кадровска структура Друштва за управљање је одређена Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Друштву.

“Успјех је увијек
дијете смјелости“

Франсоа Мари Аруе Волтер

Извјештај о пословању Надзорног одбора и извјештај о раду Управе

Надлежности Надзорног одбора Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука

У 2021. години, а на основу Рјешења Владе Републике Српске број: 04/1-012-2-1437/18 објављеном у „Службеном гласнику Републике Српске“, број: 53/18 и које је ступило на снагу 16.06.2018. године, функцију чланова Надзорног одбора Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука (у даљем тексту: Друштво за управљање) су обављали:

- Сања Рашевић, предсједник,
- Далибор Томаш, замјеник предсједника,
- Божана Радошевић, члан,
- Славиша Рисовић, члан.

У 2018. години, сходно одредбама члана 28. Закона о Пензијском резервном фонду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 73/08, 50/10, 120/12 и 20/18), чланови Надзорног одбора Славиша Рисовић и Далибор Томаш су именовани на основу јавног конкурса, а један члан је именован на приједлог већинског репрезентативног синдиката организованог на нивоу Републике Српске – Савез синдиката Републике Српске (Божана Радошевић), те је један члан именован на приједлог Фонда ПИО (Сања Рашевић). Предсједник Надзорног одбора је Сања Рашевић, а замјеник предсједника Далибор Томаш.

Надзорни одбор Друштва за управљање, између осталог:

- усваја Статут Друштва, уз претходну сагласност Владе Републике Српске,
- именује и разрјешава управу Друштва,
- врши надзор над усклађеношћу рада и финансијског пословања Друштва са одредбама Закона и других закона, и актима ПРЕФ-а и Друштва,

- даје мишљење о финансијском плану Друштва и инвестиционој политици и циљевима ПРЕФ-а,
- даје Скупштини ПРЕФ-а мишљење о годишњем извјештају о пословању Друштва и ПРЕФ-а, и приједлог за коришћење и распојелу нето добити остварене пословањем ПРЕФ-а, са посебним ставом о могућностима обезбјеђења новчаних средстава у случају исплате оснивачу,
- даје сагласност Управи на приједлоге одлука које доноси Скупштина ПРЕФ-а у вези са емисијом акција и реструктурирањем ПРЕФ-а,
- даје сагласност на уговоре са лицима која пружају услуге ПРЕФ-у, при чему се такви уговори не могу закључивати на период дужи од три године,
- даје приједлог Скупштини ПРЕФ-а за избор ревизора и депозитара,
- закључује уговоре о раду са члановима Управе Друштва,
- доноси опште акте Друштва и правила пословања и
- даје сагласност на обављање значајних трансакција имовином ПРЕФ-а (трансакције преко 1.000.000 КМ) и даје сагласност на све уговоре Друштва за управљање чија вриједност прелази 10.000 КМ, итд.

Активности Надзорног одбора Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука у 2021. години

У току 2021. године, Надзорни одбор је одржао 17 сједница, а неке од поменутих су, у складу са епидемиолошком ситуацијом, одржане телефонским путем и коришћењем електронске поште. На предметним сједницама, Надзорни одбор је, поред усвајања записника са претход-

них сједница тог органа, доносио одлуке и акта из своје надлежности, и то:

1. Дана 13.01.2021. године, одржана је 41. сједница на којој је, осим усвајања Записника са претходне, тј. 40. сједнице, разматран и Извјештај о раду Управе Друштва за управљање за новембар 2020. године и услиједило је доношење Одлуке о усвајању истог, те је Надзорни одбор информисан о Одлуци Управе Друштва о признавању дијела негативних ревалоризационих резерви на основу теста умањења, број: УП-55-1/20 од дана 29.12.2020. године. На ову сједницу изнесен је и приједлог Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Друштву, међутим због одређених недоумица и сугестија, усаглашено је да предметни правилник буде уређен и да се предложи на некој од наредних сједница.
2. Дана 01.02.2021. године, одржана је 42. сједница и то телефонским путем и коришћењем електронске поште, а на истој је донесена Одлука о усвајању Извјештаја о извршеном попису имовине и обвеза у Друштву за управљање ПРЕФ-ом и ПРЕФ-а на дан 31.12.2020. године.
3. Дана 11.02.2021. године, одржана је 43. сједница, на којој је разматран Извјештај о раду Управе Друштва за управљање за децембар 2020. године, те је услиједило доношење Одлуке о усвајању истог. Такође, Надзорном одбору је предочена Информација о статусу стечене имовине у поступку ликвидације над привредним друштвом ВП „Семберија“ а.д. Бијељина. Под текућим питањим изнесени су неки актуелни догађаји, са освртом на Правилник о организацији и систематизацији радних мјеста у Друштву.
4. Дана 19.02.2021. године, одржана је 44. сједница и то телефонским путем и коришћењем електронске поште, на којој је поред усвајања три записника са претходних сједница, дато позитивно мишљење на Приједлог Одлуке о преносу сувласничког дијела на имовини ликвидираног ВП „Семберија“, донесена је Одлука о сазивању ванредне сједнице Скупштине Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука, те је донесена и Одлука о давању сагласности Управи Друштва за обављање значајне трансакције – куповина обвезница емитента Република Српска.
5. Дана 05.03.2021. године, одржана је 45. сједница, и то телефонским путем и кориш-

ћењем електронске поште, на којој је осим Записника са претходне сједнице, донесена и Одлука о утврђивању критеријума за избор депозитара Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука.

6. Дана 05.04.2021. године, одржана је 46. сједница, на којој је, након усвајања Записника са 45. сједнице Надзорног одбора Друштва за управљање, Надзорни одбор усвојио и ревидиране финансијске извјештаје Друштва за управљање за 2020. годину, са извјештајем и мишљењем независног ревизора, те је дато мишљење о извјештају независног ревизора Друштва за управљање за 2020. годину. Такође је и усвојио ревидиране финансијске извјештаје ПРЕФ-а за 2020. годину, са извјештајем и мишљењем независног ревизора, те је дато мишљење о извјештају независног ревизора ПРЕФ-а за 2020. годину. Такође, усвојен је Извјештај о пословању Друштва и ПРЕФ-а за 2020. годину, те је дато мишљење о наведеним извјештајима. На овој сједици Надзорни одбор је донио и бројне одлуке и то Одлуку за избор депозитара ПРЕФ-а, Одлуку о сазивању редовне сједнице Скупштине ПРЕФ-а и Одлуку о усвајању Извјештаја о раду Управе Друштва за управљање за јануар и за фебруар 2021. године. Усвојен је и Извјештај о ризицима за 2020. годину, те је разматран и Извјештај о преузетим и покренутим судским поступцима у којима је ПРЕФ тужилац, тужени, предлагач односно повјерилац у ликвидационом/стечајном поступку и услиједило је доношење Одлуке о усвајању истог. На крају разматрани су приједлози и донесене су двије одлуке за обављање значајне трансакције и то једна о куповини и једна за продају обвезница емитента Републике Српске.
7. Дана 21.04.2021. године, одржана је 47. сједница, и то електронским путем на којој је Надзорни одбор једногласно усвојио Одлуку о давању сагласности Управи Друштва за обављање значајне трансакције – куповина обвезница емитента Република Српска.
8. Дана 28.05.2021. године, одржана је 48. сједница, и то телефонским путем и коришћењем електронске поште, на којој је Надзорни одбор једногласно усвојио Одлуку о давању сагласности Управи Друштва за обављање значајне трансакције – продаја акција из портфеља ПРЕФ-а.
9. Дана 18.06.2021. године, одржана је 49. сједница, и то телефонским путем и коришћењем електронске поште на којој су ус-

- војена три записника са претходне три сједнице, а након тога су донесене Одлуке о давању сагласности Управи Друштва за инвестирање у иностранство и о давању сагласности Управи Друштва за обављање значајне трансакције – куповина обвезница емитента Република Српска.
10. Дана 06.07.2021. године, одржана је 50. сједница телефонским путем и коришћењем електронске поште, на којој је разматран приједлог и донесена је Одлука о давању сагласности Управи Друштва за обављање значајне трансакције – куповина акција емитента ГП „Крајина“ ад Бањалука.
 11. Дана 22.07.2021. године, одржана је 51. сједница, телефонским путем и коришћењем електронске поште, а на истој су, након усвајања два Записника са претходне двије сједнице, усвојени извјештаји о раду Управе Друштва за управљање за март, април и мај 2021. године и донесене су три одлуке о усвајању предметних извјештаја. Такође, донесена је и Одлука о давању сагласности Управи Друштва за обављање значајне трансакције – куповина обвезница емитента Република Српска.
 12. Дана 13.08.2021. године, одржана је 52. сједница, и то телефонским путем и коришћењем електронске поште, а на истој је донесена Одлука о давању сагласности Управи Друштва за обављање значајне трансакције – продаја акција из портфеља ПРЕФ-а.
 13. Дана 29.09.2021. године, одржана је 53. сједница, у просторијама Друштва. На овој сједници усвојена су два записника са претходне двије сједнице, те су донесене одлуке о усвајању извјештаја о раду Управе Друштва за јуни, јули и август 2021. године. Даље, донесена је Одлука о усвајању Извјештаја о преузетим и покренутим судским поступцима у којима је Пензијски резервни фонд Републике Српске а.д. Бања Лука тужилац, тужени, предлагач односно повјерилац у ликвидационом/стечајном поступку. Након тога је услиједило разматрање приједлога и доношење Одлуке о давању сагласности Управи Друштва за обављање значајне трансакције – продаја акција из портфеља ПРЕФ-а. Такође, Надзорном одбору је предочена информација о финансијским извјештајима Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука и Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука на дан 30.06.2021. године, те информација о Закључку о примјени Одлуке о критеријима за депоновање слободних новчаних средстава број: УП-25-9/16 од 29.06.2016. године.
 14. Дана 12.11.2021. године, одржана је 54. сједница, и то телефонским путем и коришћењем електронске поште, на којој је Надзорни одбор донио Одлуку о давању сагласности Управи Друштва на Одлуку о избору најповољнијег понуђача.
 15. Дана 17.11.2021. године, одржана је 55. сједница, на којој је усвојен Записник са претходне сједнице, те је након истог усвојен Извјештај о раду Управе Друштва за управљање за септембар 2021. године. Под текућим питањима Надзорни одбор је упућен у актуелне скупштине.
 16. Дана 22.12.2021. године, одржана је 56. сједница у просторијама Друштва, на којој су усвојена два записника са претходне двије сједнице Надзорног одбора, након чега је усвојен и Извјештај о раду Управе Друштва за управљање за октобар 2021. године те је донесена Одлука о усвајању истог. Дато је позитивно мишљење Надзорног одбора на Измјене и допуне плана набавке Друштва за 2021. годину, те је донесена Одлука о усвајању Плана набавке Друштва за 2022. годину. На истој сједници, услиједило је давање позитивног мишљења на Финансијски план Друштва за 2022. годину и мишљења на приједлог Инвестиционе политике и циљева Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука за 2022. годину. На крају, донесена је одлука о сазивању ванредне сједнице Скупштине Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука;
 17. Дана 27.12.2021. године, одржана је 57. сједница, и то телефонским путем и коришћењем електронске поште, на којој је донесена Одлука о давању претходне сагласности Управи Друштва на Одлуку о избору најповољнијег понуђача.
- Извјештај о раду Управе Друштва за управљање**
- Надлежности Управе Друштва за управљање**
- Надлежности Управе Друштва за управљање уређене су Законом о Пензијском резервном фонду Републике Српске а.д. Бања Лука (ПРЕФ), Статутом Друштва за управљање ПРЕФ-ом и Статутом ПРЕФ-а. Управа Друштва за управљање заступа Друштво за управљање и ПРЕФ, те између осталог:
- организује и води послове и одговорна је

- за доношење и извршавање свих одлука из своје надлежности,
- заступа Друштво за управљање и ПРЕФ, те стара се и одговара за законитост рада Друштва за управљање,
- закључује уговоре које Друштво за управљање склапа у име и за рачун ПРЕФ-а,
- најмање једном годишње врши ревизију инвестиционе политике и циљева и по потреби предлаже њихове измјене и допуне,
- мјесечно извјештава Надзорни одбор о свом раду,
- предлаже и надзире извршење финансијског плана пословања,
- припрема полугодишње и годишње рачуноводствене извјештаје, извјештаје о пословању Друштва за управљање и ПРЕФ-а,
- утврђује приједлоге о расподјели добити и покрићу губитака Друштва за управљање и ПРЕФ-а,
- предлаже Надзорном одбору правила пословања,
- предлаже Надзорном одбору инвестиционе одлуке, те одлуке које се тичу обезбјеђења материјално-техничких услова пословања Друштва за управљање,
- обавља и друге послове у складу са законом.

Чланови Управе Друштва за управљање су:

1. Др Милош Грујић, директор,
2. Др Саша Стевановић, извршни директор Сектора за инвестиционе послове,
3. Мр Љиљана Амићић - Глигорић, извршни директор Сектора за рачуноводство, опште послове и развој.

Управа Друштва за управљање у другом мандату је именована 27.08.2015. године, и то: за директора Дарко Лакић, за извршног директора Сектора за рачуноводство, опште послове и развој Гордана Дробњак и за извршног директора Сектора за инвестиционе послове Саша Стевановић. Рјешења о наведеним именовањима су објављена у „Службеном гласнику Републике Српске“, број 71/15.

Након споразумног престанка радног односа и донесеног рјешења о разрјешењу члана Управе Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука, извршног директора Гордане Дробњак, те након спроведене процедуре јавног конкурса, дана 01.08.2017. године, за извршног директора Сектора за рачуноводство, опште послове и развој је именована Љиљана Амићић – Глигорић,

са мандатом у трајању као и тадашњим члановима Управе Друштва за управљање, тј. до 02.09.2020. године. Рјешење о том именовању је објављено у „Службеном гласнику Републике Српске“, број 74/17 и ступило је на снагу дана 08.08.2017. године.

Након споразумног престанка радног односа и донесеног рјешења о разрјешењу члана Управе Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука, директора Дарка Лакића, те након спроведене процедуре јавног конкурса, дана 18.10.2018. године за директора Друштва је именован Милош Грујић, са мандатом у трајању од пет година. Рјешење о том именовању је објављено у „Службеном гласнику Републике Српске“, број: 98/18 и ступило је на снагу дана 23.10.2018. године.

Последње именовање било је 2020. године, након спроведене процедуре јавног конкурса, те је за извршног директора Сектора за рачуноводство, опште послове и развој именована Љиљана Амићић – Глигорић, а за извршног директора Сектора за инвестиционе послове, именован је Саша Стевановић, и то обоје са мандатом од пет година почевши од дана 02.09.2020. године. Рјешење о тим именовањима објављено је у „Службеном гласнику Републике Српске“, број: 86/20.

Активности Управе Друштва за управљање у 2021. години

Рад Управе је дефинисан Пословником о раду Управе Друштва за управљање и он се прије свега одвијао кроз сједнице.

У току 2021. године је одржано 61 сједница Управе, на којима је Управа доносила акта из своје надлежности дефинисана Законом, Статутом Друштва за управљање, позитивним законским прописима и интерним актима. Сједницама Управе је председавао директор Милош Грујић.

На својим сједницама Управа је, поред устаљених и уобичајених одлука (усвајање записника са својих сједница, утврђивање мјесечних нето вриједности средстава ПРЕФ-а, утврђивање мјесечних извјештаја о раду Управе), усвојила следеће одлуке и закључке:

- Закључак о извршеној ревизији Инвестиционе политике и циљева Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука за 2021. годину;
- Инвестициону политику и циљеве Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука за 2022. годину;

- Финансијски план Друштва за управљање за 2022. годину и План набавки Друштва за управљање за 2022. годину, План и програм едукације запослених у Друштву за управљање за 2022. годину;
- Одлуку о депоновању слободних новчаних средстава Друштва за управљање ПРЕФ-ом;
- Одлуке о утврђивању финансијских извјештаја Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука и Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука за 2020. годину, уз достављање истих Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге а.д. Бања Лука;
- Приједлоге одлука о расподјели остварене нето добити Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука и Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука за 2020. годину;
- Одлуке о утврђивању полугодишњих финансијских извјештаја Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука и Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука за 2021. годину, уз достављање истих Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге а.д. Бања Лука;
- Одлуку о признавању дијела негативних ревалоризационих резерви на основу теста умањења;
- пуномоћи и упутства за гласање на 20 скупштина акционара емитената из портфеља ПРЕФ-а;
- одлуке о усвајању 151 писаних гласања на скупштинама акционара емитената из портфеља ПРЕФ-а;

- У току 2021. године, укупно је на продају понуђено 84 пакета акција од чега је реализовано/продато девет пакета акција;
- 14 одлука које су се односиле на куповину хартија од вриједности - обвезница чији је емитент Република Српска и хартија од вриједности у иностранству
- 153 одлуке и рјешења који су се односили на покретање поступака јавних набавки или избор најповољнијих понуђача, у складу са Планом набавки за 2021. годину, а с циљем успјешног пословања и обављања редовних активности Друштва за управљање и ПРЕФ-а;
- 13 одлука, рјешења и закључака у вези са управљањем људским ресурсима у Друштву за управљање (укључујући и рјешења о коришћењу годишњих одмора);
- 18 одлука о прихватању извјештаја интерне контроле, као и поступање у складу са налазима исте;
- 84 одлука о прихватањима осталих извјештаја (аналитичара ризика, извјештаја о реализацији инвестиционих одлука, извјештаја о судским споровима);
- једну одлуку о предузимању неопходних радњи за заштиту имовине ПРЕФ-а (слање захтјева за откуп акција, жалбе и сл.);
- 16 одлука о донацијама и
- остала акта у складу са овлашћењима.

Одржани су састанци са заинтересованим купцима/менаџментом/акционарима и представницима емитената из портфеља ПРЕФ-а, те представницима домаћих и иностраних инвеститора у погледу потенцијалних улагања.

У наредној табели дат је преглед активности Управе Друштва за управљање у току 2021. године:

Табела 26 - Активности Управе Друштва на сједницама у 2021. години

Опис	Број
Број сједница Управе Друштва за управљање	61
Укупан број тачака дневног реда које су разматране на сједницама	503
Број пуномоћи и упутстава за гласање у скупштинама акционара	20
Број одлука о усвајању писаних гласања на скупштинама акционара	157
Број одлука и рјешења који се односе на јавне набавке	153
Број одлука које се односе на продају акција	15
Број пакета акција за које су донесене одлуке о продаји хартија од вриједности из портфеља ПРЕФ-а	84
Број усвојених извјештаја и закључака поводом интерне контроле/ризика	18
Број усвојених осталих извјештаја	84
Број одлука које се односе на куповину хартија од вриједности	21
Број одлука и закључака о предузимању неопходних радњи за заштиту имовине ПРЕФ-а (слање захтјева за откуп акција, жалбе и сл.)	2
Број одлука, рјешења и закључака које се односе на радне односе	13
Број одлука о донацијама	16
Број одржаних састанака с различитим заинтересованим странама	13

Тим Друштва за управљање

Организациона структура

У складу са Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, сва радна мјеста у Друштву за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука су попуњена према прописаним условима. Као и до сада, Друштво за управљање је и у 2021. години, као послодавац, у потпуности поштовало и примјењивало све позитивне законске прописе који дефинишу област радног права. Правилник о раду у Друштву за управљање донесен је крајем 2017. године, након чега је измијењен у 2018. и 2019. години. У том погледу разматрају се могућности на предузимању даљих корака и активности с циљем унапређења регулативе у датој области водећи рачуна о актуелним правним прописима и постојећој пракси.

У 2021. години у Друштву за управљање није дошло до промјене у организационој структури.

Друштво за управљање је организовано на следећи начин:

- Надзорни одбор Друштва за управљање, кога чини пет чланова;
- Управа Друштва за управљање, коју чини директор Друштва и два извршна директора;
- Одјељење интерне контроле тренутно има једног запосленог интерног контролора и оно је независно од сектора у свом раду;
- Сектор за инвестиционе послове, којим руководи извршни директор за инвестиционе послове, а који има три извршиоца и то: инвестиционог менаџера, аналитичара ризика и стручног сарадника за корпоративне послове;
- Сектор за рачуноводство, опште послове и развој, којим руководи извршни директор за рачуноводство, опште послове и развој, а који има четири извршиоца и то: рачуновођу, пословног секретара, стручног сарадника за правне послове и информатичара.

Графикон 9 - Организациона структура у Друштву за управљање

Образовна структура

У току 2021. године, у Друштву за управљање су сви запослени имали најмање високу стручну спрему, два запослена стручно звање магистра, један звање мастера, док су два запослена у поступку стицања звања магистра/мастера, те су два запослена стекла звање доктора економских наука. Друштво за управљање је један од ријетких послодаваца који могу истаћи да су сви запослени високообразовани, и да ће у

наредним годинама велика већина запослених имати и звање магистра/мастера, чиме ће наставити да се даље истиче и у овом сегменту. Како је област пословања изузетно комплексна и промјењива област економије, константно едуковање запослених је неопходно, о чему унутар Друштва за управљање постоји широко развијена свијест и култура континуираног образовања.

Полна структура запослених у Друштву за управљање је шест мушкараца и пет жена.

Табела 27 - Образовна структура запослених у Друштву за управљање

Опис	Број запослених	У % од укупног броја
висока стручна спрема	4	36,36%
висока стручна спрема на магистарским/мастер студијама	2	18,18%
магистар/мастер	3	27,27%
доктор наука	2	18,18%
Укупно:	11	100%

Додатне квалификације

Сматрамо значајним нагласити да запослени, поред високог образовања, посједују значајно радно искуство и континуирано стичу додатне лиценце и сертификате. На крају 2021. године, додатне лиценце запослених су:

- инвестициони менаџер (шест запослених),
- Financial Risk Manager-FRM® (један запослени),
- Certified financial service auditor CFSA (један запослени)
- овлашћени рачуновођа (четири запослена),
- овлашћени процјенитељ (пет запослених),
- брокер (четири запослена),
- инвестициони савјетник (један запослени),
- форензички рачуновођа (један запослени),

- правосудни испит (један запослени),
- судски вјештак економске струке (четири запослена),
- интерни ревизор (три запослена),
- сертификат за оцјену квалитета рада интерних ревизора (један запослени) и
- сертификат за координатора за финансијско управљање и контролу издат од стране CRO CERT BH (један запослени).

Планом едукација Друштва за управљање за 2022. годину предвиђене су континуиране едукације запослених у разним областима из дјелокруга пословања Друштва за управљање. Спровођење едукација је планирано кроз учешћа на домаћим и иностраним научним и стручним конференцијама, семинарима, савјетовањима и другим видовима едукације.

Извршење Финансијског плана Друштва

Реализација Финансијског плана Друштва за управљање за 2021. годину

Друштво за управљање се финансира из накнаде за управљање ПРЕФ-ом.

Према постојећим одредбама Закона, висина накнаде за управљање ПРЕФ-ом утврђује се на основу финансијског плана и извјештаја о пословним резултатима ПРЕФ-а, које усваја Управни одбор Фонда ПИО, у улози Скупштине ПРЕФ-а. Критеријуми за утврђивање накнаде посебним актом доноси Влада Републике Српске.

Одлуком Владе Републике Српске о накнади за управљање („Службени гласник РС, број 53/18“) утврђена је провизија у висини 0,42% просјечне годишње нето вриједности имовине ПРЕФ-а умањене за некорпоратизована правна лица. Законом је утврђено да максимални износ годишње накнаде не може бити већи од 0,5% просјечне годишње нето вриједности имовине ПРЕФ-а.

Основне претпоставке Финансијског плана Друштва за 2021. годину су:

- Да ће просјечна нето вриједност имовине ПРЕФ-а у току 2021. године износити 229,45 милиона КМ, а просјечна основица за обрачун провизије 200,95 милиона КМ;
- приходи од донација од 17.339,00 КМ се односе на чињеницу да Друштво за управљање користи пословне просторије без накнаде, тако да се наведени приходи анулирају са трошковима закупнине пословних просторија који су процијењени у истом износу

Друштво је 2021. годину окончало са нето добити од 192.162 КМ, која је нижа за 8% у односу на резултат остварен 2020. године.

Приходи Друштва за управљање

У протеклој години Друштво је остварило укупне приходе у висини од 941.824 КМ, који су већи за 9% у односу на планиране, док у односу на реализоване у 2020. години већи су за 6%.

Табела 28 - Планирани и остварени приходи у 2021. години у КМ

Опис планираних прихода	План 2021	Реализација 2021.	Реализација 2020.	Реализација 2021/План 2021.	Реализација 2021/Реализација 2020.	Учешће
Приход од продаје услуга управљања	843.995	918.113	869.509	109	106	97
Приходи од донација (закуп)	17.339	17.339	17.339	100	100	2
Остали приходи (камате на депозите и др.)	6.000	6.371	2.770	106	230	1
Добици по основу продаје						
Приходи од укидања неискоришћених резервисања						
УКУПНО	867.334	941.824	889.619	109	106	100

Приходи од провизија по основу управљања ПРЕФ – ом износе 918.113 КМ и већи су за 9% у односу на планиране, а за 6% су већи у односу на реализоване у 2020. години, док у структури укупних трошкова учествују са 97%.

Приходи од донација, који се у складу са Међународним рачуноводственим стандардом МРС

20 – рачуноводствено обухватање државних давања и објелодањивање државне помоћи, објелодањују и анулирају са трошковима на које се односи донација у виду коришћења пословног простора, процијењени су на основу јавних информација и околности пословног амбијента у току 2021. године.

Табела 29 - Планирани и остварени трошкови у 2021. години у КМ

Назив трошка	План 2021.	Реализација 2021.	Реализација 2020.	Реализација 2021/План 2021.	Реализација 2021/Реализација 2020.	Учешће
2	3	4	5	6(4/3*100)	7(4/5*100)	9
Трошкови бруто зарада запослених и бруто накнада за допунски рад	456.770	438.283	397.781	96	110	60,17%
Трошкови бруто накнада члановима надзорног одбора	41.791	33.730	33.730	81	100	4,63%
Остале накнаде трошкова запосленима (топли оброк, регрес, помоћ)	34.484	27.916	27.259	81	102	3,83%
Трошкови амортизације	30.000	21.850	25.917	73	84	3,00%
Трошкови резервисања за јубиларне награде и отпремнине	17.400	21.739	747	125	2.910	2,98%
Трошкови режијског материјала	9.300	3.452	6.558	37	53	0,47%
Трошкови горива и енергије	16.600	8.928	7.036	54	127	1,23%
Укупни трошкови службених путовања	14.500	1.671	932	12	179	0,23%
Трошкови транспортних услуга	13.500	10.164	10.156	75	100	1,40%
Трошкови услуга одржавања	6.000	2.186	2.466	36	89	0,30%
Трошкови закупа	60.039	59.188	52.602	99	113	8,13%
Трошкови непроизводних услуга (ревизија, чишћење, здравств. услуге, консултантске услуге, едукација, АПИФ, услуге дигитализације архиве, итд.)	58.437	31.888	16.709	55	191	4,38%
Трошкови рекламе и пропаганде	6.000	1.815	2.992	30	61	0,25%
Трошкови репрезентације	15.400	6.735	5.369	44	125	0,92%
Трошкови премија осигурања	22.450	19.601	19.930	87	98	2,69%
Трошкови платног промета	2.200	1.051	976	48	108	0,14%
Трошкови пореза	7.000	4.928	6.584	70	75	0,68%
Трошкови доприноса	1.600	898	3.106	56	29	0,12%
Трошкови осталих услуга	5.100	2.439	3.423	48	71	0,33%
Трошкови чланарина	1.000	418	867	42	48	0,06%
Остали нематеријални трошкови и издаци за хуманитарне, здравствене, и друге намјене	37.600	29.583	28.971	79	102	4,06%
Расходи на основу расходања основних средстава	1.000	3	142	0	2	0,00%
УКУПНО	858.172	728.465	654.255	85	111	100,00%

Трошкови Друштва за управљање

Укупни трошкови Друштва за управљање за 2021. годину износе 728.465 КМ, нижи су у односу на планиране за 15%, а у односу на остварене у 2020. години су већи за 11%.

У укупној структури трошкова, највеће учешће имају трошкови бруто зарада запослених са учешћем од 60%, и наведено учешће је приближно нивоима из претходне године, када је износило 61%, док је учешће трошкова непроизводних услуга (едукација, ревизија, чишћење, здравств. услуге, консултантске услуге, услуге дигитализације архиве и сл.) повећано за 2 процентна поена.

Друштво има потписан Уговор о организовању пензијског плана са Друштвом за управљање Европским добровољним пензијским фондом за запослене, те уплаћује допринос у висини од 50 КМ по запосленом у сврху добровољног пензијског осигурања, те укупни трошкови за ову намјену су у 2021. години износили 5.900 КМ.

Трошкови премије осигурања поред премија каско осигурања за возила, обавезног осигурања радника и осигурања возила, обухватају и полису осигурања од одговорности, Д&О (Directors and officers) осигурање, које представља стандардно осигурање за финансијске институције, које покрива трошкове одбране неоснованих одштетних захтјева, те штити билансе Друштва за управљање и ПРЕФ-а.

Друштво сваке године планира и реализује донације зарад друштвено-одговорног по-нашања и помоћи за хуманитарне намјене удружењима, организацијама и појединцима. У току 2021. године Друштво је имало издатке по основу пружања помоћи и донација међу којима је значајније истаћи оне које се односе на бригу о популацији пензионера, а то су: набавка радова потребних за уређење и изградњу новог вањског шаховског терена у сврху донирања истог Граду Приједор, опрема за шаховски терен у Општини Братунац, те за подршку организовању традиционалне манифестације – Шаховског првенства пензионера Републике Српске, за ЗТЦ Бања Врућица ад Теслић, те донација Удружењу пензионера Општине Невесиње.

Приносни, финансијски и имовински положај

Приносни положај Друштва за управљање

Успјешност у обављању основне дјелатности исказана је и резултатом редовне активности, који на крају извјештајног периода износи 232.288 КМ.

Структура финансијског резултата

Друштво је у 2021. години остварило нето добит у висини од 192.162 КМ, која је за 8% мања у односу на остварену у 2020. години.

Табела 30 - Структура финансијског резултата Друштва за управљање

Ред. бр.	Опис	2019	2020	2021	Учешће 2021
1	Пословни резултат (ЕВИТ)	189.267	248.870	225.917	106
2	Резултат финансирања	10.347	2.738	6.371	3
3	Резултат редовне активности (1+2)	199.614	251.608	232.288	109
4	Резултат осталих прихода и расхода	537	-16.244	-18.930	-9
5	Бруто резултат (ЕВТ) (3+4)	200.151	235.364	213.358	100
6	Порез из добитка	23.815	27.310	21.196	10
7	Нето добитак / укупан губитак (5+/-6)	176.336	208.054	192.162	90

Стопа нето приноса на ангажовану имовину у 2021. години износи 10,47%, док стопа приноса на сопствени капитал износи 10,87%.

Табела 31 - Рентабилност имовине и капитала

Опис	2019.	2020.	2021.
1) Нето добит	176.336	208.054	192.162
2) Расходи финансирања	0	0	0
Свега 1+2	176.336	208.054	192.162
Просјечна укупна имовина	1.434.757	1.636.440	1.834.954
Стопа приноса на укупну имовину ROA	12,29%	12,71%	10,47%
Просјечан сопствени капитал	1.375.867	1.568.062	1.768.171
Стопа приноса на сопствени капитал ROE	12,82%	13,27%	10,87%

Финансијски положај Друштва за управљање

Финансијска стабилност и финансијска равнотежа Друштва за управљање помјерена је ка трајним и дугорочним изворима средстава. У висини разлике између трајног капитала и дугорочно везане имовине, краткорочна имовина је финан-

сирана дугорочним изворима од којих је у Друштву првенствено заступљен капитал.

Коефицијент ликвидности износи 47,10, коефицијент финансијске стабилности је 0,03 и значајно је нижи у односу на 2020. годину, услед смањења сталне имовине на крају 2021. године, док се капитал значајно повећао.

Табела 32 - Коефицијенти финансијске стабилности Друштва за управљање

Опис	2019.	2020.	2021.
Готовина	204.305	294.976	91.174
Краткорочна потраживања	722.323	861.680	1.759.609
Готовина и краткорочна потраживања (1+2)	926.628	1.156.656	1.850.783
Краткорочне обавезе	31.824	33.372	39.295
Коефицијент ликвидности (3/4)	29,12	34,66	47,10
Нето обртни фонд 3-4	894.804	1.123.284	1.811.488
Стална имовина	90.356	571.137	62.850
Капитал	1.464.035	1.672.089	1.864.252
Дугорочне обавезе			
Дугорочна резервисања	35.405	36.152	24.744
Трајни и дугорочни капитал (8 до 10)	1.499.440	1.708.241	1.888.996
Коефицијент финансијске стабилности (7/11)	0,06	0,33	0,03

Друштво за управљање се доминантно финансира из сопственог капитала. Учешће капитала у пасиви (умањеној за резервисања) у 2021. години износи 98%, док је учешће дугова 2%, тако да је структура задужености иста као и у протекле три године.

Друштво нема позајмљених извора финансирања на које се плаћа камата, нити дугорочних дугова.

Табела 33 - Коефицијент задужености Друштва за управљање

Опис	2019.		2020.		2021.	
	Износи у КМ	% учешће	Износи у КМ	% учешће	Износи у КМ	% учешће
Капитал	1.464.035	98	1.672.089	98	1.864.252	98
Дугови	31.824	2	33.372	2	39.295	2
Пасива	1.495.859	100	1.705.461	100	1.903.547	100

Коефицијент солвентости у 2021. години износи 49 и показатељ је да је Друштво и у 2021. години

изразито солвентно, са значајно већим рациом од 1.

Табела 34 - Коефицијент солвентности Друштва за управљање			
Опис	2019.	2020.	2021.
Имовина у КМ	1.531.264	1.741.616	1.928.291
Дугови у КМ	31.824	33.375	39.295
Коефицијент солвентности (1/2)	48,12	52,18	49,07

Имовински положај Друштва за управљање

Друштво за управљање у 2021. години има учешће сталне имовине од 3% у укупној имовини,

и у односу на 2020. годину оно је значајно ниже, по основу смањења учешћа дугорочних финансијских пласмана. Обртна имовина на посматрани датум учествује са 97% у структури, што у апсолутној вриједности износи 1.865.441 КМ.

Табела 35 - Имовински положај Друштва за управљање						
Опис	2019.		2020.		2021.	
	Износи у КМ	% учешће	Износи у КМ	% учешће	Износи у КМ	% учешће
Стална имовина	90.356	6%	571.137	33%	62.850	3%
Обртна имовина	1.440.908	94%	1.170.479	67%	1.865.441	97%
Укупно	1.531.264	100%	1.741.616	100%	1.928.291	100%

Коефицијент обрта пословне имовине Друштва у току 2021. године износи 0,50, док коефицијент обрта обртне имовине износио 0,61. Нижи коефицијент обрта имовине детерминише већи број дана трајања обрта. Међутим, како приходи

Друштва не зависе од тржишних фактора, већ су одређени законом и регулативом, ови показатељи немају већег значаја, осим код њиховог поређења кроз периоде.

Табела 36 - Коефицијент обрта имовине Друштва за управљање			
Опис	2019.	2020.	2021.
Пословни приходи од провизије за управљање у КМ	845.451	869.509	918.113
Финансијски приходи	10.347	2.770	6.371
Укупно	855.798	872.279	924.484
Просјечна пословна имовина у КМ	1.434.757	1.636.440	1.834.954
Просјечна обртна имовина у КМ	1.107.185	1.305.694	1.517.745
Коефицијент обрта пословне имовине (3/4)	0,60	0,53	0,50
Коефицијент обрта обртне имовине (3/5)	0,77	0,67	0,61
Број дана обрта пословне имовине	612	685	724
Број дана обрта обртне имовине	472	546	599

Етички кодекс и друштвено одговорно пословање

У свом пословању велику пажњу посвећујемо поштовању етичких норми и кодекса с циљем стварања и одржавања повјерења у рад Друштва за управљање, као и промоцији друштвено одговорног понашања.

Прихватањем Етичког кодекса, запослени постављају стандард добре праксе којег се придржавају као минимума у свом пословању. На основу Етичког кодекса настојимо управљати ризиком континуиране примјерености и прикладности, као и ризиком сукоба интереса. Такође, с циљем унапређења заштите интереса ПРЕФ-а, регулисано је избегавање потенцијалних конфликта интереса у које запослени могу свјесно или несвјесно ући уколико се професионално ангажују ван Друштва, уз истовремено повећање информисаности Управе.

У свакодневном раду водимо рачуна о сукобу интереса како бисмо наше одлуке доносили објективно и независно. Запослени у Друштву за управљање уколико желе да купују акције или обвезнице, своје активности морају претходно најавити, а такође постоје ограничења за обављање трансакција уколико ПРЕФ купује или продаје одређене финансијске инструменте.

Стандарде професионалног понашања којима дајемо приоритет су:

- Професионалност** - подразумијева обављање послова на професионалан начин поштујући начело добре праксе, уз стално унапређење професионалног знања, образовања и међусобну размјену знања и искустава запослених и осталих учесника на тржишту капитала.
- Интегритет тржишта капитала** – Запослени који посједују информацију која још није објављена (повлашћена информација), а која може утицати на вриједност финансијског инструмента, не смију дјеловати или навести друге да дјелују на бази те информације.
- Обавезе према корисницима средстава ПРЕФ-а** - Запослени имају обавезу да се понашају лојално према Друштву за управљање и средствима ПРЕФ-а, и у свом поступању морају испољити разумну бригу и опрезно просуђивање. Запослени морају да дјелују у корист Друштва за управљање и ПРЕФ-а, чије интересе морају ставити изнад

својих интереса.

- Обавезе према Друштву за управљање** - Запослени се у свом дјеловању морају понашати у корист Друштва за управљање и ПРЕФ-а, не смију ускратити располагање знањима и способностима које посједује, не смију одати повјерљиве информације или на други начин наудити пословању Друштва за управљање и ПРЕФ-а.
- Инвестициона анализа и инвестиционе одлуке** - Приликом спровођења инвестиционе анализе и доношења инвестиционих одлука, запослени морају да покажу систематичност, независност и марљивост. Запослени морају имати разумну и провјерену основу за дјеловање која је подржана адекватним истраживањем за било коју анализу и инвестициону одлуку.
- Сукоб интереса** - У случају када запослени имају лични интерес, који је такав да утиче или може да утиче на непристрасно и објективно вршење послова, онда постоји сукоб интереса. Запослени не смије дозволити да његов лични интерес утиче на законито, објективно и непристрасно вршење послова.
- Пријављивање неетичких захтјева** - Запослени који сматрају да се од њих захтјева да поступају на начин који је непримјерен, неетички или на други начин није у складу са Етичким кодексом, пријављују такав захтјев Управи.

Интерним актима Друштва за управљање успоставили смо стандард друштвено одговорног понашања. Уколико се остварује накнада по основу ангажовања у органима акционарских друштава из портфеља ПРЕФ-а, представницима ПРЕФ-а је предложено да између 10% - 25% новчаних средстава донирају у добротворне сврхе или други вид социјално одговорног дјеловања по сопственом избору.

Друштво ће се у свом пословању придржавати начела савјесности и поштења, те у извршавању обавеза Друштва поступати професионално, с пажњом доброг стручњака, према правилима струке, добрим пословним обичајима и законским прописима, све у интересу заштите угледа и имовине ПРЕФ-а и Друштва.

Друштвено одговорно пословање

У складу са друштвено одговорним циљевима и бриге за популацију пензионера, донирали смо Граду Приједор комплетан шаховски терен са опремом и Општини Братунац опрему за шаховски терен. Међу другим донацијама су и средства донирана Удружењу грађана „Мозаик пријатељства“ из Бањалуке, Удружењу цивилних инвалида – жртава рата Града Бањалука, Удружењу родитеља дјеце обољеле од малигних болести „Искра“, учешће у акцији „С љубављу храбрим срцима“ и другима. Укупан износ донација у 2021. години је износио 18.927 КМ.

Друштво за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске је у складу са условима

конкурса из децембра наградило три најбоља дипломска рада из области финансијских тржишта, пословних финансија и финансијског управљања. Након обављеног задатка и међусобних консултација Комисија је оцијенила да следећа три аутора заслужују награде за 2021. годину: Марина Томић из Теслића са освојеним првим мјестом и наградом у износу од 400 КМ, Цвијо Дубочанин из Бањалуке са освојеним другим мјестом и наградом од 200 КМ, и Дејан Тохољ из Источне Илиће са освојеним трећим мјестом и наградом од 100 КМ. Сматрамо да на овај начин унапређујемо сарадњу са високошколским установама и да уз помоћ академске заједнице подстичемо студентску заједницу да се и на практичном нивоу упозна са дешавањима на финансијском тржишту.

Интерна контрола у Друштву за управљање

Одјељење интерне контроле надзире систем интерне контроле који је успостављен у Друштву за управљање и Резервном фонду. На основу имплементираног COSO (“The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission”) модела, који је Комитет за финансирање организација Treadway комисије дизајнирао, настоје се обухватити сви аспекти процеса и активности, како би се исти олакшано пратили.

И у 2021. години у ПРЕФ-у и Друштву се континуирано усавршавао систем интерне контроле са фокусом на управљање ризицима. С обзиром на то да слика говори више од хиљаду ријечи, графички би се систем интерне контроле ПРЕФ-а и Друштва, који чине сви запослени, перцепција ризика, сва акта, компетенције, стилови, комуникације, информисање, мониторинг, као и најјаче њихове карике, могле представити на следећи начин:

Графикон 10 - Систем интерне контроле ПРЕФ-а и Друштва

Одјељење интерне контроле, организационо успостављено као „Middle office“, и у току 2021. године активности система интерне контроле су

биле усмјерене на активности процјене ризика везано за појединачне куповине и продаје, и систем процјене ризика у цјелини.

Извјештај о ризицима Друштва за управљање

Анализа пословног и финансијског ризика Друштва се врши са аспекта анализе имовинског, приносног и финансијског положаја Друштва за управљање, с циљем да се детаљније оцијени и прикаже бонитет Друштва који управља Пензијским резервним фондом Републике Српске ад Бања Лука.

Приликом анализе, ризик пословања је потребно посматрати у контексту положаја Друштва за управљање, односно прописа којима је уређено његово пословање. Наиме, Статутом Друштва за управљање предвиђена је обавеза да Фонд ПИО РС у случају пада нивоа законски прописаног лимита капитала у износу од 100.000 КМ, обезбиједи средства за докапитализацију. У досадашњем пословању Друштво је обезбиједило капитал значајно изнад законом прописаног нивоа.

Систем управљања ризицима ERM (Enterprise

Risk Management) Друштва настоји се стално унапређивати, што се постиже информисањем с циљем елиминисања фактора који могу угрозити остварење пословних циљева.

Пословни ризик

Пословни ризик је ризик остварења пословног добитка као бруто приноса на укупан капитал, тј. ризик покрића из пословних прихода свих расхода (изузев расхода финансирања). Пословни ризик мјери се фактором пословног ризика (пословни левериџ) који се добија из односа марже покрића и пословног добитка.

Фактор пословног ризика показује колико пута се брже мијења пословни добитак при свакој промјени пословних прихода, односно при свакој промјени марже покрића. Што је фактор пословног ризика нижи, утолико је ризик остварења пословног добитка мањи.

Табела 37 - Фактори ризика Друштва за управљање

Опис	2019.	2020.	2021.
УКУПНИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	874.590	886.849	935.453
ВАРИЈАБИЛНИ РАСХОДИ	115.235	107.120	112.585
МАРЖА ПОКРИЋА (1 - 2)	759.355	779.729	822.868
ФИКСНИ И ПРЕТЕЖНО ФИКСНИ РАСХОДИ (расходи зарада, амортизација и резервисања)	583.615	547.135	615.881
НЕТО РАСХОДИ ФИНАНСИРАЊА	10.347	2.738	6.371
ПОСЛОВНИ РЕЗУЛТАТ (3 - 4)	175.740	232.594	206.986
ДОБИТАК РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ (6 - 5)	165.393	229.856	200.615
ФАКТОРИ РИЗИКА :			
ПОСЛОВНОГ (3/6)	4,32	3,35	3,98
ФИНАНСИЈСКОГ (6/7)	1,06	1,01	1,03
УКУПНОГ (3/7) или (8.1 * 8.2)	4,59	3,39	4,10
КОЕФИЦИЈЕНТ МАРЖЕ ПОКРИЋА (3/1)	0,87	0,88	0,88
ПОТРЕБАН ПОСЛОВНИ ПРИХОД ЗА ОСТВАРЕЊЕ неутралног резултата	583.615	547.135	615.881

Фактор пословног ризика у 2021. години износи 3,98. Пословни леверидж је релативно висок због трошкова фиксног или релативно фиксног карактера, прије свега трошкова радне снаге у виду бруто трошкова зарада, који имају удио од 60% у укупним трошковима Друштва за управљање, што је приближно нивоима из претходне године, када је износио 61%. Улога Друштва за управљање се своди на испуњење мандата тј. управљање имовином која је у саставу Пензијског резервног фонда Републике Српске.

Финансијски ризик

Финансијски ризик је ризик покрића трошкова (расхода) финансирања. Израчунава се као однос пословног резултата и укупног резултата.

Што је фактор финансијског ризика (финансијски леверидж) нижи, то је финансијски ризик остварења добитка редовне активности мањи.

Фактор финансијског ризика на крају 2021. године износи 1,03. Друштво се финансира искључиво из сопствених извора или из краткорочних бескаматних обавеза.

Укупан ризик

Укупан ризик је ризик остварења добитка редовне активности, а тиме и нето добитка који у себи сублимира и пословни и финансијски ризик.

Што је фактор укупног ризика нижи, утолико је укупан ризик остварења добитка редовне активности мањи, и обрнуто. С обзиром на то да Друштво има виши пословни ризик због већег удјела пословних фиксних расхода, Друштво се и финансира само из сопственог капитала, чиме се умањује фактор финансијског левериджа, а тиме и фактор укупног ризика.

Оперативни ризик

Поред наведених ризика, Друштво за управљање је изложено и оперативном ризику који представља вјероватноћу ефекта на резултат и капитал Резервног фонда и Друштва за управљање услед утицаја информационих технологија и процеса управљања.

Ризик ИТ

Друштво управља ризиком информационих технологија разматрајући холистички и системски, с циљем постизања сајбер безбједности приликом обављања трансакција и про-

цеса, спречавања губитка интелектуалне својине, и настанка репутационе штете. Улагања у управљање ризиком ИТ представља могућност коришћења софистицираних и широко коришћених рјешења, али и контроле. Промјениво окружење и захтјеви за новим облицима организовања процеса пословања у информатичком дијелу намећу потребу за увођењем нових концепата у циљу постизања већег континуитета и флексибилности.

Остале информације:

- У децембру 2021. године је донесен Правилник о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике (Објављен у “Сл. гласнику РС”, бр. 104 од 18. новембра 2021.), који је ступио на снагу 01.01.2022. године. Руководство је става да они неће имати материјалан утицај на финансијски положај Друштва у периоду њихове иницијалне примјене.
- Друштво за управљање у току 2021. године није имало активности у вези са истраживањем и развојем, с обзиром да услуге нису оријентисане нити зависне од тржишта. Међутим, константно улагање у едукацију и подстицање проширења знања и вјештина запослених ствара основу за напредовање и примјену тих знања, нарочито у сегменту управљања ризицима, нових инвестиција, те развоју нових пословних процеса.
- Друштво за управљање у току 2021. године није вршило откуп властитих акција.
- Друштво за управљање нема пословних јединица као посебних пословних сегмената, нити у будућности планира њихово оснивање.
- Друштво за управљање у активи не посједује портфељ ни власничких ни дужничких хартија од вриједности, на 31.12.2021. нема дугорочних финансијских пласмана.
- Друштво за управљање организује обављање дјелатности којом се осигурава безбједност на раду, као и спровођење потребних мјера на раду и заштите животне околине, сагласно законским прописима који регулишу ову материју.
- Процјена очекиваног будућег развоја Друштва за управљање: Друштво за управљање ће у будућности наставити да управља имовином ПРЕФ-а у складу са законом, са пажњом доброг привредника у циљу очувања и увећања вриједности. имовине ПРЕФ-а, како би се обезбједила подршка дугорочној финансијској одрживости обавезног пензијског осигурања у Републици Српској.

“Стар и мудар
заслужују двоструко
поштовање.”

Данска пословица

Ernst & Young d.o.o.
Vrbanja 1 (Sarajevo City Center – SCC)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
www.ey.com/ba

Извјештај независног ревизора

Управи и власницима Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука

Мишљење

Обавили смо ревизију појединачних финансијских извјештаја и финансијских извјештаја састављених по методу удјела Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука („Фонд“) и његових придружених друштава („Група“), који обухватају појединачни биланс стања инвестиционог фонда и биланс стања састављен по методу удјела на дан 31. децембра 2021. године, појединачни биланс успеха инвестиционог фонда и биланс успеха састављен по методу удјела, појединачни извјештај о промјенама нето имовине инвестиционог фонда и извјештај о промјенама нето имовине састављен по методу удјела, појединачни биланс токова готовине инвестиционог фонда и биланс токова готовине састављен по методу удјела за тада завршену годину, те напомене уз појединачне финансијске извјештаје и финансијске извјештаје састављене по методу удјела, укључујући и преглед значајних рачуноводствених политика.

Према нашем мишљењу, приложени појединачни финансијски извјештаји и финансијски извјештаји састављени по методу удјела истинито и фер приказују финансијски положај Фонда и Групе на дан 31. децембра 2021. године, њихову финансијску успјешност и токове готовине за тада завршену годину у складу са законским рачуноводственим оквиром примјењивим за Пензијски резервни фонд Републике Српске а.д. Бања Лука.

Основа за мишљење

Обавили смо нашу ревизију у складу са Међународним ревизијским стандардима (MRevS). Наше одговорности према тим стандардима су подробније описане у нашем извјештају у одјелу о ревизоровим одговорностима за ревизију финансијских извјештаја. Независни смо од Фонда и Групе у складу са Кодексом етике за професионалне рачуновође Одбора за међународне стандарде етике за рачуновође (IESBA Кодексом) као и у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију финансијских извјештаја у Републици Српској и испунили смо наше остале етичке одговорности у складу с тим захтјевима и IESBA Кодексом.

Вјерујемо да су ревизијски докази које смо добили довољни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење.

Истицање питања

Скрећемо пажњу на напомену 2.2 уз појединачне финансијске извјештаје и финансијске извјештаје састављене по методу удјела у којој је објелодањено да је обрачун нето вриједности имовине Фонда и Групе извршен у складу са Уредбом о методологији за утврђивање нето вриједности имовине Акцијског фонда и Фонда за Реституцију Републике Српске („Службени гласник РС“, број 95/06, 2/07, 7/07 и 120/08), чије одредбе у одређеним сегментима одступају од захтјева Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске и релевантног оквира за инвестиционе фондове. Наше мишљење није модификовано у вези са наведеним питањем.

Ernst & Young d.o.o.
Vrbanja 1 (Sarajevo City Center – SCC)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
www.ey.com/ba

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорност управе и оних који су задужени за управљање за појединачне финансијске извјештаје и финансијске извјештаје састављене по методу удјела

Управа је одговорна за састављање појединачних финансијских извјештаја и финансијских извјештаја састављених по методу удјела који даду истинит и фер приказ у складу са законским рачуноводственим оквиром примјењивим за Пензијски резервни фонд Републике Српске а.д. Бања Лука, и за оне интерне контроле за које управа одреди да су потребне за омогућавање састављања појединачних финансијских извјештаја и финансијских извјештаја састављених по методу удјела који су без значајног погрешног приказа услијед пријеваре или погрешке.

У састављању појединачних финансијских извјештаја и финансијских извјештаја састављених по методу удјела, управа је одговорна за процјењивање способности Фонда и Групе да настави с временски неограниченим пословањем, објављивање, ако је примјењиво, питања повезаних с временски неограниченим пословањем и коришћењем рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања, осим ако управа или намјерава ликвидирати Фонд или Групу или прекинути пословање или нема реалне алтернативе него да то учини.

Они који су задужени за управљање су одговорни за надзирање процеса финансијског извјештавања којег је установио Фонд и Група.

Одговорности ревизора за ревизију појединачних финансијских извјештаја и финансијских извјештаја састављених по методу удјела

Наши циљеви су стећи разумно увјерење о томе јесу ли појединачни финансијски извјештаји и финансијски извјештаји састављени по методу удјела као цјелина без значајног погрешног приказивања услијед пријеваре или погрешке и издати ревизорски извјештај који укључује наше мишљење. Разумно увјерење је висока разина увјерења, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу с MRevS-има увијек открити значајно погрешно приказивање када оно постоји. Погрешни прикази могу настати услијед пријеваре или погрешке и сматрају се значајни ако се разумно може очекивати да, појединачно или скупа, утичу на економске одлуке корисника донијете на основи тих појединачних финансијских извјештаја и финансијских извјештаја састављених по методу удјела.

Као саставни дио ревизије у складу с MRevS-има, примјењујемо професионалне процјене и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такођер :

- Препознајемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказа појединачних финансијских извјештаја и финансијских извјештаја састављених по методу удјела, због пријеваре или погрешке, обликујемо и обављамо ревизијске поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизијске доказе који су dostatни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење. Ризик неоткривања значајног погрешног приказа насталог услијед пријеваре је већи од ризика насталог услијед погрешке, јер пријевара може укључити тајне споразуме, кривотворење, намјерно испуштање, погрешно приказивање или заобилажење интерних контрола.
- Стичемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију како бисмо обликовали ревизијске поступке који су примјерени у датим околностима, али не и за сврху изражавања мишљења о учинковитости интерних контрола Фонда и Групе.
- Оцењујемо примјереност кориштених рачуноводствених политика и разумност рачуноводствених процјена и повезаних објава које је направила Управа.

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију појединачних финансијских извјештаја и финансијских извјештаја састављених по методу удјела (наставак)

- Закључујемо о примјерности кориштене рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања коју користи управа и, темељено на прибављеним ревизијским доказима, закључујемо о томе постоји ли значајна неизвјесност у вези с догађајима или околностима који могу стварати значајну сумњу у способност Фонда и Групе да настави с временски неограниченим пословањем. Ако закључимо да постоји значајна неизвјесност, од нас се захтијева да скренемо пажњу у нашем ревизорском извјештају на повезане објаве у појединачним финансијским извјештајима и финансијским извјештајима састављеним по методу удјела или, ако такве објаве нису одговарајуће, да модифицирамо наше мишљење. Наши закључци се темеље на ревизијским доказима прибављеним све до датума нашег ревизорског извјештаја. Међутим, будући догађаји или увјети могу узроковати да Фонд и Група не буде у могућности наставити с временски неограниченим пословањем.
- Оцењујемо цјелокупну презентацију, структуру и садржај појединачних финансијских извјештаја и финансијских извјештаја састављених по методу удјела, укључујући и објаве, као и одражавају ли појединачни финансијски извјештаји и финансијски извјештаји састављени по методу удјела трансакције и догађаје на којима су засновани на начин којим се постиже фер презентација.

Ми комуницирамо с онима који су задужени за управљање у вези с, између осталих питања, планираним дјелокругом и временским распоредом ревизије и важним ревизијским налазима, укључујући и у вези са значајним недостацима у интерним контролама који су откривени током наше ревизије.

Данијела Мирковић, прокуриста

6. април 2022. године

Ernst & Young d.o.o. Сарајево
Врбања 1
Сарајево
Босна и Херцеговина

Аднан Хајдаревић, лиценцирани ревизор

БИЛАНС УСПЕХА ИНВЕСТИЦИОНОГ ФОНДА

За годину која се завршила 31. децембра 2021. године (у ВАРМ)

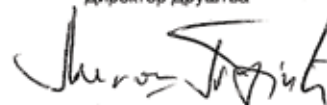
	Напомена	Појединачни финансијски извјештаји		Финансијски извјештаји методом удјела	
		2021.	2020.	2021.	2020.
РЕАЛИЗОВАНИ ПРИХОДИ					
Пословни приходи					
Приходи од дивиденди	5	8.181.168	6.275.072	8.181.168	6.275.072
Приходи од камата	6	3.551.147	3.872.290	3.551.147	3.872.290
Остали пословни приходи		534	1.519	534	1.519
		<u>11.732.849</u>	<u>10.148.881</u>	<u>11.732.849</u>	<u>10.148.881</u>
Реализовани добитак					
Реализовани добици по основу продаје хартија од вриједности	7	1.385.606	1.562.752	1.385.606	1.562.752
Реализовани добици по основу курсних разлика	7	50.685	44.302	50.685	44.302
Остали реализовани добици	7	11.114	-	11.114	-
		<u>1.447.405</u>	<u>1.607.054</u>	<u>1.447.405</u>	<u>1.607.054</u>
РЕАЛИЗОВАНИ РАСХОДИ					
Пословни расходи					
Накнада друштву за управљање	8	-918.113	-869.509	-918.113	-869.509
Трошкови куповине и продаје улагања		-38.626	-9.527	-38.626	-9.527
Расходи по основу камата		-4.939	-	-4.939	-
Накнада банци депозитару		-31.900	-34.779	-31.900	-34.779
Расходи по основу пореза		-50.348	-8.622	-50.348	-8.622
Остали пословни расходи	9	-266.568	-210.986	-266.568	-362.256
		<u>-1.310.494</u>	<u>-1.133.423</u>	<u>-1.310.494</u>	<u>-1.284.693</u>
Реализовани губитак					
Реализовани губици по основу продаје хартија од вриједности	7	-279.721	-47.198	-279.721	-47.198
Реализовани губици по основу курсних разлика	7	-93.237	-51.623	-93.237	-51.623
Остали реализовани губици	7	-1.087.444	-2.115.520	-1.102.679	-2.115.520
		<u>-1.460.402</u>	<u>-2.214.341</u>	<u>-1.475.637</u>	<u>-2.214.341</u>
		<u>10.409.358</u>	<u>8.408.171</u>	<u>10.394.123</u>	<u>8.256.901</u>
РЕАЛИЗОВАНИ ДОБИТАК					
Финансијски приходи и расходи					
Приходи од камата		13.021	17.580	13.021	17.580
Расходи по основу камата		-	-	-	-
Реализовани добитак прије опорезивања		10.422.379	8.425.751	10.407.144	8.274.481
Порески расход периода	10	-	-	-	-
РЕАЛИЗОВАНИ ДОБИТАК ПОСЛИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА		<u>10.422.379</u>	<u>8.425.751</u>	<u>10.407.144</u>	<u>8.274.481</u>
Обична зарада по акцији	20	0,0374	0,0302	0,0374	0,0297

Управа Друштва за управљање Пензијским резервним фондом а.д. Бања Лука („Друштво“) је саставила приложене појединачне финансијске извјештаје Фонда дана 18. фебруара 2022. године, а финансијске извјештаје састављене по методи удјела (у даљем тексту заједно: „финансијски извјештаји“) дана 10. марта 2022. године. Приложени финансијски извјештаји ће бити достављени Надзорном одбору Друштва на давање мишљења, а након тога и Скупштину Фонда на усвајање.

Потписао у име Фонда и Друштва:

Милош Грујић,

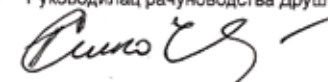
Директор Друштва

М. П.

Славко Нинковић

Руководилац рачуноводства Друштва

БИЛАНС СТАЊА ИНВЕСТИЦИОНОГ ФОНДА

На дан 31. децембра 2021. године (у ВАР)

		Појединачни финансијски извјештаји		Финансијски извјештаји методом удјела	
	Напомена	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
УКУПНА ИМОВИНА					
Готовина и готовински еквиваленти	11	8.564.945	7.787.574	8.564.945	7.787.574
Улагања фонда					
Финансијска средства расположива за продају	12	259.604.475	229.640.740	259.959.794	229.035.841
		259.604.475	229.640.740	259.959.794	229.035.841
Потраживања					
Потраживања по основу камата	13	1.988	7.712	1.988	7.712
Потраживања по основу дивиденди	14	2.598.523	2.221.948	2.598.523	2.221.948
Остала потраживања	15	27.969	42.069	27.969	42.069
Укупна потраживања		2.628.480	2.271.729	2.628.480	2.271.729
Укупна имовина		270.797.900	239.700.043	271.153.219	239.095.144
ОБАВЕЗЕ					
Обавезе по основу трошкова пословања	16	-17.373	-16.010	-17.373	-16.010
Обавезе према друштву за управљање	17	-1.259.415	-861.301	-1.259.415	-861.301
		-1.276.788	-877.311	-1.276.788	-877.311
Пасивна временска разграничења	18	-16.892	-28.006	-16.892	-28.006
Укупне обавезе		-1.293.680	-905.317	-1.293.680	-905.317
Нето имовина фонда		269.504.220	238.794.726	269.859.539	238.189.827
Капитал					
	19				
Акцијски капитал		278.608.989	278.608.988	278.608.989	278.608.988
Ревалоризационе резерве по основу финансијских средстава расположивих за продају		-31.651.759	-57.021.345	-30.676.305	-57.021.344
Резерве из добити		5.202.270	4.570.340	5.202.270	4.570.340
Нераспоређени добитак претходних година		6.922.341	4.210.992	6.317.441	3.757.363
Добитак текућег периода		10.422.379	8.425.751	10.407.144	8.274.481
Укупно капитал		269.504.220	238.794.726	269.859.539	238.189.827
Број емитованих акција		278.608.989	278.608.988	278.608.989	278.608.988
Нето имовина по акцији	19	0,97	0,86	0,97	0,85

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА НЕТО ИМОВИНЕ ИНВЕСТИЦИОНОГ ФОНДА

За годину која се завршила 31. децембра 2021. године (у ВАР)

	Појединачни финансијски извјештаји		Финансијски извјештаји методом удјела	
	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Повећање нето имовине од пословања фонда				
Реализовани добитак од улагања	10.422.379	8.425.751	10.407.144	8.274.481
Ревалоризационе резерве по основу финансијских улагања расположивих за продају	25.369.585	2.762.563	26.407.039	2.762.564
Повећање нето имовине по основу трансакција са акцијама фонда				
Повећање по основу издатих акција фонда	-	-	-	-
Објављене дивиденде и други видови расподјеле добитка и покриће губитка				
	-5.082.471	-5.170.427	-5.082.471	-5.170.427
Укупно повећање нето имовине фонда				
	30.709.493	6.017.887	31.669.712	5.866.618
Нето имовина				
На почетку периода	238.794.726	232.776.839	238.189.827	232.323.209
На крају периода	269.504.220	238.794.726	238.189.827	238.189.827
Број акција фонда у периоду:				
Број акција на почетку периода	278.608.988	278.608.988	278.608.988	278.608.988
Издате акције у току периода	1	-	1	-
Број акција на крају периода				
	278.608.989	278.608.988	278.608.989	278.608.988

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

БИЛАНС ТОКОВА ГОТОВИНЕ ИНВЕСТИЦИОНГ ФОНДА

За годину која се завршила 31. децембра 2021. године (у ВАН)

	Појединачни финансијски извјештаји		Финансијски извјештаји методом удјела	
	2021.	2020.	2021.	2020.
Токови готовине из пословних активности				
Прилив по основу продаје улагања	10.852.209	5.308.677	10.852.209	5.308.677
Приливи по основу дивиденди	7.756.102	4.096.833	7.756.102	4.096.833
Приливи по основу камата	2.577.815	2.639.042	2.577.815	2.639.042
Остали приливи од оперативних активности	10.086.560	6.804.420	10.086.560	6.804.420
Одливи по основу улагања у ХОВ	-24.704.125	-9.394.191	-24.704.125	-9.394.191
Одливи по основу осталих улагања (орочени депозити)	-	-	-	-
Одливи по основу накнада за управљање	-520.000	-730.000	-520.000	-730.000
Одливи по основу куповине и продаје ХОВ	-38.646	-4.916	-38.646	-4.916
Одливи по основу накнада екстерном ревизору	-7.315	-2.071	-7.315	-2.071
Одливи по основу трошкова банке депозитара	-34.800	-34.779	-34.800	-34.779
Одливи по основу осталих расхода из оперативних активности	-62.712	-10.674	-62.712	-10.674
Одливи по основу осталих расхода	-17.260	-48.315	-17.260	-48.315
Нето прилив/(одлив) готовине из пословних активности	5.887.828	8.624.026	5.887.828	8.624.026
Токови готовине из активности финансирања				
Одлив по основу дивиденди	-5.082.471	-5.170.427	-5.082.471	-5.170.427
Нето одлив готовине из активности финансирања	-5.082.471	-5.170.427	-5.082.471	-5.170.427
Нето прилив/(одлив) готовине	805.357	3.453.599	805.357	3.453.599
Готовина и готовински еквиваленти на почетку периода	7.787.574	4.341.296	7.787.574	4.341.296
Позитивне курсне разлике	30.275	44.302	30.275	44.302
Негативне курсне разлике	-58.261	-51.623	-58.261	-51.623
Готовина и готовински еквиваленти на крају периода	8.564.945	7.787.574	8.564.945	7.787.574

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

Ernst & Young d.o.o.
Vrbanja 1 (Sarajevo City Center – SCC)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
www.ey.com/ba

Извјештај независног ревизора

Управи и власницима Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука

Мишљење

Обавили смо ревизију финансијских извјештаја Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука (Друштво), који обухватају биланс стања на дан 31. децембар 2021., билансу успеха, извјештај о пројменама на капиталу и биланс токова готовине за тада завршену годину, те напомене уз финансијске извјештаје, укључујући и преглед значајних рачуноводствених политика.

Према нашем мишљењу, приложени финансијски извјештаји истинито и фер приказују финансијски положај Друштва на дан 31. децембра 2021. године и његову финансијску успјешност и новчане токове за тада завршену годину у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Основа за мишљење

Обавили смо нашу ревизију у складу са Међународним ревизијским стандардима (MRevS-има). Наше одговорности према тим стандардима су подробније описане у нашем извјештају у одјељку о одговорностима ревизора за ревизију финансијских извјештаја. Неовисни смо од Друштва у складу са Кодексом етике за професионалне рачуновође Одбора за међународне стандарде етике за рачуновође (IESBA Кодексом) као и у складу с етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију финансијских извјештаја у Републици Српској и испунили смо наше остале етичке одговорности у складу с тим захтјевима и IESBA Кодексом

Вјерујемо да су ревизијски докази које смо добили достатни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење.

Одговорност управе и оних који су задужени за управљање за финансијске извјештаје

Менаџмент је одговоран за састављање и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у Републике Српске и за оне контроле за које менаџмент одреди да су потребне за омогућавање састављања финансијских извјештаја који су без значајног погрешног приказа услијед преваре или погрешке.

У састављању финансијских извјештаја, менаџмент је одговоран за процјењивање способности Друштва да настави с временски неограниченим пословањем, објављивање, ако је примјењиво, питања повезаних с временски неограниченим пословањем и кориштењем рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања, осим ако менаџмент или намјерава ликвидирати Друштво или прекинути пословање или нема реалне алтернативе него да то учини.

Они који су задужени за управљање су одговорни за надзирање процеса финансијског извјештавања којег је установило Друштво.

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наши циљеви су стећи разумно увјерење о томе јесу ли финансијски извјештаји као цјелина без значајног погрешног приказа услјед преваре или погрешке и издати ревизорски извјештај који укључује наше мишљење. Разумно увјерење је виша разина увјерења, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу с MRevS-има увијек открити значајно погрешно приказивање када оно постоји. Погрешни прикази могу настати услјед преваре или погрешке и сматрају се значајни ако се разумно може очекивати да, појединачно или у збиру, утјечу на економске одлуке корисника донијете на основу тих финансијских извјештаја.

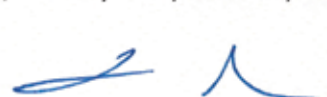
Као саставни дио ревизије у складу с MRevS-има, стварамо професионалне просудбе и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такођер:

- препознајемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказа финансијских извјештаја, због преваре или погрешке, обликујемо и обављамо ревизијске поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизијске доказе који су достатни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење. Ризик неоткривања значајног погрешног приказа насталог услјед преваре је већи од ризика насталог услјед погрешке, јер превара може укључити тајне споразуме, кривотворења, намјерно испуштање, погрешно приказивање или заобилажење интерних контрола.
- стјечемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију како бисмо обликовали ревизијске поступке који су примјерени у даним околностима, али не и за сврху изражавања мишљења о учинковитости интерних контрола Друштва.
- оцјењујемо примјереност кориштених рачуноводствених политика и разумност рачуноводствених процјена и повезаних објава које је створио менаџмент.
- закључујемо о примјерености менаџментовог кориштења рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања и, темељено на прибављеним ревизијским доказима, закључујемо о томе постоји ли значајна неизвјесност у вези с догађајима или околностима који могу стварати значајну сумњу у способност друштва да настави с временски неограниченим пословањем. Ако закључимо да постоји значајна неизвјесност, од нас се захтијева да скренемо пажњу у нашем ревизорском извјештају на повезане објаве у финансијским извјештајима или, ако такве објаве нису одговарајуће, да модификујемо наше мишљење. Наши закључци се темеље на ревизијским доказима прибављеним све до датума нашег ревизорског извјештаја. Међутим, будући догађаји или услови могу узроковати да Друштво не буде у могућности наставити с временски неограниченим пословањем.
- оцјењујемо цјелокупну презентацију, структуру и садржај финансијских извјештаја, укључујући и објаве, као и одражавају ли финансијски извјештаји трансакције и догађаје на којима су засновани на начин којим се постиже фер презентација.

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја (наставак)

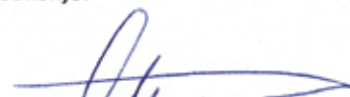
Ми комуницирамо с онима који су задужени за управљање у вези с, између осталих питања, планираном дјелокругу и временском распореду ревизије и важним ревизијским налазима, укључујући све значајне недостатке у интерним контролама које утврдимо током наше ревизије.

Данијела Мирковић, прокуриста

6. април 2022. године

Ernst & Young d.o.o. Сарајево
Врбања 1
Сарајево
Босна и Херцеговина

Аднан Хајдаревић, лиценцирани ревизор

ДРУШТВО ЗА УПРАВЉАЊЕ
ПЕНЗИЈСКИМ РЕЗЕРВНИМ ФОНДОМ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ А.Д. БАЊА ЛУКА

БИЛАНС УСПЈЕХА

За годину која се завршила 31. децембра 2021. године
(У ВАМ)

	Напомена	Година која се завршила 31 децембра 2021.	Година која се завршила 31 децембра 2020.
Пословни приходи			
Приходи од продаје учинака повезаним правним лицима	5	918.113	869.509
Остали пословни приходи	6	17.340	17.340
		935.453	886.849
Пословни расходи			
Трошкови материјала	7	(12.380)	(13.595)
Трошкови зарада, накнада зарада и осталих личних расхода	8	(501.600)	(459.703)
Трошкови производних услуга	9	(75.792)	(71.640)
Трошкови амортизације	14	(21.850)	(25.915)
Трошкови резервисања	17	(21.739)	(747)
Нематеријални трошкови	10	(70.350)	(56.721)
Трошкови пореза и доприноса	11	(5.825)	(9.690)
		(709.536)	(638.011)
Пословни добитак		225.917	248.838
Финансијски приходи			
Приходи од камата		6.371	2.770
Добитак редовне активности		232.288	251.608
Остали приходи			
Остали расходи	12	(18.930)	(16.244)
		(18.930)	(16.244)
Добитак прије опорезивања		213.358	235.364
Порески расходи периода	13 (а)	(21.196)	(27.310)
Нето добитак периода		192.162	208.054
Зарада по акцији:			
- Обична зарада по акцији	20	1.921.62	2.080.54

Напомене на наредним странама чине
саставни дио ових финансијских извјештаја.

Управа Друштва је саставила приложене финансијске извјештаје дана 18. фебруара 2022. године. Приложени финансијски извјештаји ће бити достављени Надзорном одбору Друштва на давање мишљења, а након тога и Скупштини Пензијског резервног фонда Републике Српске а.д. Бања Лука на усвајање.

Потписано у име Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске а.д. Бања Лука:

Милош Грујић
Директор

Славко Нинковић,
Руководилац рачуноводства

ДРУШТВО ЗА УПРАВЉАЊЕ
ПЕНЗИЈСКИМ РЕЗЕРВНИМ ФОНДОМ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ А.Д. БАЊА ЛУКА

БИЛАНС СТАЊА

На дан 31. децембра 2021. године
(У ВАМ)

	Напомена	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
АКТИВА			
Стална средства	14		
Нематеријална средства		-	-
Опрема		62.032	70.319
Средства културе		818	818
Остали дугорочни финансијски пласмани		-	500.000
		62.850	571.137
Текућа средства			
Дати аванси		430	-
Краткорочна потраживања	15	1.259.609	861.680
Краткорочни финансијски пласмани	15	500.000	-
Готовински еквиваленти и готовина	16	91.174	294.976
Активна временска разграничења		14.228	13.823
		1.865.441	1.170.479
Укупна актива		1.928.291	1.741.616
ПАСИВА			
Капитал			
Акцијски капитал	19	100.000	100.000
Законске резерве		14.493	14.493
Статутарне резерве		7.247	7.247
Нераспоређени добитак		1.742.512	1.550.350
		1.864.252	1.672.090
Дугорочна резервисања	17	24.744	36.152
Краткорочне обавезе			
Добављачи	18	18.528	7.746
Друге обавезе		488	441
Обавезе за порез на добитак	13 (б)	20.279	25.187
		39.295	33.374
Укупна пасива		1.928.291	1.741.616

Напомене на наредним странама чине
саставни дио ових финансијских извјештаја.

**ДРУШТВО ЗА УПРАВЉАЊЕ
ПЕНЗИЈСКИМ РЕЗЕРВНИМ ФОНДОМ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ А.Д. БАЊА ЛУКА**

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА НА КАПИТАЛУ
За годину која се завршила 31. децембра 2021. године
(У ВАН)

	<u>Акцијски капитал</u>	<u>Законске резерве</u>	<u>Статутарн е резерве</u>	<u>Акумулирани нераспоређени добитак</u>	<u>Укупни капитал</u>
Стање, 1. јануар 2020. године	100.000	14.493	7.247	1.342.296	1.464.036
Нето добитак периода	-	-	-	208.054	208.054
Стање, 31. децембар 2020. године	100.000	14.493	7.247	1.550.350	1.672.090
Нето добитак периода	-	-	-	192.162	192.162
Стање, 31. децембар 2021. године	100.000	14.493	7.247	1.742.512	1.864.252

Напомене на наредним странама чине
саставни дио ових финансијских извјештаја.

**ДРУШТВО ЗА УПРАВЉАЊЕ
ПЕНЗИЈСКИМ РЕЗЕРВНИМ ФОНДОМ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ А.Д. БАЊА ЛУКА**

БИЛАНС ТОКОВА ГОТОВИНЕ
За годину која се завршила 31. децембра 2021. године
(У ВАН)

	<u>Година која се завршила 31. децембра 2021.</u>	<u>Година која се завршила 31. децембра 2020.</u>
Токови готовине из пословних активности		
Приливи од купаца и примљени аванси	520.000	730.000
Остали приливи из пословних активности	2.958	502.770
Одливи по основу исплата добављачима и дати аванси	(136.304)	(114.909)
Одливи по основу исплата зарада, накнада зарада и осталих личних расхода	(534.285)	(459.909)
Одливи по основу пореза на добит	(26.104)	(25.599)
Остали одливи из пословних активности	(22.872)	(34.984)
Нето (одлив)/прилив готовине из пословних активности	(196.607)	597.369
Токови готовине из активности инвестирања		
Приливи по основу камата	6.371	-
Одливи по основу куповине нематеријалних средстава и опреме	(13.566)	(6.698)
Одливи по основу финансијских пласмана	-	(500.000)
Нето одлив готовине из активности инвестирања	(7.195)	(506.698)
Нето (одлив)/прилив готовине у току године	(203.802)	90.671
Готовина на почетку године	294.976	204.305
Готовина на крају године	91.174	294.976

Напомене на наредним странама чине
саставни дио ових финансијских извјештаја.

List of contents:

- 96 ● Basic information on operating activities of the Pension Reserve Fund of the Republic of Srpska (PREF)
- 98 The Letter of the Management Board
- 102 Corporate governance
- 103 PREF's financial outcome in 2020
- 107 Rebalancing the PREF's portfolio
- 110 Structure of PREF's portfolio
- 112 Establishment of the first voluntary pension fund in the Republic of Srpska
- 112 Team of the Management Company

Basic information on operating activities of the Pension Reserve Fund of Republic of Srpska (PREF)

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
PREF's net income (million BAM)	11.5	6.02	7.4	8.42	6.74	4.85	5.01	6.1	8.6	8.42	10.42
Max. portion of profit available for payment to PDI Fund of RS (million BAM)	6.3	5.57	6.8	7.79	6.23	4.49	4.63	5.08	5.17	5.08	5.87
Dividend income (million BAM)	12.7	11.9	12.6	12.21	10.64	6.49	6.3	5.4	5.6	6.28	8.18
Interest income (bonds and deposits) (million BAM)	0.25	1.9	2.63	3.7	4.53	4.86	4.95	4.75	4.7	3.9	3.55
Investing in bonds and treasury bills (million BAM)	11.8	16.7	22.2	28.22	20.33	28.41	11.57	10.38	41.3	5.29	1.38
Investing in shares (million BAM)	0	0.44	0	0	0	0	0	0	0	3.97	22.9
PREF's net asset value (31.12.) (million BAM)	264	259	261	261.9	260.8	220.6	225.1	221.2	232.8	238.79	269.5
Value of bonds, deposits, treasury bills, cash and receivables (million BAM)	19.3	32.1	48.9	63.41	76.71	81.58	88.35	93.5	100.6	102.96	92.42
Number of companies under PREF's portfolio (31.12.)	678	593	504	445	415	376	346	301	289	283	315 ¹
Package of shares available for sale	337	207	199	132	57	92	90	101	127	96	84

¹ Total number of packages of shares (domestic and foreign issuers).

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Package of shares sold in full	55	44	48	29	9	13	10	16	10	6	8
Number of companies where share in ownership is partially reduced	1	2	2	1	1	0	0	0	0	0	1
Total value of sold shares (million BAM)	6.6	5.54	6.02	7.07	2.88	1.8	1.17	1.78	1.44	3.16	1.00
Number of bankruptcy processes came to an end (removed from portfolio)	40	41	41	29	25	26	22	19	11	6	8
Number of open bankruptcy cases	32	22	7	7	8	8	4	5	5	3	4
Realized loss based on bankruptcy, equity reduction, loss over equity and other expenses (million BAM)	2.6	5.23	6.66	6.22	7.28	4.97	5.61	1.84	1.5	2.11	1.09
Number of companies that paid out dividends	8	10	11	11	10	9	9	8	10	17	37 ²
Number of orders for sale and purchase of securities	1,165	789	817	419	416	335	270	289	288	375	340
Value of realized orders for sale and purchase of securities (million BAM)	18.4	29, 5	40.1	41.92	30.07	37.69	12.02	12.16	53.11	14.86	24.89
Number of shareholders' meetings held	478	400	336	243	212	218	209	180	179	166	172

² Total number of companies under the PREF's portfolio, that payed out dividends. In 2021 there were 7 domestic companies, 18 foreign companies and 12 foreign investment funds.

The Letter of the Management Board

In the year behind us, we made a profit of 10.42 million convertible marks (BAM), which is 24% more than in 2020. Revenues in the amount of BAM 13.19 million and expenditures in the amount of BAM 2.77 million were realized. Assets at the beginning of 2021 amounted to BAM 239 million and at the end of the year it was 269.5 million, which is an increase of 13%. Dividend income amounted to BAM 8.18 million and is 30.38% higher compared to 2020.

The total number of companies that paid out dividends was 37 (7 domestic companies and 30 foreign companies and investment funds). From abroad we received BAM 225,271. One of the activities we can be proud of is operations on the international market. At the beginning of 2020, we cautiously stepped on foreign stock exchanges and, in accordance with the principles of security, liquidity, diversification, and profitability, provided an additional source of income from abroad. In this way, we have made the assets under management more liquid, more profitable, and safer. In 2021, we gained realised profit from sale of shares abroad in amount of 468,238 BAM. At the end of 2021, the total value of securities from abroad amounted to BAM 21,757,706, which is an increase of 13.58% compared to the purchase price. These amounts would not have arrived in the Republic of Srpska if there had been no investment abroad.

Pursuant to the Law on the Pension Reserve Fund, the annual net income can be paid to the founder exclusively to finance current pension beneficiaries, provided that the amount of net profit paid does not exceed 50 percent of the dividend value received in cash by the PREF and 50 percent of interest income, which was achieved by the PREF. If the PREF Assembly decides on the payment of dividends, having in mind the prescribed maximum amount, current practice, and investment needs for liquidity, an amount ranging from 4.89 million to 5.87 mil-

lion may be paid, which represents the amounts and higher than the average dividend over a five-year period. As a reminder, the total amount of realized profit for 11 years of the Fund's operation is BAM 83.44 million, and the paid dividends, including the stated one, amount to around 62 million BAM.

In the past year, we sold shares in eight issuers. Our commitment is that we have never and will not sell shares just because at some point there is interest in buying our package. We have given sales orders starting from the prices that we consider to be adequate at the time.

Compliance with International Accounting Standards and prudential principles forced us to recognize part of the negative revaluation reserves at the expense of expenditures in the income statement last year as well. This write-off refers to companies where bankruptcy has been opened and where there are expectations that bankruptcy will occur. At the end of 2021, this amount was 1.05 million. Since the establishment of the Fund, the total amount of write-offs on this basis was 36 million convertible marks. These deletions and conclusions of bankruptcy proceedings did not have a significant negative impact on the business results of PREF in 2021. For all issuers that were deleted during 2021, and which had a certain purchase value, expenses were recognized in earlier periods, and there were no negative effects on the result of PREF's operations in 2021.

The investment goals of the reserve fund are to rebalance the portfolio in order to optimize the structure of assets, risks and returns in the five-year period in order to increase the value of capital in the long run and achieve current inflows, and to support the long-term financial sustainability of mandatory pension insurance. Our mission is to take care of the elderly population. We are expected to continue to support the pension system of the Republic of Srp-

ska not only in the present but also in the long run.

Considering international accounting standards, it should be emphasized that the most important decision for the future is the application of the new international financial reporting standard - IFRS 9. Namely, this standard replaced the international accounting standard 39. Its application introduces new requirements for the classification and valuation of financial instruments. The entry into force of IFRS 9 significantly affects the operations of all institutions and companies, as it introduces additional uncertainty and challenges from the point of view of management and reporting. The expected changes are primarily reflected in the area of investment classification and measurement for investment and pension funds. In the future, changes in the fair value of financial assets designated at fair value through the income statement will be reflected in the results of the fund. Thus, for these instruments, changes in market prices will directly affect the result of the current period.

Last year's amendments to the PREF Law will also affect business operations and results in the future. The reasons for passing this law are contained in the need to redefine the limits of the fund's investments, in order to continue achieving positive results. These changes have geographically expanded the space for joint investments of the fund and in-

ternational financial organizations and multilateral development banks from BiH to EU member states, OECD and CEFTA. At the same time, the restrictions on the fund's investment have been redefined, which is reflected in the increase in the possibility of investing the fund's net assets in financial instruments of the issuer whose headquarters are outside BiH from the current 20% to the proposed 35%. The amendments to the Law were also used to specify the competencies of the Supervisory Board of the Management Company in regulating certain issues.

The described indicators are the result of our strategy since its establishment - continuous restructuring of the portfolio in the long run. This strategy implies increasing the share of liquid securities in the portfolio of PREF that carry a stable yield. Our goal is to achieve a portfolio structure in which the least risky but profitable financial instruments play a dominant role. In this process, we invest part of our assets in instruments that carry higher risk but also higher potential returns. In the forthcoming period, there is a commitment to continue the activities of exhibiting abroad with the aim of increasing the profitability of PREF while maintaining approximately the same level of portfolio risk. The money obtained by investing abroad will support the domestic financial market, and by paying dividends, we will continue to support the Budget.

In addition to fulfilling the mission of the Pension Reserve Fund, through various activities and donations, we tried to, as much as possible, help pensioners, associations of pensioners and persons with disabilities. The actions so far have proven to be effective, which gives us confirmation that we should continue similar activities in the future. In parallel with our regular activities, we are still considering joint investments following the example of the establishment of the Voluntary Pension Fund Management Company. Namely, according to the Law on PREF, we have the possibility of contractual co-financing of projects or other financial agreements in order to share investment risk with international financial organizations and multilateral development banks. At the same time, through participation in the work of management and supervisory boards in companies from the portfolio of PREF, we strive to be involved in the business of issuers from our portfolio and to support the achievement of better business results for these companies. As before, we will continue to pay significant attention to improving corporate governance in companies from the PREF portfolio. We will perform the management function through constant contact with our representatives in these companies in accordance with the adopted investment policy. One of the directions of our action will be advocating the adoption of a

dividend policy with issuers in which we have ownership participation.

As before, we are aware of the trust placed in us by the Government of the Republic of Srpska and our founder - the Pension and Disability Insurance Fund of the Republic of Srpska. We are proud to work with them and strive to justify the trust placed in us. We will also strive to continue to improve good relations with domestic and international financial institutions, domestic and foreign investors, and companies from our portfolio in order to achieve the best possible results. In this way, we will create an even better portfolio, which will continue to provide a regular inflow of money to meet all current and estimated future liabilities of the Fund. Last but not least, we are proud of the good functioning and organization of business in the PREF Management Company. The result of PREF would not be without the daily commitment of employees. Due to the pandemic, our team fully responded to all operational and development challenges, even in difficult working conditions. The knowledge, titles and skills of all current and former employees are woven into all investment decisions, representing PREF at shareholder meetings and assessing the value of financial instruments.

Ph.D. Miloš Grujić
Director

MA Ljiljana Amidžić-Gligorić
Executive Director

Ph.D. Saša Stevanović, FRM
Executive Director

“Вријеме донесе
све ко га дочека
умије.”

Народна пословица

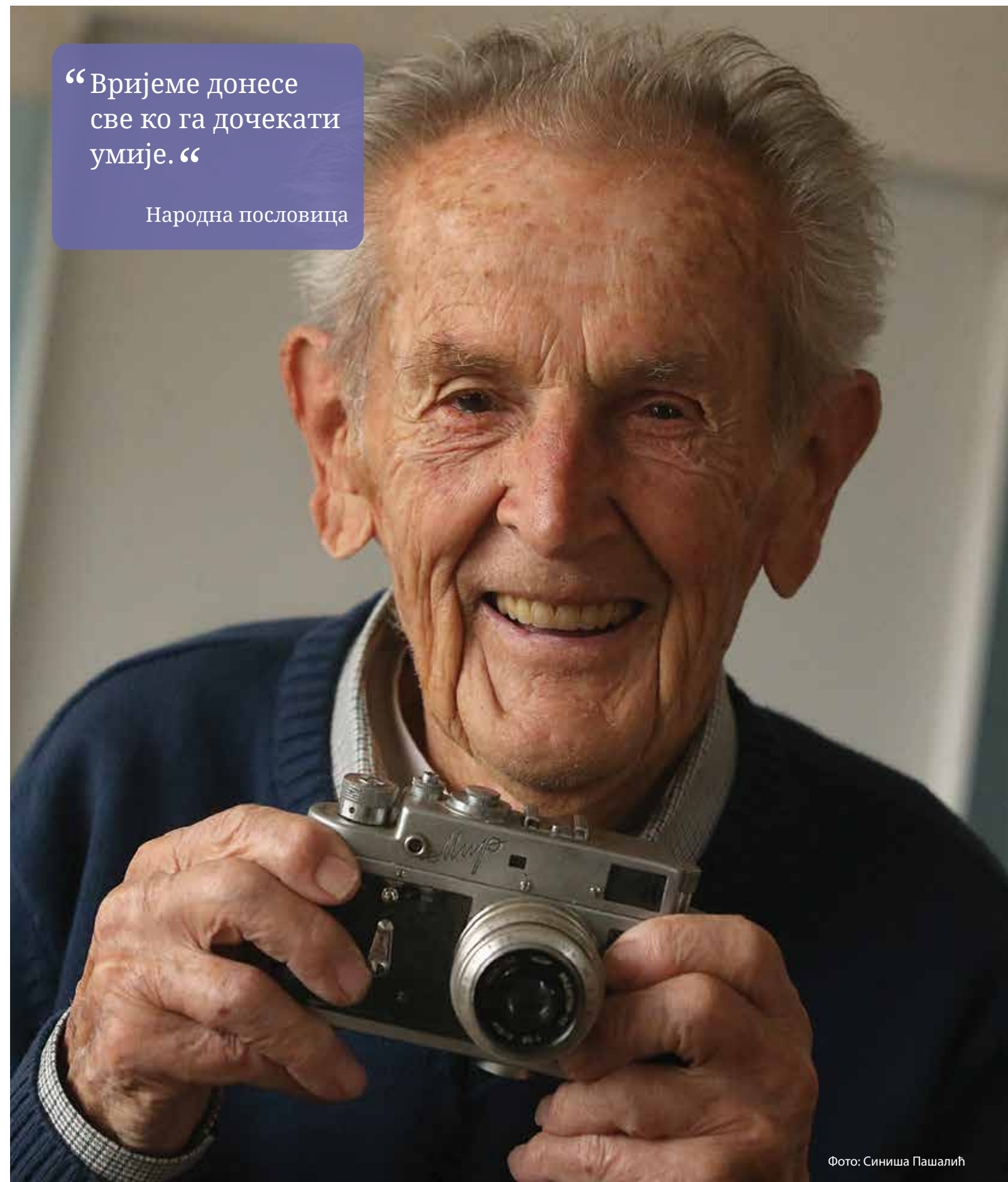

Фото: Синиша Пашалић

Corporate governance

Shareholders assemblies and membership in issuer’s bodies under the PREF’s portfolio

In 2021, we kept our commitment to raising the level of corporate culture in companies in which we participate as owners. In the last year, 172 shareholders’ assemblies under the PREF’s portfolio were held. Caused by pandemic reasons, we mostly used our right to participate in sessions by voting in writing. Our experience from 2,720 shareholder assemblies from 2011 increased our corporate experience and showed us the practical problems of the companies in our portfolio regarding corporate activities. Our personal experience provides us with additional information on the activities of the companies under our portfolio and is considered a significant basis for our managerial activities. In 2021, our communication with companies, institutions of the capital market, and other institutions in the Republic of Srpska was supported by 620 letters. The goal of our correspondence is motivated by the desire for open-minded and interactive solutions to problems that we are faced with in managing our portfolio.

Our investments in shareholders’ companies are also traced via membership in the management bodies. On 31 December 2021, we were members of 36 management bodies, of which 11 company representatives are employed in Management Company.

Initiated lawsuits and rights of dissenting shareholder

In 2018, the Law on the Pension Reserve Fund of the Republic of Srpska was amended, which brought changes concerning the possibilities of investing in other forms of assets. Also, the changes were in the exposure limitations of the investments and the specific basis for calculating the management fee.

The amendments on Law of PREF from 2018 and 2021 extended the forms of PREF’s property through the introduction of projects with contractual co-financing or other financial agreements in Bosnia and Herzegovina, OECD, EU and CEFTA countries, with

international financial organizations and multilateral development banks (joint ventures), sharing the investment risk. Also, the possibility of investing property expanded the circle of potential domestic and foreign issuers and redefined conditions in that part, to the form of the repurchase agreements. The new legal solutions, as well, give possibilities for the Management Company to manage more pension and other investment funds.

In 2019, the Company Law was amended, which made changes in the area related to the use of rights of dissenting shareholders. Essentially, the changes made specific exceptions regarding allowed acting of a joint-stock company, in such situations due to the obligations arising from international treaties, i.e. the obligations as part of the process of stabilization and association with the European Union, concerning mostly harmonizing acts. Also, changes were made in regulating the determining the value of shares when using the rights of the dissenting shareholders.

In terms of the activities regarding court proceedings, just like in the previous period, PREF representatives have carried out the preparation of court proceedings such as the collection of documentation, evidence, analysis of justifiability of conduct of proceedings, as well as actions taken before courts such as representation at hearings, preparation, and filing of initial submissions, submissions in general and legal remedies, finding methods for a peaceful resolution of proceedings, collection of claims, etc. taking into account the existing circumstances.

Surely it is important to emphasize that several final decisions have been made, and the collection of receivables has been realized in some cases. The amount of PREF receivables on 31 December 2021 was BAM 2,409,370.4 and the structure consists of receivables based on the use of rights of dissenting shareholders, the sale of shares through court on the basis of an obligation to takeover, as well as the receivables for the compensation of damage.

In 2022, actions will be taken before the competent authorities to complete the initiated court proceedings, as well as the planned activities to initiate new proceedings with the aim of protecting the Fund’s property.

PREF’s financial outcome in 2021

In consideration of PREF’s income realized on basis of dividends paid by the companies under its portfolio, the dividend has been paid by 37 companies under the PREF’s portfolio in the total amount of BAM 8,181,168 (which makes 30% more than in 2020). As before, dominant participation in total dividend income is held by the Telekom Srpske’s dividend, which was paid in two portions in 2021 in the total amount of BAM 6,876,462 which makes 84% of total dividend income (in some previous years the percentage was even higher). In addition to Telekom Srpske, there are a few other domestic issuers under the PREF’s portfolio (GP Krajina a.d. Banja Luka, TGT a.d. Laktaši, Meridian a.d. Banja Luka, Gas Promet a.d. Istočno Sarajevo, Romanijaputevi a.d. Sokolac) which pay a certain portion of

profit to shareholders through dividends each year. Unlike previous years, in 2020 we started with equity investments in foreign stock exchanges, and in 2021 we significantly made such investments, so the total number of companies that paid out dividends was 37 (7 domestic companies, 18 foreign companies and 12 foreign investment funds).

The share of dividend income in the operating income of the PREF in 2021 amounted to 70%, which is more than in 2020 (62%). As in previous years, the business activity in 2021 was in favor of achieving a long-term goal - that the PREF’s profit does not depend on the payment of a dividend of one joint-stock company under the portfolio.

Issuer	Code of issuer	Date of meeting	% of PREF in the issuer on the evaluation date	Number of PREF's shares on the evaluation day	Dividend per share in BAM	Dividend in BAM
Telekom Srpske a.d. B. Luka	TLKM-R-A	12.07.2021	8.9218	43,840,269	0.0981163	4,301,445
Telekom Srpske a.d. B. Luka	TLKM-R-A	30.12.2021	8.8200	43,340,269	0.0594139	2,575,017
Krajina GP a.d. B. Luka	KRJN-R-A	21.07.2021	16.5838	1,872,179	0,45	842,481
TGT a.d. Laktaši	TGTN-R-A	20.05.2021	6.9075	67,008	1,6	107,213
Meridian a.d. Banja Luka	MRDN-R-A	21.05.2021	7.7288	606,136	0.0638	38,644
Gas promet a.d. Istočno Sarajevo – Pale	GPIS-R-A	20.07.2021	10.0000	469,063	0.0525	24,610
Romanijaputevi a.d. Sokolac	ROPT-R-A	16.09.2021	10.0000	785,139	0.0210	16,488
Industrijske plantaže a.d. Banja Luka	IPBL-R-A	10.08.2021	10.0000	10,839,360	0.0046	50,000
Total:						7,955,897

Issuer	Code of Issuer	Dividend in BAM
iShares International Select Div ETF	IDV	22,866
International Business Machines	IBM	19,154
Total SA	TOT	18,846
Allianz SE	ALV	18,776
Rio Tinto PLC	RIO	18,187
Sanofi-Aventis S,A,	SNW	15,021
iShares Select Dividend ETF	DVY	14,794
Schwab US Dividend Equity ETF	SCHD	13,294
iShares Core EURO STOXX 50 UCITS ETF EUR (Dist)	EUN2	10,441
Invesco S&P 500 High Dividend Low Volatility ETF	SPHD	9,672
Amgen Inc	AMGN	9,019
iShares MSCI Europe ex-UK UCITS ETF EUR (Dist)	IQQU	8,328
Vienna Insurance group AG	WSV2	7,546
iShares STOXX Europe 600 Health Care UCITS ETF (DE)	EXV4	6,724
Molson Coors Brewing Co	TAP	5,759
Coca-Cola Co	KO	4,193
EVRAZ plc	EVRE	3,459
PPG Industries Inc	PPG	3,334
AbbVie Inc	ABBV	3,200
Colgate-Palmolive Company	CL	2,423
iSHARES EURO DIVIDEND	IQQA	2,231
ViacomCBS Inc	VIAC	2,158
Apple Inc	APPL	1,464
Diamondback	FANG	1,456
iShares FTSE 250 UCITS ETF GBP (Dist)	MIDD	911
Church & Dwight Company Inc	CHD	683
CVS Health Corp	CVS	504
iShares Emerging Market Dividend UCITS	DVYE	316
Invesco Dynamic Food & Beverage ETF	PBJ	312
General Electric	GE	200
Total:		225,271

Interest income

Based on investments in bonds and deposits in 2021, the PREF realized interest income in the amount of BAM 3,387,271,00 which declined 12.92% compared to the previous year, due to the general decline in effective interest rates, The interest income is a result of the restructuring of the PREF’s portfolio with the aim of reallocating the assets from risky financial instruments, which did not exercise positive effects on increasing the assets of the PREF, and transfer in less risky financial assets such as bonds and treasury bills, which delivers a stable and certain yield, and inflows known in advance.

The main goal of the Management Company is to continue restructuring assets, which will make a prerequisite to keep improving the financial results of the PREF in the future and provide continuity in

paying dividends to the Pension and Disability Insurance Fund of RS.

Realised income/loss from sale of securities

In 2021, net profit on the sale of packages of shares was realized in the amount of BAM 1.1 million as a result of an ongoing process of restructuring the portfolio. Realized profit based on the sale of shares and bonds amounted to BAM 1,385,605 while realized losses from sales amounted to BAM 284,660.

Other expenses

Among realized expenses, the biggest portion thereof in the amount of BAM 1.08 million relates to loss-

es realized on basis of 5 companies with pending or completed bankruptcy proceedings and the companies with a book value per share equal to zero.

Operating expenses

Total operating expenses in 2021 amounted to BAM 1,133,064 including reimbursement to the Management Company, depositary fees, the cost of trading on the Banja Luka Stock Exchange, etc.

Payment of profit to the Pension and Disability Insurance Fund of the RS

The law sets forth the possibility of the profit payoff to the founder, in particular, the Pension and Disability Insurance Fund of the Republic of Srpska, PREF’s net profit in 2021 amounted to BAM 10,422,378 in accordance with Article 8 of the Pension Reserve Fund Act: “Annual Net Profit of the Reserve fund, based on the decision of Reserve fund authorities, can be paid to the founder exclusively to finance current pension beneficiaries, provided that the amount of net profit paid does not exceed 50% of the dividend value received in cash by the Reserve fund and 50% of interest income generated by the Reserve fund”. Concerning investment plans and liquidity capacity, according to the PREF’s Assembly rules on paying dividends to the Pension and Disability Insurance Fund of the RS, the amount at which dividend can be paid out is around 5 million BAM.

Abbreviated Profit and Loss Account of the PREF	
Description of income/profit	Amount (BAM)
Dividend income	8,181,168
Interest income	3,551,146
Realised profit from sale of shares	1,385,605
Realized profit from change in foreign exchange rates	50,685
Other income	24,669
Total income:	13,193,274
Description of expenses/losses	Amount (BAM)
Realised losses based on bankruptcy, book value equal to zero and those with blocked accounts in 2021, and companies with realised equity reduction and other expenses	1,087,444
Realised losses from sale of shares	284,660
Realised losses on basis of purchasing bonds with premium	172,491
Realized losses from change in foreign exchange rates	93,237
PREF’s operating expenses	1,133,064
Total expenses:	2,770,896

Net profit: **10,422,378**

“Сваког дана однеси котарицу на једно место и саградићеш планину. “

Кунг Фу Це

Rebalancing the PREF's portfolio

By establishing the Pension Reserve Fund in 2011, the Act defined the framework for managing the PREF's portfolio. The core investment principles set by the legal framework are the security principle, the principle of diversification, the liquidity principle and the principle of profitability. In order to determine the framework and activities of daily portfolio management as well as management by Key performance indicators, the said principles are quantified in the following way. The principle of security of the fund's assets – the fund will invest in financial instruments of issuers with high credit ratings - low risk. The following instruments covered by definition: „financial instruments with high credit ratings, i.e. low risk “, are:

- cash, cash equivalents, deposits and certificates of deposit with banks in Bosnia and Herzegovina,
- state and entity debt securities, and debt securities of the Brčko District and Central Bank of Bosnia and Herzegovina and debt securities for which they give guarantee,
- municipal bonds and bonds with guarantee of local municipalities in Republic of Srpska and municipal and cantonal bonds in Federation of Bosnia and Herzegovina, and
- foreign debt securities issued by state or by legal entity with credit ratings in investment range, assigned by external institutions, which are registered by European Banking Authority and those in trade on stock markets in OECD, EU and CEFTA countries.

The principle of portfolio diversification - the investment will be made in financial instruments that vary according to the type and issuers, as well as to other features. Diversification is achieved by investing in financial instruments whose yields has relatively low positive correlation, negative correlation, or is indifferent.

The principle of liquidity - the investment will be made in financial instruments that can be quickly and efficiently bought and sold at a relatively uni-

form and stable price, as well as financial instruments whose cash flow is certain and known in advance.

The principle of profitability - investment will be made in such a way that the structure of the fund's portfolio includes financial instruments that, with respect to the previous principles, deliver the highest yield at the risk level taken.

In the period from 2011 to 2021, the operationalization of the principles set and daily activities of management of the company and its employees achieved results as follows.

Although the trend in the increase of low-risk assets remains, there are financial instruments that do not operate in the fund's portfolio, which accounts are blocked and their liquidation and bankruptcy are expected in the coming period. A significant number of issuers under the PREF's portfolio (93 issuers) had blocked accounts at the end of 2021 and bankruptcy or liquidation can be expected according to the applicable legal regulations.

From the beginning of 2011 until the end of 2021, we sold 248 packages of shares, a number from which 8 refers to the year 2021. There is a declining trend in this selling activity compared to the first three years of operations, mostly because of the deficit of interest in this kind of asset. The principle of diversification of the portfolio was already at stake by the establishment of PREF. Through a process of restructuring in the past years, significant inflows from the sale of shares under the portfolio and dividend income from companies under the portfolio have been accomplished, which made growth in the value of liquid assets with relatively stable yields. We may point out the fact that in the past ten years the Pension and Disability Insurance Fund received dividends in the total of BAM 57 million. Development movements in the past years in financial markets in Europe, the conditions of negative interest rates, and record market capitalization of issuers gave priority to domestic financial instruments over foreign ones. Unlike previous years, in 2020 we started with equity investments in foreign stock exchanges, and in 2021 we significantly made such in-

vestments in the amount of around 21 million BAM which is 8% of total asset value.

The next period represents a period of investment, with increased exposure to risky instruments, with the aim of achieving higher profitability rates. Considering that we are interested in developing specific knowledge and experience for investing in direct placements, which pose a higher risk exposure, amendments to the Law on PREF have been adopted to include international financial institutions in

these forms of investments. With these potential partners, the chance of sharing risks is gained with the acquisition of specific knowledge. Under the adopted Investment policy and detailed terms, there are possibilities to invest in instruments with certain risk levels such as shares and bonds of joint-stock companies, capital shares in investment funds, etc. In this way, in addition to the expected increase in profitability, we will use future inflows and liquidity to support activities in the Republic of Srpska.

The portfolios of pension funds are characterized by mostly conservative forms of financial instruments. Starting from the investment structure of PREF during its establishment, the policy was led to a restructuring of the portfolio by reducing contribution in the equity financial instruments and by increasing the equity in debt financial instruments. The decisions from the previous period increased the safety, liquidity, and profitability of the portfolio following the principle of diversification. Embed framework of the investment policy for 2021, adopted by the PREF's Assembly, provides us with strong support

to keep leading conservative investment policy to support the long-term viability and stability of the pension system of the Republic of Srpska. Traditionally, pension funds are conservative investors who prefer the security of investments. The long-term goal of PREF is to ensure the structure of the portfolio with a dominant share of debt securities, money market instruments, and bank deposits. The Investment policy in 2021 gave us the opportunity to invest in equity instruments in foreign stock exchanges, so the aim to increase liquidity was supported.

The structure of PREF assets per year

Date	Shares of joint stock companies	Shares in non-corporated companies	Bonds, deposits, treasury bills, cash, receivables, accrued expenses and deferred income
31.12.2010	242,190,008 BAM (87.13%)	32,622,566 BAM (11.87%)	0 BAM (0.00%)
31.12.2011	215,030,191 BAM (81.42%)	29,748,947 BAM (11.26%)	19,320,096 BAM (7.32%)
31.12.2012	197,529,023 BAM (76.34%)	29,150,730 BAM (11.27%)	32,073,283 BAM (12.40%)
31.12.2013	183,318,276 BAM (70.14%)	29,129,858 BAM (11.14%)	48,926,710 BAM (18.72%)
31.12.2014	169,924,456 BAM (64.74%)	29,129,830 BAM (11.10%)	63,414,377 BAM (24.16%)
31.12.2015	156,931,906 BAM (59.84%)	28,611,058 BAM (10.91%)	76,710,413 BAM (29.25%)
31.12.2016	111,486,358 BAM (50.30%)	28,543,257 BAM (12.88%)	81,584,386 BAM (36.81%)
31.12.2017	109,362,603 BAM (48.34%)	28,543,257 BAM (12.62%)	88,348,357 BAM (39.04%)
31.12.2018	99,314,434 BAM (44.88%)	28,495,047 BAM (12.87%)	93,498,152 BAM (42.25%)
31.12.2019	104,456,972 BAM (44.73%)	28,495,047 BAM (12.20%)	100,573,668 BAM (43.07%)
31.12.2020.	108,241,105 BAM (45.16%)	28,495,047 BAM (11.89%)	102,963,891 BAM (42.95%)
31.12.2021.	149,318,165 BAM (55.14%)	28,495,047 BAM (10.52%)	92,984,688 BAM (34.34%)

The principle of liquidity is achieved by investing in financial instruments that can be rapidly and efficiently bought and sold at a relatively uniform and stable price, as well as financial instruments whose cash flow is certain and known in advance. The liquidity of PREF is managed by the quarterly liquid-

ity plans, and when keeping in mind that the only obligation of PREF is the payment of dividends, our commitment is to invest the surplus of liquid assets in low-risk financial instruments that are liquid, or which cash flow is known in advance.

PREF's portfolio liquidity movement

Date	Fair value	Contribution in NAV of the PREF
21.12.2021	176,281,242	65.00
31.12.2020	150,625,976	63.08
12.31.2019	142,221,924	60.9
12.31.2018	129,885,575	58.69
12.31.2017	134,380,641	59
12.31.2016	125,283,386	56.8
12.31.2015	141,986,187	54.14
12.31.2014	131,176,514	49.98
12.31.2013	119,825,727	45.86
12.31.2012	104,792,628	40.49

Фото: Милош Шолаја

“Не морате бити бољи од других, будите само најбољи што можете.”

Душан Радовић

Structure of PREF's portfolio

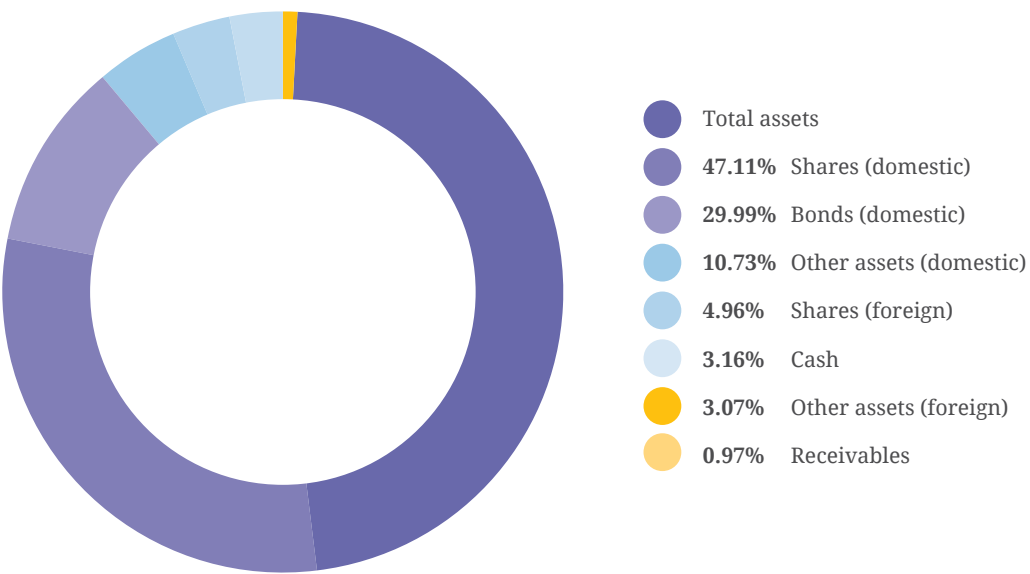
Considering the structure of the PREF's portfolio, the Republic of Srpska's Telekom (22.73%) and Power Utility of the Republic of Srpska (10.41%) have a dominant place. By restructuring the portfolio, the assets obtained from the sale of shares and dividend income were mainly invested in bonds and deposits, and partly in foreign stock companies and ETFs. Such activity has resulted in contributions

in bonds to BAM 81.23 million, currently amounting to 29.99%, and with other liquid assets amounts to 65%. The structure of the portfolio at the annual level is planned by taking into account the potential payment of dividends to the Pension and Disability Insurance Fund and the impairment of liquidity risk on that basis.

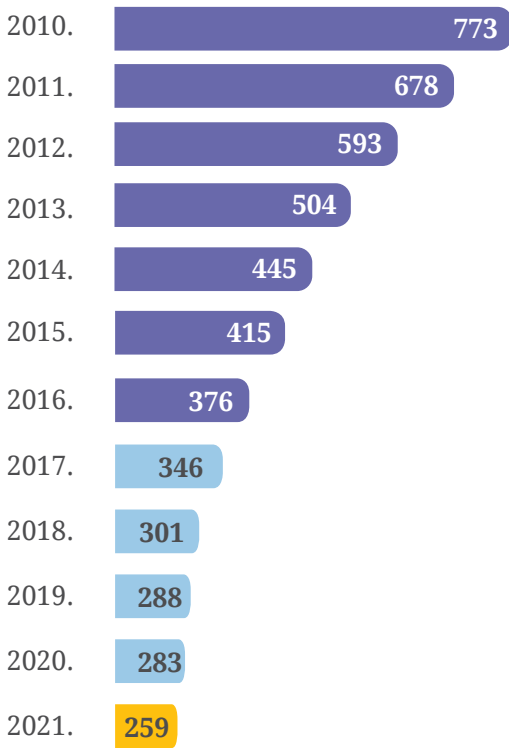
In 2021, the net asset value of PREF ranged from BAM 235.13 million to BAM 269.50 million. In previous years, for instance, comparing 2016 to 2015, the largest cause of fall in net value can be found in paying lower companies profitability in PREF portfolio which was the trigger for share price decline, but in the period 2017-2020 the declining trend was halted, and variation in assets value was more stable so that in 2021 asset value increased. Monthly reports on the net asset value of PREF are published by the 15th of the month for the previous month on the website of the Management Company (www.pref.rs.ba) and on the website of the Pension and Disability Insurance Fund RS (www.fondpiors.org). The number of domestic companies under the

PREF's portfolio is constantly reducing. By reducing the number of companies, we believe that we will manage the portfolio risk more effectively and be able to take advantage of statistical and mathematical risk management instruments. On 31 December 2010, the number of companies amounted to 773 companies. Since its establishment, the number of domestic issuers has been reduced to 259, either by deletion due to disorganized records or due to the sale. In this way, in addition to the mandate to invest in accordance with the principles of safety, liquidity, profitability, and diversification, we are getting closer to a better inclusion of statistical and mathematical tools to assess risk

End of the Year	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Cash	576,561	3,766,337	1,416,904	857,552	1,855,973	2,325,183	6,584,872	10,204,849	4,341,296	7,787,574	8,564,945
Deposits and Financial placements	1,900,000	6,700,000	11,700,000	4,700,000	4,500,000	0	1,500,000	4,500,000	1,300,000	0	0
Receivables, accrued expenses and deferred income	4,959,297	109,513	955,838	2,604,435	4,924,391	3,893,343	3,290,401	2,236,047	76,567	2,271,729	2,628,481
Domestic issuers	256,663,375	248,177,753	247,302,102	254,306,677	250,973,013	215,395,475	214,878,944	204,366,737	227,807,824	225,380,521	237,846,769
Shares	215,030,191	197,529,023	183,318,276	169,924,455	156,931,906	111,486,358	109,362,603	99,314,434	104,456,972	103,923,956	127,560,460
Bonds	11,884,237	21,498,000	31,883,605	48,647,393	65,430,049	75,365,860	76,973,085	76,557,256	94,855,805	92,409,237	81,230,330
Other assets	29,748,947	29,150,730	32,100,221	35,734,828	28,611,058	28,543,257	28,543,257	28,495,047	28,495,047	29,047,327	29,055,979
Foreign issuers	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4,260,220	21,757,706
Shares										995,313	13,439,581
Other assets (ETF's)										3,264,906	8,318,125
Total assets	264,099,234	258,753,603	261,374,844	262,468,663	262,253,377	221,614,001	226,254,218	221,307,633	233,525,687	239,700,043	270,797,901

Total number of companies under portfolio

Establishment of the first voluntary pension fund in the Republic of Srpska

Until 2017, in Bosnia and Herzegovina there have not been any mandatory or voluntary pension funds that comprised the second and third pillars. In the Republic of Srpska, Law on voluntary pension funds and pension plans was adopted in 2009, so it was a prerequisite for founding the first voluntary pension fund in 2017. PREF participated in the establishment of the first voluntary pension fund management company in the Republic of Srpska and Bosnia and Herzegovina, with the support of the Government of the Republic of Srpska, and partners: European Bank for Reconstruction and Development and Skupna pokojninska družba from Ljubljana (Triglav pokojninska družba as a new name).

The establishment of the first voluntary pension fund is an important step in the process of reforming the pension system in the Republic of Srpska, and it is important both for the financial sector in

the region and the society as a whole. The establishment of the European Voluntary Pension Fund Management Company (epf.ba) was completed at the end of 2017 but the period 2018 - 2021 was challenging for making an effort to gain a solid start.

The efficiency of the new Company's operations can be evaluated in the medium term, in which we expect the fund to significantly increase the size of the assets under management and expand the member base. We have great expectations from the Republic of Srpska's market, where we hope that employees, but also individuals, will primarily recognize the advantage and importance of voluntary pension insurance. So, in 2021 the Fund exceeded expectations and plans, and significantly expanded the number of members, which gives the opportunity for growth.

Team of the Management Company

Organisational structure

From the very beginning of its business activity in full capacity in 2011, there have been no changes in the Company with regard to the established organizational structure. However, after accepting the resignation of Darko Lakić on the 3rd of July 2018, after a public competition, the Supervisory Board appointed M.Sc Miloš Grujić as Director on the 23rd of October 2018. In accordance with the Regulation on internal organization and job classification, currently, there are 10 full-time employees in the Company, whilst a computer technician is a part-time employee. As earlier, the Company, as the employer, also fully followed and applied all of the legal regulations defining the area of employment in 2021.

What especially stood out in all previous Business Reports, even in the statement of operations for 2021, we can proudly say that all employees have at least a university degree, three employees hold a master's degree in Economics, and currently, one employee is in the process of acquiring the title of magistrate/ master. At this moment there were two employees with a Ph.D. degrees in Economics. As the area of business activity is a complex and constantly changing field of the economy, continuous training of employees is necessary as there is a broad awareness and culture of continuous training in the Company.

Additional qualifications of employees

We would like to emphasise that, in addition to higher education, employees in the Company have significant work experience, and continuously acquire additional licenses and certificates, The Company is an institutional investor where 80% of employees are licensed investment managers, At the end of 2021, additional licenses of employees are as follows:

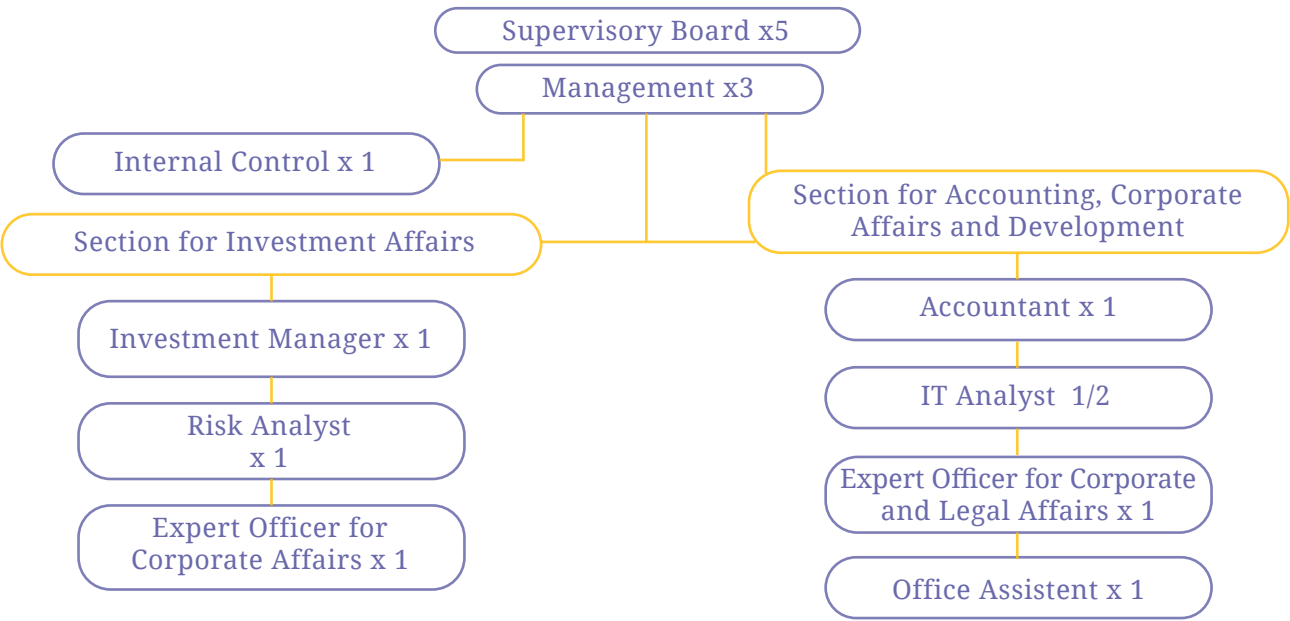
- Investment Manager (six employees),
- Financial Risk Manager-FRM® (one employee)
- Chartered Certified Accountant (four employees),
- Certified Assessor (five employees),
- Broker-dealer (four employees),
- Investment Advisor (one employee),
- Forensic Accountant (one employee),
- Bar exam (one employee),
- Court Expert in Economy (four employees),
- Internal Auditor (three employees),
- Certified Financial service auditor CFSA (one employee),
- Quality Assessment of Internal Audit Services Certificate (one employee), and

- Financial Management and Controlling Certificate (one employee).

Management Company is organised as follows:

- Supervisory Board having five members;
- Management Board consisting of a manager and two executive managers;
- Internal Control currently has one employed internal auditor, and its work is independent from the sector;
- Sector for Investment Operations managed by Executive Manager for Investments, three employees: investment manager, risk analyst and associate for corporate affairs;
- Sector for Accounting, General Affairs and Development managed by Executive Manager for Accounting, General Affairs and Development, with four employees: accountant, business secretary, associate for legal affairs and an IT expert at a half-time service.

Organizational structure in the company

Independent Auditor's Report

To the Management and Owners of Penzijski rezervni fond Republike Srpske a.d. Banja Luka

Opinion

We have audited the standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method of Penzijski rezervni fond Republike Srpske a.d. Banja Luka ("the Fund") and its associates ("the Group"), which comprise the standalone statement of financial position and the statement of financial position prepared using equity method as at 31 December 2021, the standalone statement of profit and loss and other comprehensive income and the statement of profit and loss and other comprehensive income prepared using equity method, the standalone statement of changes in net asset and the statement of changes in net assets prepared using equity method and the standalone cash flow statement and the cash flow statement prepared using equity method for the year then ended, and notes to the standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method, including a summary of significant accounting policies.

In our opinion, the accompanying standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method give a true and fair view of the financial position of the Fund and Group as at 31 December 2021, its financial performance, and its cash flows for the year then ended in accordance with legal accounting regulations applicable for Penzijski rezervni fond Republike Srpske a.d. Banja Luka.

Basis for opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's responsibilities for the audit of the standalone financial statement and the financial statements prepared using equity method section of our report. We are independent of the Fund and Group in accordance with the International Ethics Standards Board for Accountants' (IESBA) International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards) (IESBA Code), and we are fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA Code.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Emphasis of matter

We draw attention to Note 2.2 to the standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method in which it is presented that calculation of net asset value of the Fund and the Group is made in accordance with the Decision on methodology for calculation of net asset value of Action Fund and Restitution Fund of Republic of Srpska (Official Gazette of Republic of Srpska, number 95/06, 2/07, 7/07 and 120/08), which is not in accordance with the requirements of law on accounting and auditing in Republic of Srpska and related financial reporting rules of investment funds. Our opinion is not modified in respect of this matter.

This version of the accompanying documents is a translation from the original, which was prepared in the Serbian language. All possible care has been taken to ensure that the translation is an accurate representation of the original. However, in all matters of interpretation of information, views or opinions, the original language version of our financial reports and the accompanying audit report takes precedence over this translation.

Independent Auditor's Report (continued)

Responsibilities of management and those charged with governance for the financial statements

Management is responsible for the preparation and fair presentation of the standalone financial statements and financial statements prepared using equity method in accordance with legal accounting regulations applicable for Penzijski rezervni fond Republike Srpske a.d. Banja Luka, and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method, management is responsible for assessing the Fund's and Group's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate Fund and Group or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with governance are responsible for overseeing the Fund's and Group's financial reporting process.

Auditor's responsibilities for the audit of the financial statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these standalone financial statements and financial statements prepared using equity method.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Fund's and Group's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.

This version of the accompanying documents is a translation from the original, which was prepared in the Serbian language. All possible care has been taken to ensure that the translation is an accurate representation of the original. However, in all matters of interpretation of information, views or opinions, the original language version of our financial reports and the accompanying audit report takes precedence over this translation.

Independent Auditor's Report (continued)

Auditor's responsibilities for the audit of the financial statements (continued)

- Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Fund's and Group's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Fund and Group to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method, including the disclosures, and whether the standalone financial statements and the financial statements prepared using equity method represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Danijela Mirković, procurator

Adnan Hajdarević, licensed auditor

6 April 2022

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1
Sarajevo
Bosnia and Herzegovina

This version of the accompanying documents is a translation from the original, which was prepared in the Serbian language. All possible care has been taken to ensure that the translation is an accurate representation of the original. However, in all matters of interpretation of information, views or opinions, the original language version of our financial reports and the accompanying audit report takes precedence over this translation.

Independent Auditor's Report

To the Management and Owners of Društvo za upravljanje Penzijskim rezervnim fondom Republike Srpske a.d. Banja Luka

Opinion

We have audited the financial statements of Društvo za upravljanje Penzijskim rezervnim fondom Republike Srpske a.d. Banja Luka ("the Company"), which comprise the balance sheet as at 31 December 2021, profit and loss statement, cash flow statement and statement of changes in equity for the year then ended, and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies.

In our opinion, the accompanying financial statements give a true and fair view of the financial position of the Company as at 31 December 2021, its financial performance, and its cash flows for the year then ended in accordance with Law on accounting and auditing in Republic of Srpska.

Basis for opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Company in accordance with the International Ethics Standards Board for Accountants' International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards) (IESBA Code), together with the ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements in Republic of Srpska, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA Code.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Responsibilities of management and those charged with governance for the financial statements

Management is responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the Law on accounting and auditing in Republic of Srpska, and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, management is responsible for assessing the Company's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Company or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with governance are responsible for overseeing the Company's financial reporting process.

This version of the accompanying documents is a translation from the original, which was prepared in the Serbian language. All possible care has been taken to ensure that the translation is an accurate representation of the original. However, in all matters of interpretation of information, views or opinions, the original language version of our financial reports and the accompanying audit report takes precedence over this translation.

Independent Auditor's Report (continued)

Auditor’s responsibilities for the audit of the financial statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Company's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Company's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Company to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

This version of the accompanying documents is a translation from the original, which was prepared in the Serbian language. All possible care has been taken to ensure that the translation is an accurate representation of the original. However, in all matters of interpretation of information, views or opinions, the original language version of our financial reports and the accompanying audit report takes precedence over this translation.

Independent Auditor's Report (continued)

Auditor’s responsibilities for the audit of the financial statements (continued)

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Danijela Mirković, procurator

Adnan Hajdarević, licensed auditor

6 April 2022

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1
Sarajevo
Bosnia and Herzegovina

This version of the accompanying documents is a translation from the original, which was prepared in the Serbian language. All possible care has been taken to ensure that the translation is an accurate representation of the original. However, in all matters of interpretation of information, views or opinions, the original language version of our financial reports and the accompanying audit report takes precedence over this translation.

Пензијски резервни фонд
Републике Српске и

Друштво за управљање
Пензијским резервним фондом
Републике Српске

www.pref.rs.ba

Адреса: Бана Милосављевића 8
78000 Бања Лука
Телефон: +387 51 228-480
E-mail: info@pref.rs.ba

